

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

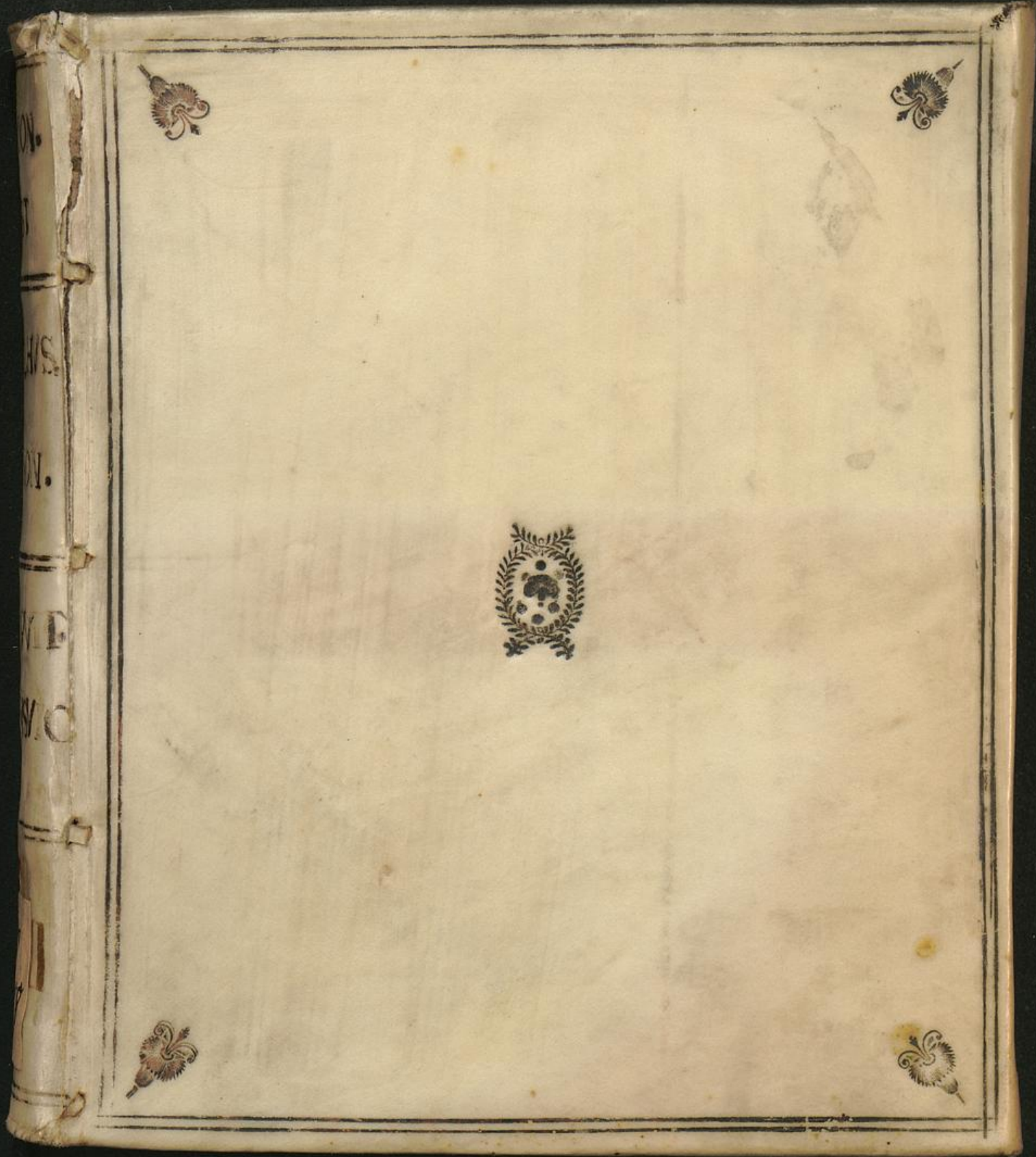
Universitätsbibliothek Paderborn

**Vetustas, Sanctimonia, Potentia atque Majestas,
Celsissimae Augustissimaeque, Serenissimorum Ducum
Brunsvicensium Ac Lyneburgensium Domus**

Mader, Joachim Johann

Helmeftadii, 1661

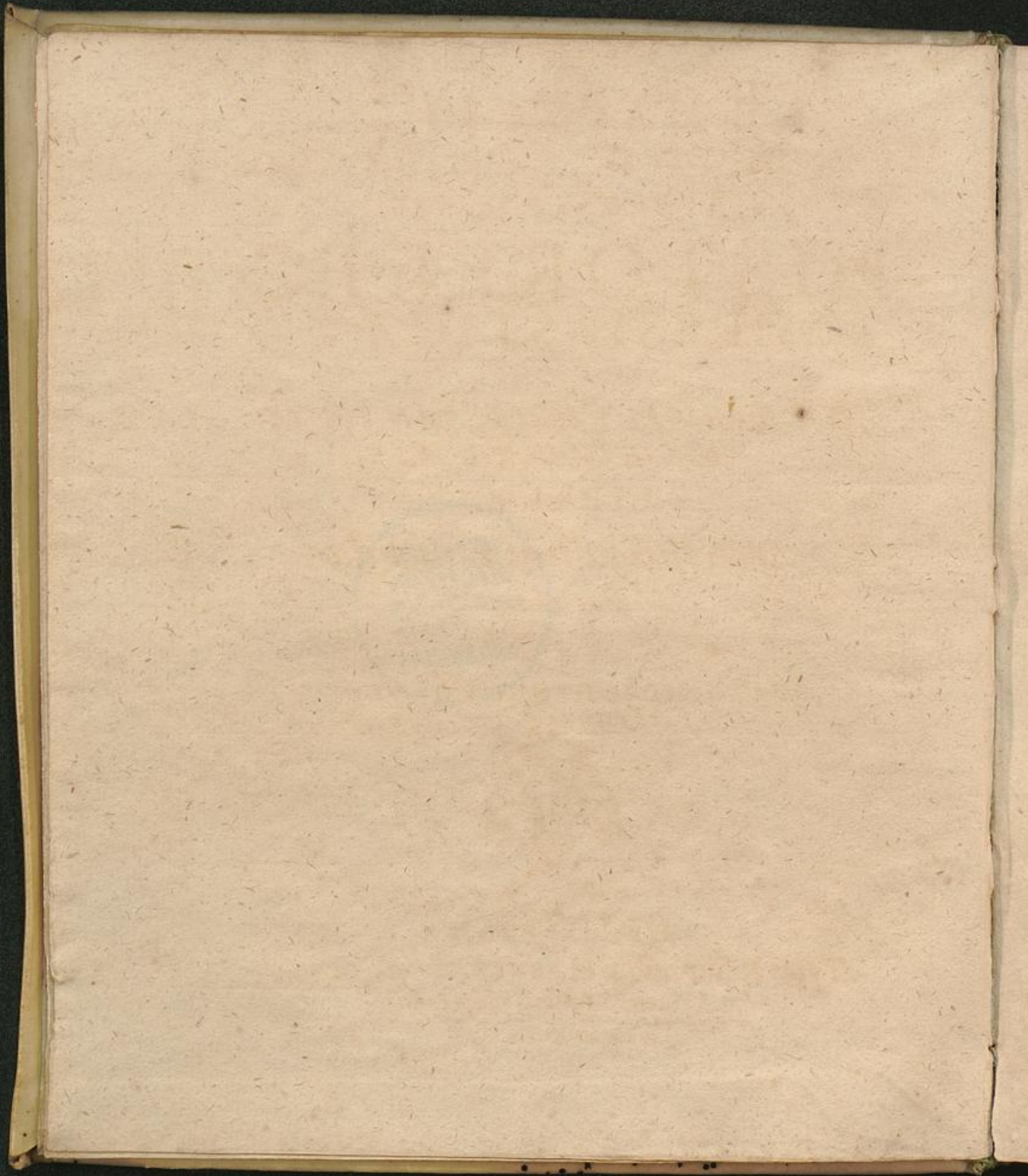
urn:nbn:de:hbz:466:1-10983

N 11. 24.
34

Th. 4888.

ERZBISCHÖFL.
AKADEMISCHE
BIBLIOTHEK
LEOSTR. 21
PADERBORN

Vetustas, Sanctimonia, Potentia
atque Majestas,
CELSISSIMÆ AU-
GUSTISSIMÆQUE,
SERENISSIMORVM DVCVM
BRUNSVICENSIVM AC
LYNEBVRGENSIVM

DOMUS,

antiquis aliquot, & nunquam hactenus edi-
tis monumentis, ostensa,

a
IOACHIMO IOHANNE MADERO
HANNOVERANO.

HELMESTADII

Excudit HENNINGUS MULLERUS, Acad. Typogr.

ANNO MDCCCLXII.

SERENISSIMÆ CELSISSI-
MÆQVE

SERENISSIMORVM

DVCVM

BRVNSVICENSIVM AC
LYNEBVRGENSIVM

DOMII,

NVNC DE NOVO IN

CELSISSIMIS ILLUSTRISSI-
MISQVE PRINCIPIBVS
AC DOMINIS,

AVGVSTO FRIDERICO,
GEORGIO LVDOVICO,
LEOPOLDO AVGVSTO,

FELICITER EFFLO-
RESCENTI,

EXIGUUM HOC
SVBIECTISSIMI DEVOTIS-
SIMIQVE

ERGA EANDEM

ANIMI SVI

MONVMENTVM,

CVM PERPETVÆ ATQVE OMNIGENÆ PRO-
SPERITATIS VOTO,

QVAM

HVMILLIME

DICAT SACRATQVE

OBSEQVENTISSIMVS

EIVSDEM

SVBDITVS

JOACHIMUS JOHANNES MADERUS

HANNOVERANUS.

BENEVOLO LECTORI.

S. P.

ANnus jam volvitur septimus, cum Vir Amplissimus atque integerrimus HERMANNUS LANSBERGIUS, in Aula Ser.^{mi} Brunsvicensium & Lyneburgensium Ducis Hannoverana Camerae Praefectus, communicaret mecum THEODORICUM ENGELHUSIUM, Scriptorem seculi XV. laudatissimum, eo scilicet fine, ut bono eum publico in lucem ederem. Quod consilium meum cum Magnifico Consultissimoque Viro, JOHANNI SCHWARTZKOPFIO, Aulae Ser.^{mi} Brunsvicensium ac Lyneburgensium Ducis Guelphicae Consiliario intimo & Cancellario, aperirem, pro admirabili suo erga omnem antiquitatem studio non solum hoc propositum meum laudavit, sed & alia haud vulgaria MSSa monumenta (*in quibus etiam illa San-Blasiana excerpta erant, quae in hac sylloge numero X. & XI. ponuntur*) haud gravate mihi suppeditavit. Uterque, licet interea temporis è medio excesserit, tamen jam nihilominus apud Deum vivit, rectaeque voluntatis suae, beneque transactae vitae, fructum merit uberrimum. Postea etiam Vir Nobilissimus HERMANNUS CONRINGIUS, Inclytæ JULIÆ Academiae, & jam quoque proxime laudatæ Aulae Brunsvigio-Lyneburgicae, singulare decus atque ornamentum, alium mihi concessit Engelhusianum codicem, dicto Lansbergiano multis locis locupletiorum; id quod in his excerptis parenthesi inclusa additamenta abunde

abunde poterunt testari: cui & *Chronicon illud Sermorum DUCUM BRUNSVICENSIVM*, quod primo loco hic exhibeo, sub finem erat annexum. Tum & Clarissimus Vir JOHANNES HENRICUS HOFMANNUS qui Cellensi Ser^{mi} Brunsvicensium ac Lyneburgensium Ducis Aulæ à Secretis est, & Germanicæ antiquitatis indagator sedulus, transmisit mihi quoddam *Engelhusiani Chronici compendium*, à nescio quo contextum, adjungens aliam adhuc, pro sua in me benevolentia symbolam, illa nempe XII. *Diplomata vetusta*, quartum in his opusculis locum obtinentia, veterisque Saxonie historiam non parum illustrantia. Quæ omnia una cum JOHANNIS CRAWSELL *Canonici Argentiniensis Chronico* hæctenus inedito, cujus ἀρχαῖος περὶ me est, quodque incipiens ab O. C. in A. C. 1458. desinit, aliisque haud contemnendis Germanicæ rei commentationuculis, quæ suo etiam loco ex parte hic inserta vides, cogitabam uno volumine evulgare. Sed cum varias ob causas atq; incommoditates satis commode hæctenus id præstare nequiverim, ut tamen vel hac ratione meam erga Patriam pietatem, Summumque Magistratum obsequium & observantiam aliquo modo declararem, has ipsas primum rerum patriarum Elogias præmittere, *Cravvsiæ*, tum *Engelhusiani Chronici*, specimen aliquod producere volui: nullus dubitans, Te pro ingenuitate tua, qualiacunque sunt, æqui bonique consulturum. Neque enim Te movebit, quod in nullo horum opusculorum, vel *Livianam* ubertatem, aut *Cæsaris* accuratam diligentiam, vel *Taciti* acumen prudentiamque; sed plurima non satis apte, ac contra dignitatem ipsius historię, & tantorum Heroum, quam optime de Ecclesia & Republica meritorum, invenias consignata,

*Quæ neq; Cæsares augent vehementer honores,
Nec contexta rei, sed tanquam adsuta cohærent:*

):(3

ut

ut de id genus Scriptoribus jam olim conquestus est *Cuntherus*,
eleganti illo, prout eorum temporum captus erat, quo *Fride-
rici Barbarossa* res gestas descripsit, carmine. Cum neque *Ca-
rolus Imperator*, ille ob res præclare fortiterque gestas cogno-
mine MAGNI insignitus, juxta *Eginhartum*, maximarum ipsius
ac præstantissimarum virtutum præconem, refugerit *barbara*
& antiquissima carmina, quibus veterum actus & bella caneban-
tur, exscribere atq; memoria mandare, quæ tamen τοῖς κρημνοῖς
τοῦ γαυροῦ βοῶντων οπιθῶν clangori avium aspere clamantium, *Julianus*
ille ὁ ἁγίου in Misopogone suo exaquat: Et fortissimus
ille Heros Brunsvigius HENRICUS, ob animi excelsi atque
invicti magnitudinem atque robur LEONIS cognomento
decoratus, (in quem unum Deus ter Max. contulisse videbatur,
quicquid stirps illa quadrifida CELSISSIMÆ SERENIS-
SIMORUM DUCUM BRUNSVICENSIVM AC LYNE-
BURGENSIVM DOMUS, WINDIKINDEI scilicet, BIL-
LINGII, WELFONES, AZONESQUE, gloriæ potentia que
possederant unquam) colligi præceperit, & conscribi, & coram
se recitari, antiqua ejusmodi Chronicorum scripta, & in hac occu-
patione totam sæpe noctem duxerit insomnem, quemadmodum
is, qui eodem quoque tempore vixit, *Gerhardus Stederburgi*
Præpositus, laudabiliter memorat. Quare nec nobis negligenda
erunt ejusmodi rudia quamvis monumenta, quæ multas pulcher-
rimas virtutes nostrorum Regum & Ducum, si non satis illustrant,
visis, ut ita dicam, coloribus adumbrant tamen; & homi-
nes prudentes hac ipsa adumbratio multa monere potest; ut
communis ille totius Germaniæ Magister *Philippus* ad *Abba-
tem Vrspergensis* præfatione quam rectissime scribit. Legendi
nempe sunt *Sallustii*, *Livii*, *Svetonii*, *Taciti*, aliq; nota ejusdem,
qui & orationis puritate & sententiarum gravitate sanitateque
præcipue sunt commendabiles atq; admirandi, inquit alicubi al-
ter

ter ille feculi sui Scævola Conradus Rittershufius, ex vicina
Brunsviga, Ser^m illius, & nunquam satis à nobis celebratæ,
Domus Brunsvigio-Lyneburgicæ hæreditaria urbe, oriundus:
attamen non soli; sed & descendendum aliquando ad inferiores, &
ad nostra tempora veniendum est propius: ac quantum omnino po-
test, continua quadam serie temporum & rerum præcipuarum ex
quibusvis scriptoribus colligenda, ac veluti fasciculo comprehen-
denda est, quamvis alius alio melius & purius, vel deterius & inqui-
natus scripserit. Nec tam nobis hic orationis splendor & dignitas,
quam cognitio rerum spectanda est; quæ quanto sunt ad nostros usus
ac mores accommodatiores, tanto minus ignorari à nobis debent. For-
san operæ pretium fuisset, cum tabulis genealogicis, seriem
& cognationem tam Imperatorum, quam reliquorum Saxo-
niæ & Brunsvigæ Ducum, ostendentibus, illustrare; tum notas
& observationes ad obscuriora & falsitate nonnunquam la-
borantia loca adjicere: nisi jam de novo edita nuper con-
spexissem varios eo pertinentes commentarios, à Clarissimis
& omni laude majoribus Viris Reinero Reineccio atque Henrico
Meibomio confectos, ex quibus quæ hic defunt copiose & abun-
danter possunt suppleri. Unde Te, Lector Benevole, ne pluri-
bùs Tibi sim molestus, eo, si libet, remitto, meque ut favori
ac benevolentia Tuæ, sic Te Dei tutelæ ac patrocinio, quam
maxime commendo. Dabam Scheninga xxv. die Julij.

CLD I 3 C LXI

CAPL

CAPITA QUÆ IN HOC TRACTA- TV CONTINENTVR.

- I. *Chronica Sermorum Ducum Brunsvicensium, Auctoris anonymi sed vetusti.* Pag. 1.
- II. *Imperatorum ex Celma Ducum Brunsvicensium Domo oriundorum vita, auctore Theodorico Engelshusio, Canonico Hildesheimensi.* p. 23.
- III. *Eorundem Imp. vita, auctore Johanne Cravvs, Canonico Argentinenfi.* p. 79.
- IV. *Eorundem Imp. & Ducum Brunsvic. XII. Diplomata vetusta, veteris Saxonie historiam non parum illustrantia.* p. 111.
- V. *Eorundem ferme Imp. ab Henrico scilicet Aucupe ad Henricum V. res præclare gesta. Auctoris ejus temporis incerti; in compendium quondam redacta à Monacho quodam Hamerslebiensi.* p. 135.
- VI. *Ejusdem compilatoris Hamerslebiensis Gregorius Papa V. Saxo.* p. 144.
- VII. *Alterius cujusdam de cathedrali Goslariensium Ecclesia, ab Henrico III. fundata, narratiuncula, ab hoc eodem Monacho exscripta & correcta.* p. 145.
- VIII. *Ex libello, qui forte est Lamberti Schaffnaburgensis, de institutione Hersveldensis Ecclesia, Ejusdem excerpta, &c.* p. 149.
- IX. *De fundatione aliarum Germania Ecclesiarum, à temporibus Karoli Magni, ad Ottonem M. auctoris vetusti.* p. 159.
- X. *De Ecclesia Collegiata S. BLASII in Brunsvic, & Sermis Brunsvicentium Ducibus, &c.* p. 165.
- XI. *COPIA einer alten auff Pergamen geschriebenen Taffel so in dem Duhm zu Braunschweig ic. öffentlich hanget.* p. 173.
- XII. *Genealogia Celmarum Ducum Brunsvic. Eorum, qui Eymbek, Duderstad, &c. cum attinentiis possederunt.* p. 177.

CHRONICA
SERENISSIMORUM DU-
CVM BRVNSVI-
CENSIVM,

Auctoris anonymi sed
vetusti.

CHRONICA
SERENISSIMORVM DV-
CUM BRUNSVI-
GENSIUM,

Irca principium conversionis Saxo-
num, LUDOLFUS, Dux Saxo-
nia, post mortem Karoli annis XL,
fundavit Ecclesiam *Gandershem* & fi-
dem, quam novellā adhuc habuit, pijs operibus
confirmavit. Iste genuit tres filios, ODDONEM
BRUNONEM & TANQUARDUM. Hi duo
Bruno & *Tanquardus* civitatem *Brunswick*, si-
cut habetur in quibusdam Chronicis, fundave-
runt. Unde & quædam pars ipsius civitatis,
urbis scilicet, in antiquis privilegijs *Tanquerode*
crebrius appellatur. De insulto *Danorum* fuit
illis temporibus populo & Ecclesiæ Dei plaga
maxima, qui in *Francia* & partibus occiduis o-
mnia crudeliter vastaverunt. Ipsi in *Theutonia*
Bruno & *Tanquardus* in manu valida occurre-
runt

runt & cum eis confligentes, & gloriosa de eis habita victoria, cum ad sua redirent, inundatione gravi imbrium perierunt. *Oddo* autem, qui de fratribus fuit superstes, Dux *Saxoniae* extitit, regnum Romanorum, quia grandævus fuerat, recusavit. Unde *Conradus* in regem concorditer est electus. Quo cito mortuo, in regem **HINRICUS I.** *Oddonis* filius de consensu Principum est promotus. Iste *Hinricus de Dinkeler* dictus, coronam raro sibi imposuit, sed regnum humiliter gubernavit. *Brandeborch* urbem, super glaciem castra ponendo, expugnavit, *Sclavos* devicit, IX annorum tributum solventes, simul & interim *Saxoniam* muniens, *Vngaros*, quibus *Saxones* tributarijerant, ejecit, & contra insultum *Vngarorum* *Saxoniam* oppida munivit. Iuxta *VVagersleve* L milia *Vngarorum* cum quatuor millibus in prælio superantur. *Misne* montem contra *Slavos* construit, & urbem *Quedelingeborch*, in qua congregationes nobilium feminarum instituit; Vbi filiam suam primam esse voluit *Abbatissam*. Et ut esset *Domina* Principum, prædia largissime donavit,

navit Ecclesiam in honore S. *Servaci* dedicari fecit, & in die dedicationis in refectorio Dominabus XI fercula, XI mensalia pretiosa, XI milia mansorum ministravit. Hic imperavit anno Domini DCCCXX, & XVIII regnavit.

Huic erant tres filij, BRUNO Archiepiscopus Coloniensis, OTTO primus Imperator, & HINRICVS Dux Bavariæ. Quorum mater fuit Domina *Mechtildis* de *Ringelheym*, soror *Reineri* & *Immothi*, qui fuerunt de semine Regis Saxonum *VVidekindi*. *VVidekindus* Rex Saxonum à S. *Bonifacio* baptisatus, de sacro fonte à *Karolo* est levatus. Qui genuit *VVichbertum*, *Wichbertus* *Walterum*. Qui ob devotionem *Romam* vadens, à *Leone* Papa obtinuit corpus integrum S. *Alexandri* filij S. *Felicitatis*, quod *VVildeshusen* collocavit. *Otto* fundavit Episcopatum *Magdeburgensem*. Iste in die *Paschæ* homicidam, qui ipso die homicidium perpetraverat, & in ipsum irruerat, à reatu absolvit, & ne aliquis ei molestus esset, strictius imperavit. Iste primam uxorem habuit *Edith*, reginam de *Anglia*, de qua genuit *Ludolfum* ducem

cem

cem Suevorum. *Edith* obit anno MCCCLXXVII. Kal. Febr. Secundam uxorem habuit *Adelheydem*, de qua genuit *Ottonem* Rufum, imperatorem II.

OTTO II. vel RVFVS de *Theophania*, filia Regis Constantinopolitani, genuit OTTONEM III. Imperatorem. HINRICVS frater *Otonis* I. genuit *Hinricum* Ducem *Bavariae*, qui *Otoni* III. successit in regno. *Otone* III. defuncto, principes ad electionem Regis in *Polede* convenerunt. Et tunc tractabatur de *Ekehardo*, *Ekehardi* Marchionis Orientalis filio, qui erat dives & præpotens, & Marchio Orientalis. *Sifridus* & *Berno*, filij Comitis *Sifridi* de *Bur-nenborch*, cum Comite *Thiderico* de *Kacelingheborg*, ipsum *Ekehardum* ibidem in *Polede* occiderunt. Qui ad fundum hæreditatis suæ delatus, super fluvium *Salam* in oppido *Jene* primum est sepultus. Postmodum in Ecclesia cathedrali *Nuenborch* terræ solemniter commendatur.

DE HINRICO II.

Post hæc in *Hinricum* Ducem *Bavariæ*, ut esset Rex hujus nominis secundus, Principes assense-

senferunt. Hic erat filius *Hinrici* Ducis Bavariæ, cujus etiam pater *Hinricus* Dux Bavariæ fuit, frater *Otonis* primi. Unde ejusdem nominis quot ab uno fratre *Otone* Reges fuerunt, tot ab alio *Hinrico* unius nominis Duces Bavariæ successerunt. Iste *Hinricus* sancte & iuste regnum rexit; Episcopatum *Bavemberch* fundavit, ubi *Swickerum* Canonicum *Halberstadensem* Episcopatu præfecit, qui postea in Papam est assumptus & *Clemens II.* appellatus.

DE PAPA CLEMENTE II.

Iste *Swickerus* erat de quibusdam nobilibus in Saxonia, quorum fuit proprietas *Morsleve* & *Hornborch*, quam *Thidericus* Nobilis de eodem genere, filium non habens, Halberstadenſi Ecclesiæ dedit, indignatione motus contra sororem suam Dominam *Clementiam*, cui eadem proprietas debuerat successisse. Iste *Ungaros*, insultum facientes in Theutonium, superavit; *Stephano* Vngarorum Regi cum gente sua ad fidem converso, sororem suam matrimonio copulavit; *Conegundim* uxorem suam virginem dereliquit. His temporibus in *Brunswick* princeps fuit *Bruno*, qui *Comes* dictus est, quod esse
potu-

potuit, quia ducatus, quem prædecessores sui tenuerant, maritis deficientibus, ab Ottone I. Hermanno, Bilingi filio, est donatus. Brunonis uxor fuit Domina Ghisla de Verle, quæ eidem genuit Ludolfum. Ghisla autem prius habens Lippoldum, Ernesti Ducis filium, genuit Hermannum Ducem Sueviæ. Post Brunonem autem nupsit Conrado II. Regi, qui Hinrico de Bawenberch successit in regno, cui genuit Hinricum III. regem, qui mansuetè regnavit.

DE HINRICO III.

Hic Ecclesiam B. *Matthia* in *Goslaria* prædij & multis sanctorum reliquijs honoravit. Hic apud *Hartoven* in *Bochvelde* obiit, & filium *Hinricum* IV successorem imperij dereliquit.

DE QUARTO HINRICO.

Iste multis prælijs *Saxones* vexavit, urbem *Hartesborch* & monasterium construxit in ea, quam *Saxones* destruxerunt. Victoriosus in bello fuit. Qui & Ducem *Saxonia* de *Luneborch*, *Magnum* nomine, & *Albertum* Marchionem de *Ballenstede* cepit, & anno integro detinuit captivatos. Tandem Papa contra ipsum ferente

sen-

sententiam, de regno deponitur, & in *Leodio* moriens, filium *Hinricum V.* successorem regni, qui eidem patri cum *Saxonibus* adversatus fuerat, dereliquit.

DE HINRICO V.

Iste *Hinricus V.* in eos, qui eum Regem creaverant, arma convertit, & cum de magna adiutorum multitudine confideret, *Saxoniam* hostiliter intravit. Cui Dominus *Reinhardus Halberstadensis* Episcopus, *Luderus* Dux *Saxoniae*, Comes *Hermannus* de *Arneborch*, in *VVelpesholte* cum militia occurrentes, in bello de Rege victoriam sunt adepti, anno Domini MCXV. Qui postea moriens in *Spira* MCXXV., nullum reliquit de suo genere successorem. Hæc de Regibus, ad Duces *Brunswik* pertinentibus, sufficiant enarrata.

Porro *LVDOLVVS* genuit *EKBERTVM* & *BRVNONEM*. Hi in *Mersborch* Principibus ab imperatore vocatis, venerunt prope *Nendorp* ad flumen, quod *Salica* dicitur. Ubi ipsis *Otto* & *VWilhelmus* fratres, Principes *Thuringia*, hostes eorum, occurrerunt & bello commisso,

Bruno-

Brunonem occiderunt, *Ekbertum* graviter vulne-
rantes, è contra altero duorum fratrum Princi-
pum Thuringiæ interfecto, scilicet *Vilhelmo*.
Nam *Otto* superstes *Adelheydem Alberti* de *Bal-
lenstede* generavit. Qui *Otto*, ut fratris bona ab
Archiepiscopo Moguntino obtineret, subditos
suos ad aliqualem decimarum solutionem in-
ducere satagebat, quoniam nullas decimas da-
bant, sed ad coquinam Regis in quingentorum
porcorum tributo annuo à Rege *Thiderico* ipsis
imposito tenebantur. Istud tributum remis-
sum est *Thuringis* à *Hinrico* Rege de *Bavenberch*,
ad preces & obsequia venerabilis Domini *Olri-
ci* de *Uimar*, Principis Thuringorum.

DE CLODOVEO REGE.

Nec prætereundum, quod *Clodoveus* Rex
Francorum, quem *S. Remigius* baptizavit, non
tantum *Galliam*, sed totam *Germaniam* obtinuit
violenter, quam & à Romanorum tribunis &
tributis liberam esse fecit. Quo mortuo re-
gnum ejus inter quinque suos filios est divi-
sum. Ita quod filio ejus *Thiderico* hujus habi-
tationis regio est relicta. Qui *Thidericus* *Thu-*

B

ringos

ringos cum Saxonibus impugnans eos subegit,
& Thuringos ultra Harconem locans, Thuringo-
rum terram Saxonibus assignavit. Causa vero
bellorum supradicti Regis Thiderici cum Thu-
ringis fuit, quod Thidericus Rex Saxonum, Thu-
ringorum Regem Erenfridum sibi esse subditum
exigebat. Erenfridus consilio uxoris suæ usus,
quæ soror erat Regis Thiderici ex patre, manda-
vit, quod à sorore sua nobili ipse spurius deberet po-
tius subjugari. Respondit Thidericus: multis ca-
pitibus meorum oportet me redimere libertatem.
Unde cum magno Francorum exercitu & Sa-
xonum super fluvium Unstrote vallum in Stidin-
ge obsedit, in quo erat congregatum totum ro-
bur exercitus Thuringorum. Saxones autem,
qui erant quasi novem milia pro strenuitate &
pugnandi audacia præmissi sunt in acie certa-
mine. Sed Thuringis fortiter oppugnanti-
bus, bellum est ingravatum, adeo quod hinc
& inde vulneratis & occisis plurimis, Saxonum
VI milia interierunt. Fiunt treugæ, faucij al-
ligantur, mortui tumulantur. Et ecce quidam
de Thuringis nisum ferens, illum avolare misit,
quem

quem Saxo quidam ex altera parte fluminis allectum cepit. *Thuringo* avem repetente, & *Saxone* negante, spondet *Thuringus*, si Saxo avem reddiderit, se secretum proditurum *Saxoni*, & toti populo suo profuturum. Avis remittitur, & secretum his verbis familiariter aperitur: Dominus noster, cum sit Regis nostri & filiorum suorum affinis & consanguineus, ad faciendam pacem flexus, de vestra constantia pertimescit, ut si inimicos viceritis, arma in ipsum & in suos socios convertatis. Ambobus igitur Regibus cum exercitu suo contra vos insurgentibus, mane experiemini, quod treuga facta in periculum vobis cedent. His auditis Saxones recedere disposuerunt: sed de consilio cuiusdam senis & nobilis, ne crimen imponeretur gloriae suae die illa, treuga servata, mane hostes hostiliter invadunt, & de hominibus pecoribus & de omnibus inventis occidunt, spoliant & incendunt. Quo facto ad Regem suum redeunt suo honori & virtuti congaudentes. Propter quod salarium à Rege promissum terram recipiunt *Thuringorum*. Anno Domini DXXXIV. vii. Kal. Octobris facta

aliqua

B. 2

est à

est à Saxonibus occisio Thuringorum. Hæc ergo dies victoriæ læta & celebris apud Saxones communiter habita, *communio* dicebatur. Unde *communes* dicuntur dies qui in *Octobri* servantur, ut observantia superstitiosa Saxonum, qui tunc pagani erant, modo ipsis Christum colentibus ad religionem transeat pietatis.

EKBERTUS *Brunonis* defuncti frater, qui *Marchio* dicebatur, genuit *Ekbertum* & *Gertrudim*. Quæ defuncto patre, & fratre à fautoribus imperij interfecto, hæreditatem in *Brunswik* obtinuit. Cui fidelis erat inter alios ministeriales *Widekindus* de *Uulferbutle*, avus *Ekberti*, patris *Guncelini*, patris *Burchardi*, de *Asseborch*, adeo ut pro eo obses esset *Hinrico* IV. Imperatori. Cujus *Widekindi* fidelitatem & constantiam Imperator ipse comperiens, castrum *Schartvelde*, decimam montis *Goslarie*, officium imperiale in *Polede*, cujus proventus erant M. D. libræ, ei jure contulit pfeodali: quæ tamen cito vacabant imperio, cum *Widekindus* tantum filias genuisset. *Gertrudis*
nupsit

nupsit Comiti *Hinrico*, qui *Pinguis* dicebatur, qui fuit filius *Ottonis* de *Northeym*, Ducis quondam *Saxonie*, & erat de progenie *Sifridi* Comitis de *Bernneborch*, cujus filij, ut supra dictum est, *Ekkehardum* Marchionem in *Polede* occiderunt. *Gertrudis* de *Hinrico* genuit *Rikysam*, quæ tradita est *Ludero*, qui fuit filius Comitis *Ghevehardi* de *Supelingheborch*, & erat potens & industrius, ad quem devoluta est hæreditas de *Haldesleve*, morientibus *Bernardo*, qui primo conventum *Canonicorum* in *Luttere* fundaverunt, qui postea, anno Domini *mcxxxv* per *Ludrum* & *Rikizam* uxorem ejus in monachos *S. Benedicti* regulæ est mutatus. Cessit etiam eidem *Ludero* ex uxore sua *Rikiza* *Brunswick* hæreditas dignitatis, qui etiam Duce *Saxonie* *Magno* mortuo, à Rege *Henrico* *Ducatum Saxonie* pro sua industria est adeptus. *Henrico* vero Imperatore defuncto de Principum assensu in imperium est assumptus, cujus gesta magnificata sunt descripta. *Gertrudem* filiam suam ex *Rikiza* *Hinrico* Duci *Bavariæ* dedit, cui & *Ducatum Saxonie* contulit tunc vacantem. *Lud-*

iderns, qui & *Lotharius*, in *Longobardia* obiit, sed in *Saxonia Luttere* tumulatus, ubi post sepulti sunt *Rikysa* Imperatrix, anno MCXXXIX. III. Kal. Novembr. Iste Dux matrem habuit *Wilphildem*, filiam Ducis *Magni*, unde & *Catulus* sive *Wely* dicebatur. Patrem vero *Hinricum* Ducem *Bawariæ* qui *Niger* vocabatur. Igitur *Hinricus Niger* ex *Wilphilde* genuit *Hinricum Catulum*, generum Regis *Ludarii*. *Hinricus Catulus* de *Ghertrude* filia Regis unica genuit *Hinricum Leonem*, qui ex patre duos Ducatus *Bawariæ* & *Saxoniæ* obtinuit, ex matre proprietatem in *Brunswigh* possedit.

DE ETHICONE.

Temporibus *Karoli* erat quidam *Ethico* Princeps magnus, qui pro generis sui excellentia nulli hominum pro pheodo humiliare se volebat, cujus filiam *Lodewicus* Rex, filius *Karoli*, duxit in uxorem. Hæc persuasit *Hinrico Ethiconis* filio, fratri suo, ut vasallus fieret mariti sui *Lodewici*. Quo renuente, tandem de hoc facto a Rege conventus est. Cui & à Rege promissum est, quod præter alia beneficia tantum de præ-

de prædijs suis in proprietatem ei daret, quantum in die æstatis longissima cum curru aureo circuiret. Quo promisso illectus, de auro curriculum fabricans, & eum in finis reponens, socios & equos veloces sibi adhibuit, & in die æstiva montem qui *Mersborch* dicitur circiuit. Deinde ad Regem redijt, & Rex ei montem cum Ducatu *Bavaria* dereliquit. *Ethico*, de facto filij indignatus, in solitudine vitam agens privatam, moritur, nec ulli esse subditus dignabatur, unde *cum curru aureo* dicebatur. De hujus stirpe per aliquas personas interpositas, Duces *Hinricus Niger* & *Hinricus Catulus* descendunt: cujus etiam soror fuit *Iutta*, primi mater *Frederici*. De eadem quoque stirpe fuit in *Constantia* quidam Episcopus, nomine *Conradus*, qui pro sanctitatis suæ merito est Canonisatus. Quo cum quoque venisset Dux *Hinricus Leo*, pro affectu naturali & devotione Ecclesiam *Constantiensem* ob *S. Conradi* reverentiam donis & prædijs magnifice honoravit. *Hinricus Leo* uxorem duxit suo generi congruentem, filiam Ducis de *Thuringe*, dominam *Clementiam*, de qua genuit

genuit filiam, quam accepit potens quidam & nobilis de *Slavorum* Principibus in uxorem. Quod matrimonium, licet postea iudicio Ecclesiæ fuerit solutum, tamen fuit legitimum, quia bona fide utriusque coniugum celebratum. Unde idem *Hinricus Leo* postea duxit Dominam *Mechtildem* filiam *Henrici* Regis *Angliæ* senioris, de qua genuit IV. filios, Dominum *Ottonem* Imperatorem, *Henricum* Palatinum *Reni*, *Wilhelmum* Ducem, & *Ludervm* qui in pueritia est defunctus. Et nota quod *Hinricus* senior Rex *Angliæ* IV. filios habuit: *Henricum*, *Richardum*, *Iohannem* & *Gaufredum*; & IV. filias, quarum una data est uxor Regi *Castellæ*, de qua nata est Domina *Blancha* regina *Franciæ*, nunc regnantis. Secunda data est *Alexio* Imperatori *Constantinopolitano*. Tertia *Mechtildis* data est *Hinrico* Duci *Saxoniæ*, & quarta *Comiti Rolofano*. *Iohannes* *Henrici* filius, duxit filiam, & genuit *Henricum* Regem *Angliæ*, & *Richardum* electum Regem *Alemanniæ*. *Hinricus*, filius *Johannis*, duxit filiam *Comitis Provinciæ*, & genuit Dominum *Eadwardum* Regem *Angliæ*, qui nunc regnat.

regnat. Anno Domini MCLXXXIII. obiit
Hinricus junior ante patrem. MCLXXXVI obiit
Godefridus. MCLXXXIX obiit *Henricus* Rex An-
 glia senior, cui successit filius ejus *Richardus*. *Richardus*
 obiit MCXCIX & successit ei frater ejus
Iohannes, qui obiit MCCXVI, & successit ei fili-
 us ejus *Hinricus*. Qui obiit MCCLXX, & succes-
 sit ei Dominus *Eatwardus*.

Mortuo *Hinrico* VI. Imperatore, & fratre
 ejus *Philippo* à Palatino de *Wecelingesbach* inter-
 fecto, anno Domini MCCX, Dominus *Otto* IV.
 in imperium est assumptus. Hic duxit uxorem
Beatricem, Regis *Philippi* filiam, quæ obiit anno
 Domini MCCXIII. III. Id Augusti. Postea du-
 xit *Mariam*, sororem Ducum *Brabantia*; de
 quarum nulla habuit successorem. In crastino
Mariæ *Magdalena*, contra *Philippum* Regem
Francia confligit, MCCXIV. Tribus annis in pa-
 ce bona regnavit, ut pacis filius, ut Rex paci-
 ficus, posset merito appellari. Fuit enim corpo-
 re robustus, animo quietus, pro debito aucto-
 ritatis justitiam diligens, & pro affectu pietatis
 miseris condescendens. Quem virga correcti-

C

onis

onis in ipsum sententiam Ecclesiasticam promulgari permittendo Dominus corripuit. A quo tamen misericordiam non abstulit. Nam bellis provocatus & incursionibus, incendia & cædes hominum horruit. Maxime autem cor ejustetigit & anxit quod feudi ratione inobediens diceretur. Unde & orare solebat quod eum Dominus misericorditer absolveret, & de Rege utiliori provideret. Factum est autem, ut electionis suæ moreretur anno in *Harteshorch*, in contritione & devotione, sicut secundum hominem putatur iudicium & à viris fide dignis & suis confessoribus enarrari. Anno Domini MCCXVIII. XIV. Kal. Iunij, fuit sepultus in urbe *Brunswik*, cum uxore *Beatrice* & patre *Henrico Leone* & matre *Mechtilde*, in Ecclesia *S. Blasij* ante chorum. Post obitum ejus cuidam sanctimoniali *S. Borchardi* apud *Halberstadtum* pro ipso oranti, idem *Otto* apparuit, & certo signo exposuit, quod de peccatis ereptus esset, & in misericordias Domini misericorditer introiisset.

Henricus denique, frater *Otonis*, primo duxit uxorem de *Reno*, cum qua obtinuit *Palatii*
prin-

principatum, de qua duas filias genuit, scilicet *Herinck Ducissam Bavarix, & Marchionissam de Baden*. Qui eidem in hæreditate *Brunswik* succedentes, eam imperio vendiderunt. Mulieres autem quædam Saxonix patribus in hæreditate totaliter non succedunt, propter opprobrium juris, quod *Suarvey* dicitur, quod incurrun-
 runt ex eo, quod dum *Saxones* XII annis ad expugnandam *Angliam* defuissent, *Suarvey* Saxoniam intraverunt, & quorundam uxoribus sunt abusi. Saxonibus post XII. annos redeuntibus, quædam mulieres ad *Saxones* viros pristinos redierunt. Aliæ *Suevis* adulteris adhæserunt. Unde statuerunt, quod mulieres ad viros pristinos non redeunt, tam in se, quam in filiabus suis, secundum jus, quod *Suarvey* dicitur, exhæredarentur. Aliam quoque Dominus *Hinricus* duxit uxorem *Agnetem*, filiam Marchionis de *Landesberch*. Quæ cum hæredes non haberet, Domino suo moriente MCCXVII. IV. Kal. Maji, sancte & pie vivendo cœnobium Sanctimonialium Ordinis *S. Benedicti* instituit in *Vvinhusen*, ubi etiam in pace moriens requiescit. *Hinri-*

cus vero Palatinus in Ecclesia S. Blasii in Brunf-
wik cum suis patribus est sepultus.

Dux autem *Wilhelmus* frater dictorum Prin-
cipum, qui ducatum *Luneborch* possedit, uxo-
rem duxit MCCII. *Helenam*, sororem Regis *Sla-*
vorum, Domini *Woldemari*, avi *Erici*, regis
Dacia, nunc regnantis: & genuit *Ottonem* de *Lu-*
neborch. Obijt MCCXIII. Pridie Idus Decemb.

Otto Dux de *Luneborch*, partem proprietatis
patru sui *Hinrici* Palatini, quam filia sua ven-
diderant, suae portioni totaliter unitam jure
pfeodali recepit a *Frederico* II. Imperatore, in cu-
ria *Maguntia* celebrata. Hic in bello *Borneho-*
ve, contra *Albertum* Ducem *Saxoniae*, & *Hen-*
ricum Comitem de *Swerin*, congregitur, in vigi-
lia III. feria S. *Mariae* *Magdalena*, cum Comite
Alberto de *Orlemunde*, cumque alijs pluribus
fuit captus. Unde pro sua liberatione castra
Hidsackere & *Lovenborch* & *Theram* cis *Albiam*
dereliquit. Hic duxit uxorem suae nobilitati
congruentem, *Mechtildem* Marchionis *Alber-*
ti filiam de *Brandesborch*, & genuit *Ottonem*, *Al-*
bertum, *Iohannem*, *Conradum*. Filias quoque
Mech-

Mechtildem, Helenam, Aleydem, Helenam, Agneten. Obiit autem *Otto* Dux MCCLII. *Ducissa* vero *Mechtildis* uxor ejus MCCLXI & in *Luneborch* sunt sepulti.

Otto genuit *Albertum* & *Iohannem*. *Albertus* MCCLXIII. V. Kal. Novembr. à *Thiderico* Marchione Misnensi cum multis suis militibus fuit captus. *Castrum Asseborch* obtinuit M. CCLXII. *Albertus* duxit uxorem *Elisabeth* Ducis *Brabantia*, quæ sine liberis obiit MCCLXI. Postea duxit *Adelheydem* filiam Marchionis *Montis ferati*, & genuit *Hinricum*, *Albertum*, *Vilhelmum*, *Conradum*, *Ottonem*, *Luderum* & *Mechtildem*. Obiit *Albertus* MCCLXXIX in die assumptionis B. Virginis, *Brunswick* in Ecclesia S. Blasij est sepultus. *Iohannes* duxit uxorem filiam *Gherhardi* Comitis de *Schowenborch*, qui cum fratre suo terram dividens, *Luneborch*, obtinuit principatum, & genuit *Ottonem*. Obijt MCCLXXVII. XVII. Kal. Ian.

Item *Otto* senior ex *Mechtilde* genuit *Conradum* Episcopum *Verdensem*, *Ottonem* Episcopum *Hildensemensem*, qui jura Ecclesiæ suæ bene dicitur defendisse, & obiit anno Domini MCCLXXIX.

Mechtildem, quam duxit *Hinricus* Pinguis Comes de *Anehalt*, & genuit *Ottonem* Comitem, & facta est propter sui discretionem postea Abbatissa in *Gheroude*. *Helenam*, quam primo duxit *Hermannus* Dominus *Hassia*, filius *B. Elisabeth*. Hanc postea duxit *Albertus* Dux Saxoniae, & genuit *Iohannem* & *Albertum*. Obijt MCCLXX. *Aleydem*, quam duxit *Hinricus* filius *B. Elisabeth*, Landgravius *Hassia*. *Elyfabeth* quam duxit *VWilhelmus* de *Hollandria* Rex, & genuit *Florentium* Comitem *Hollandriae*: & *Aagnetem*, quam duxit *VVisslaus* Dominus *Rugyiae* & genuit filios & filias.

Sex filiorum Ducis *Alberti* primus *Hinricus*, duxit uxorem filiam *Alberti* Landgravij *Thuringiae*. Secundus *Albertus* duxit filiam *Hinrici* Domini de *VVerle*. Tres ultimi, *Conradus*, *Otto* & *Luderus*, Cruciferorum se Ordini manciparunt. *Mechtildis* nupsit Duci *Glogovia* MCCXII. in mense Martio. Sit Deus super omnia benedictus.

Anno Domini MCCLXXXVIII., in die *Bonifacii* martyris *Hinricus* & *Anneko* de *Henborch*, *Hildemarus* Advocatus *Irkesleve*, de *Salderen* miles, cum XII. socijs in *Helmeftede* à communi vulgo miserabiliter occiduntur. Eodem die inter Dominum *Sifridum* de *Runkil*, Archiepiscopum *Coloniensem* & Ducem *Brabantiae* & eorum complices, inter *Coloniam* & *Nussiam*, praelium fit crudele, in quo duo fratres de *Lucelenborch* cum alijs pluribus occiduntur. Archiepiscopus *Coloniensis* capitur, & plus quam anno ab illis de *Monte* in vinculis detinetur. IM.

II.
IMPERATORVM
EX CELSISSIMA SERENIS-
SIMORUM DUCUM BRUNSWI-
CENSIVM DOMO ORIVNDO-
RVM VITÆ

AUCTORE

THEODORICO ENGELHVSIO
CANONICO HILDESHEI-
MENSI

IMPERATORES

EX CELSISSIMA DUCVM BRVNSVICENSIVM DOMO ORIYNDI, AVCTORE
*THEODORICO ENGEL-
HVSIO.*

LUDEVICVS III. filius *Arnolphi* dictus *Infans*, ultimus Karolorum, imperavit in *Almania* annos III, *Verone* captus cœcatur & occiditur à *Berengario*. Quo mortuo videntes *Teutonici*, quod *Italici* regnare cepissent, scientesque quod dignitas Imperij esset eis assignata in persona *Karoli I.* elegerunt *Ducem Francorum* nomine *Cunradum*. De quo sunt versus:

Iste puer pietate valens tribus imperat annis;

Ultimus est iste Karolorum germine sanguis,

Attamen à latere germina Karolus habet.

Hic enim duxit uxorem *Mechildam* sororem *Otonis* primi *Ducis Saxonum*, filiam *Ludolphi* de stirpe *Magni Wedekindi*. Iste autem *Ludolfus* *Dux Saxonum* *Romam* causa devotionis profectus, reliquias *SS. præfulum Anastasii & Innocentij*, impetratas à *Papa Sergio III.* detulit in *Saxoniam*; in quorum honorem primo cœnobium *Sanctimonialium* in *Brunteshusen*, postea vero quarto anno construxit in *Gandersem*, hæreditate sua illic attributa, & filia sua *Hadamoda* *Abbatissa* *Dominarum secularium* constituta, ecclesiam illam dotavit *XI milibus mansis*, juxta numerum *XI millium SS. virginum*. Iste *Ludolfus* genuit dictam *Mechildam* quam duxit uxorem ultimus *Ludevivicus* prædictus. Idem *Ludolfus* genuit tres filios, quo-

quorum unus nomine *Bruno* pugnaturus contra Danos, inundatione repentina periit sine prole; à quo *Brunsvick* civitas nomen habet, quæ tamen ab alio fratre *Tancwvordo* scribitur in multis antiquis literis *Tancwvorde voërde*. Tertius autem filius Ludolfi erat *Otto* primus, non Imperator, sed Dux Saxonix, quem *Ludovico* Imperatorum mortuo omnis populus Francorum & Saxonum quærebat assumere in Cæsarem: sed ipse quia jam ætate gravior, recusavit imperium. Ejus tamen consilio electus est *Conradus* primus infra sequens.

[De isto *Ludolfo* & suis scribit T. E. in poësi Ducum B. sic:

Tancwardus Bruno fratres animo simul uno.

Isti fundabant Brunsvick & situabant,

Ludolf Ecbertum genuit virtute refertum.

Ecclesiam sancto construxerat hic Cyriaco.

Post hac Asselborch, idem construxit Olesborch.

Unde *Henricus Rosla*:

Nomen Brunonis, qui fundator fuit urbis

Contra Danos bellum movit non alite dextro.

Cujus & Ottonis fratris, qui primus ad arcem

Eligitur regni, licet illud spreverit ipse.

Cujus erat natus Henricus Saxonicus rex.]

CONRADUS I. Dux Francorum, regnavit in Almania annos VII. *Ottone* cedente imperio & decedente mundo. Cui filius *Hinricus* natus est, mundo miratus; cui pater moriens totius Saxonix ducatum reliquit. Versus:

Semine Karlorum jam deficiente virorum

Surgit Conradus lateris cognatus eorum.

Conrado primo natus non extitit hæres.

Iste consilio *Hattonis* misit exercitum validum contra prædictum *Henricum* Ducem Saxonix, ubi Saxones tanta cæde bacchati sunt in *Hattonem*, & exercitum Regis, ut à mimis

D

de cla-

declamaretur: *Vbinam esset tantus infernus, qui tantam casarum multitudinem capere posset.* Ungari vastaverunt Franciam Occidentalem anno DCCCX; & anno VI. post hoc vastaverunt Turingiam & Franciam Orientalem.

[*Hic rex Conradus, fortis fuit ut leopardus Hartesborch iste construxerat, & tibi Christe*

Ecclesiamq, pio postea Valerio. T. E.

Fundavit autem Ecclesiam istam Canonicorum secularium in castro *Hartesborch* anno imperii sui quinto, in honorem S. Valerij; quod monasterium transtulit *Henricus III.* Imperator postea in *Goslar*, ubi fundavit Ecclesiam, quam per beatissimum Papam Leonem, cooperantibus sibi Episcopis, rex fecit consecrari in honorem B. Virginis & SS. Simonis & Judæ; ut scribitur in *Chronico Goslariensi.*]

HENRICUS primus filius *Ottonis* Ducis Saxonum, imperat annis XVIII. Hic inventus in aucupio, dum assumeretur ad imperium dictus est *AUCEPS*. Noluit coronari dicens: *Satis est mihi, ut prae majoribus meis rex dicar: penes nobiliores sint unctio & diadema. Tanto honore nos arbitramur indignos.* Iste sermo placuit omnibus. Ipse duxit filiam regis *Tyderici* de genere Magni *Wedekindi* uxorem, nomine *Mechildam*, quæ religiosissima multa bona fecit. Fundavit cœnobium Sanctimonialium in *Northusen*, quod tamen jam mutatum est in canonicos seculares. Item monasterium ordinis Præmonstratensium in *Poilde*, quod sic dicitur, quia in palude fundabatur. Henricus iste in factis armorum strenuissimus, totius religionis amator operibus misericordissimus, inter cætera bona fundavit in Almaniam ultra xx. Ecclesias, quas & abundanter dotavit, pro dominabus secularibus, quæ *Canonica* nominantur, utentes habitu *Canonicorum regularium Ordinis S. Augustini*, nullam tamen profitentes religionem, nubunt.

bunt in domino, quando volunt. Inventæ sunt autem pro sustentatione nobilium, pro fide Christi ab infidelibus occisorum, ne talium filia cogerentur mendicare, sed in illis monasteriis sustentatæ, cum ad statum nubilem provenissent, vitam eligerent quam vellent. Possent enim ibidem profiteri & perpetue manere; vel recedendo maritari. Quibus inter cætera voluit *Quedelinburch*, prudentum virginum intitulum, sicut & avus ejus *Gandersem*, fore principale. Ungaros tunc iterum Alsatiam, Franciam, Saxoniamq; vastantes humiliavit: Tunc enim Romani Principes tributis suberant Ungarorum. Ipse autem principum consilio congregato quæsit, quid opus esset in hoc facto? Cumq; singulariter diceretur: non esse tantum, tributum non præstare, ipse solus contradixit, dicens: *Injustum esse Christianos canibus subesse*. Tandem omnes principes consentientes, fideles se ei promittebant, sic quod legatis Ungarorum canem brevem & spissum, auribus & cauda decurtatum præsentans, Ungarorum Regi transmisit, dicens: *aliud se à Christianis non habituros tributum*. Quibus perceptis Ungari commoti, Christianos in duobus locis exeuntes invadunt: pars eorum una per terram Bavarie & Franconie venit in Thuringiam usq; in castrum inde nominatum *Sicheborg* prope *Northusen*: alij vero per *Pruciam* Saxoniam introibant L. millibus armatis. Quibus Imperator occurrens cum XII. millibus; quorum tamen hostibus perceptis vix quatuor millia secum manserunt. Imperator autem dixit: *Memineritis fratres, quod non in multitudine populi, sed de supernis est victoria. State viriliter pro cultu divino, pro uxoribus & filiis vestris: & quia Deus in causa, ipse erit merces operis*. Promisit etiam pro adipiscenda victoria, se simoniam à regno penitus eradicaturum. Sic ergo suis confortatis, Deo disponente, nebula mane divinitus immissa est tanta, ut ini-

micos accederet in visus, quos incautos perterritus atq; attri-
 vit, & persequens fugientes, quasi pene deletus, sicq; jugum
 cessavit Ungarorum. Idem Henricus *Augustam* magnam, di-
 ctam *Basileam*, ab Ungaris destructam reedificavit, & Ecce-
 lesiam cathedralem muneribus cumulavit. Regem etiam Da-
 norum nominatum *VVorm*, quia crudelis erat, adeo perter-
 suit, ut pacem supplex peteret, & impetraret. *Bohemos* &
Slavos ita praelio percussit, ut ceteri, qui perpauci remanse-
 rant, regi tributum, & Christo fidem, ultro promitterent.
 Idem impetravit à *Rudolfo* rege Burgundorum lanceam Do-
 mini, per quam de hostibus saepe triumphavit, eamque cum
 aliis reliquiis & clenodijs imperialibus *Ottoni* filio suo reli-
 quit, ut postea in Imperatorum tutela permanerent. Ipse
Mersborg civitatem muro cinxit, & *Misenam* civitatem, quam
 à rivo ibi surgente sic nominavit. Construxit & *Goslariam* &
Quedelingsborch cum aliis. [Unde legitur in *Chronico Amelungs-
 bornensi*: Locum illum, qui nunc *Goslar* dicitur, *Henricus* Im-
 perator adire frequenter venandi gratia consueverat. Nam
 nemorosus erat, & ursorum, cervorum, caprearumque ve-
 natu insignis. Erat vero in isto loco homo quidam pauper,
 nomine *Gundelhart* parvum habens tugurium, in quo rex
 post venationem venire solebat. Cui idem spe majoris mer-
 cedis focum parare, cibos coquere, ipsosq; mensæ regis, à
 venatu venientis consuevit inferre. Quod cum crebrius fe-
 cisset, atq; suam substantiam expendisset, regem ut servitii
 sui memor esset admonuit. Cui tandem Rex optionem à se
 petendi dedit, quod vellet. Ille optione sibi data nihil aliud
 petit, quam ut mons sibi contiguus, qui *Kamesberg* nunc di-
 citur, sibi daretur. Rex, ut erat liberalissimus, concessit, di-
 cens *se velle quod utiliora sibi petisset*. Nec mora, homo iste
 non ignorans, quantum utilitatis mons haberet, *Franconiam*
 adiit,

adiit, erat enim *Franco*, & plures gentis suæ viros socios secum
sumens locum ædificare cœpit, venas metallorum, cupri,
plumbi & argenti reperit, ditatus ultra modum; sicq; plures
accurrentes civitatem ædificant. Sic locum illum alienigenæ
fundantes, Saxonix cesserunt; unde adhuc montem eundem
quondam *Frankenberg* nominaverunt. Unde Poëta *T. Emb.*

Longa silva scrutator, servorum concomitator

Ramme fuit dictus, ramorum pertulit ietus.

Est mox tantillo Rammesberg dictus ab illo.

Vxor hujus Goza: nunc est ex hac aqua Goza.]

Henrico Imperatori Karolus rex Francorum manum misit S. Di-
onysij, cum alijs reliquijs preciosis, auro gemmisq; inclusis,
dicens: Hoc habeto pignus federis perpetui, & amoris vicarij par-
tem hanc scilicet unci solatii Francorum. Postquam enim nos S.
Vitus ad nostram perniciem deseruit, & ad vestram perpetuam
pacem Saxoniam visitavit, à nobis nec civilia, nec externa cessave-
runt bella. Iste Henricus cum anno vitæ suæ LX. regni vero
XIX. causa devotionis Romam pergeret, gentibus circum qua-
que perdomitis, plenus dierum feliciter obdormivit in Do-
mino in Remele: ejus corpus à suis translatum est Quedelens-
borg/ in Basilicam S. Petri quam fundavit, cum lacrymis plu-
rimorum. Dereliquit autem filios, quorum unus dictus est
Bruno postea factus Episcopus Coloniensis: Secundus Otto
Magnus, de quo infra: tertius Henricus Probus. Et filias: qua-
rum unam fecit Abbatissam in Quedelinborg; aliam, dictam
Sirborch/ tradidit in uxorem Gyselberto Duci Gallix; quo
mortuo eadem nupsit Lodeuvico regi Franciæ. Versus:

Henricus Dux Saxonicus regnare vocatur,

Noluit imperium sumere rite datum.

Invenere Ducem veterano more sedentem,

Aucupis officio sua retia perscientem,

D 3

Vrmo-

*Vt modicas caperet insidiantes aves.
 Et quia simpliciter fuit his presentibus auceps,
 A modo perpetuo cognomine dicitur Auceps.
 Cum tamen egregium mundus haberet eum.
 Cogitur in regem tandem reverenter inungi,
 Nulla tamen capiti missa corona fuit.
 Ex hoc Henrico rex primus nascitur Otto,
 Cujus & egregia nunc gesta referre peropto.*

OTTO I. dictus *Magnus*, pius & amor mundi, filius *Henrici I.* imperat annis xxxvii. fuit octuagesimus quartus ab Augusto, coronatus ab Archiepiscopo Moguntino *Hildegerto*, qui decessit anno sequenti, & ei successit *Fridericus* filius Sororis *Ottonis*. Otto iste justissimus fuit, ideo bipennis ejus cotidie pependit coram eo, in signum ulciscendi vindictam malorum: cujus jurare fuit, *Per barbam Ottonis*. Iste in principio regni sui gravissimos habuit adversarios. Inimicabatur enim ei frater suus carnalis *Henricus Probus*, Dux *Bavariæ*, filius suus *Ludolfus* Dux *Sueviæ*, & *Arnoldus* Dux *Noricorum*, cujus sororem idem *Henricus* habuit uxorem; *Giselbertus* Dux *Lotharingiæ*, qui sororem habuit *Ottonis*, quæ postea nupsit *Lodeuvico* Regi *Francorum*: De quo venerunt *Fridericus* Archiepiscopus *Maguntinus* & *Lotharius* Rex *Francorum*. Hos omnes passus intestinos adversarios tandem superavit, sicut *David* inimicos suos. [Alia soror *Ottonis* nomine *Haduvich* nupsit *Hugoni* Comiti *Parisiorum*, quorum filius fuit *Hugo*, qui postea regnavit in *Francia*] Adversitates autem istæ creduntur ex hoc evenisse, quod matrem suam *Mechildem* ad quorundam instinctum dotalitiis privavit: quam postmodum reconciliatam honestissime tractabat. Occasio autem discordiæ ex hoc videbatur fore justa. *Giselbertus* prædictus & *Everhardus* Comes *Pallatii* suaserunt *Henrico* fratri *Ottonis*

Ottonis imperium appetere, quia potius sibi in regno nato
 competeret, quam *Ottoni* ante regnum nato. Ideoque juxta
Rhenum milites Ottonis graviter offendebantur, Imperatore
 ab alia parte Rheni coram lancea Domini in oratione pro-
 strato; sicq; victi terga verterunt. *Otto* duxit filiam *Ethmun-*
di regis Angliæ, nomine *Edithe*, quæ fundavit *Parthenopolin*,
 teutonice *Mendeberg*; Augusto tunc in Italia perseverante.
 Qua feliciter in *Mendeberg* sepulta, duxit *Alheidam*, relictam
Rodolphi Ducis Burgundiæ, quæ sepulta est in *Zesse* Diocesis Ar-
 gentinensis: ubi dictus *Otto* duo venerabilia monasteria, u-
 num monachorum, aliud monialium de novo fundavit, &
 suo more opulenter dotavit. Ista *Alheid* fuit relicta *Lotharii*
 Imperatoris, captivata à *Berengario* quarto, qui totam Ro-
 mam & Italiam occupaverat. Quem *Otto* debellavit, & illam
 de carcere liberatam duxit uxorem, cujus de primo viro filius
 fuit *Ernestus*, qui leonem adduxit: de qua genuit *Wilhelmum*
 & *Ottonem* secundum, ducens secum dictum *Berengarium*,
 cum filio suo *Berengario* & multis captivis *Babenbergam*, ubi
 exilio perierunt. In via tunc cepit *Papiam* & *Mediolanum* quæ
 rege recedente monetam ejus respuerunt; Quare rex regres-
 sus coëgit *Mediolanenses* de corio incidere nummos, quos
 ab eis recipi mandavit, constituens per Italiam denarios, qui
 ab eo usque hodie *Ottoloni* vocantur. Tunc quædam mulier
 conquesta est *Ottoni*, quod quidam eam oppressisset violen-
 ter, instanter petens vindictam. Cui rex dixit: *Dum reversus*
fuero, faciam justitiam. Et ait mulier: *Domine, forsan tunc non*
eris memor hujus injuria: Respondit rex, digito demonstrata
 Ecclesia propinqua: *Ecce, inquit, ecclesia sit mihi & tibi in signum*
memoriae. Reversus ergo de Italia videns Ecclesiam istam, fe-
 cit vocari mulierem, quæ dixit: *Domine, vir ille jam est meus*
legitimus, & peperit de eo. Et ait rex in vulgari suo: *By Otten*
Wardell

Bardelheim & *Barden Schmecken*: & fecit eum decollari. *Cosmodrom*. Otto item reperit venas auri & argenti *Goslarie*, unde duas Ecclesias collegiatis & nobile palatium imperiale fundavit ibidem. In immensum vero per talem aurifodinam ditatus, tam *Rome*, quam alibi Ecclesias cum Cœnobiis construxit. Ipse *Parthenopolim* Archidiaconatū Halverstadensem fecit Archiepiscopatum, præficiens ei *Adelbertum* & subiciens eidem Episcopatus *Citzensem*, *Misnensem*, *Mersborgensem*, *Brandeborgensem* & *Havelbergensem*, cum terra *Selavorū*. Ipse *Ducem Boleslaum* Bohemiæ, qui fratrem occiderat *S. Wenceslaum* captivavit, & *Bohemiæ* subjugavit: quibus reconciliatus Episcopatum *Pragensem* fundavit. *Vngaros* Augustam obsidentes ad requisitionem *S. Odolrici* Episcopi *Otto* adveniens ita humiliavit, ut vix septem de multis millibus dicantur evasisse. Eo tempore *Lotharius* rex Francorum à suis captus incarceration. Quod audiens *Otto* cum xxvii. legionibus ad eum liberandum Franciam aggreditur Occidentalem. Sed fama percepta metu Cæsaris statim relaxatur. Ipse castrum *Brifack* circa *Basileam* obsedit, in quo *Everhardus* supra dictus habitans, rapinis & incendiis terram vastabat. Erat tunc cum *Ortone* *Fredericus* Archiepiscopus *Maguntinus*, quem *Otto* fidelem reputavit: Ipse vero contra magnates induxit *Ottonem* deserere inter adversarios. Sicq; multis recedentibus, *Otto* cum paucis confusus in Domino, castrum cepit, *Everhardum* occidit, & *Giselbertum* Ducem *Galliæ* cum multis similiter aversis interfecit. Denum *Maguntiam* veniens, illam obsedit, *Fredericum* cepit, & in monasterio *Fuldensi* monachari mandavit, *Vilhelmum* filium suum in Archiepiscopatu *Maguntino* præficiendo. Similiter *Rothardum* Episcopum *Argentinensem* sibi suspectum deposuit, & ad Monasterium *Corbejensem* detrussit. Ipse autem fratrem suum fecit Archiepiscopum Colo-

Coloniensem *Brunonem*, cui non est similis repertus in devotione & bono regimine Ecclesie Coloniensis. Qui & plurima venerabilia loca in partibus illis fundavit & dotavit. Ipse dedit filio suo *Ottoni* filiam Imperatoris Græcorum *Theophaniam* uxorem: sicq; tribus illa affinitate Græcis est conjuncta. Filiam autem suam, nomine *Ricke*, dedit uxorem nobili *Rodolfo* de Bavaria, fratri patris *Conradi* sancti Episcopi Constantiensis. De eadem *Ricken*, venerunt *Welfones*. Idem *Otto* construxit *Schlesmick* & *Ottensund* nominavit. Uxor ejus supra dicta *Edith* multum misericors pauperibus dum multa cotidie tribueret, quodam tempore à rege prohibita, per eundem tentabatur. Nam ipse pauperis in specie, cum cæteris pauperibus expectabat *Edith* venientem, quam & manica apprehendens petiit sui misereri. Cumq; diceret, *se nec audere, nec aliquid habere*: ille subjunxit, *se adventitium nunc primum ab ea petentem in tanto festo vacuum relinquere nec debere nec decere*. Illa dicente, *se præter vestes in promptu nihil habere*: ille respondit, *vestis particula se bene posse juvari*. Illa miserta, manicam, quam manu tenuit, abrumpere permisit, quam pauper putatus abscondit, & illa veste truncata processit. Ad mensam igitur veniens alia veste induta, audivit à rege: *Cur in festo non indueretur pretiosiori?* & tandem tristis, sed in domino confisa, truncatam induit & integra videbatur. Quo viso rex partem abruptam ostendens, coram omnibus factum suum enarrans, licentiam plene concessit, quæcunq; vellent, rogandi. H. Idem *Otto* pius quodam festo Paschæ, dum puer quidam nobilis more puerili ferculum quoddam de mensa projiceret, & ob hoc à Dapifero percuteretur, pædagogus pueri Dapiferum occidit. *Otto* surrexit commotus occisorem puniturus, sed & fortior *Ottonem* projectum barba pilisque nudavit. Accurrentibus igitur aliis, dixit *Otto*: *plusego, quam*

E

ille,

ille, peccavi; qui honorem festo non detuli. Ideo non ipse me vidit, sed Deus sibi me tradidit. Sicq; absolvit eundem. Is igitur pius Otto vitæ termino propinquante, vidit in somnis sibi feminam mirabilem astare, quam quæsitit qua esset, & ad quod venisset. Respondit: *Effluxio ventris mihi nomen, & veni ventrem tuum ad tempus inhabitare, postmodum in visceribus septem principum recondenda.* Prædicto ergo modo res exitum habuit: nam primum in ipso rege, deinde in cæteris uno post alium dysenteria vitæ lumen extinxit, sicque anno regni sui **XXXVIIII.** *Magdeborg* sepelitur, T. E.

OTTO post Otto, regnavit Tertius Otto.

Sed primus Magnus dictus, qui vixit ut agnus.

Quas bene perduxit pius ecclesias cito struxit:

Magdeburgensem fundavit & Suerinensem.

Mira Dei gessit, Magdeborch & requiescit,

Inq; fori parte qua circumfunditur arte,

Sub turri sculpta stat imago sua bene fulta.

Filius ipsius, rex fuit Otto pius.

OTTO Secundus dictus *Ruffus & Sanguinarius* ac pallida mors *Sarracenorum*, propter interfectionem paganorum, imperavit annos x. Cum filia *Theophania* Imperatoris *Græcorum* acquisivit imperio regna *Croatiæ, Calabriam, Siciliam & Apuliam.* Ipse bellum transferens in *Calabriam*, à *Sarracenis* sæpe victus, victor sæpius, tot eorum interfecit, ut, mirabile dictu, mare proprium mutasse diceretur colorem. Ipse tandem solus miraculose evadens pervenit ad suos. Ipse *Lotarium* regem *Francorum* *Lotringiam* vastantem cum inæstimabili exercitu prosecutus, condito die, scilicet *Kalendis Octobris*, *Franciam Occidentalem* intravit, quam usque *Kalendas Decembres* pervagatus, fines *Remensium, Laudunensium, Suesionensium & Parisiensium* diversa cæde vastavit, Ecclesiis ta-

men

men omni immunitate concessa. Ipse Bonventum expugnans,
 S. Apostolum *Bartholomæum* Romam duxit, proponens eum
 secum ducere in Saxoniam. Sed infirmitate præventus, man-
 sit uterque Romæ. Unde legitur apud S. Bartholomæum:
In nomine sanctæ atq; individue Trinitatis Fredericus divina fa-
vente clementia Romanorum Imperator. Nos pro inquirenda ve-
ritate annales prædecessorum nostrorum, catholicorum Imperato-
rum revolvimus, & in ipsorum sexto libro invenimus, qualiter
Imperator Otto II. venerandum corpus sanctissimi Apostoli Bar-
tholomæi, à Bonvento Romam detulit, & in insula Lycaonia in tum-
ba porphyretica gloriosissime collocavit. Idem Otto, pacem su-
am, quam mundo statuerat, violantes, interfecit, in urbe,
 unde *Panttheon:*

Otto secundus adest Romæ diadema functus,
Latus Apostolicis manibus discedit inunctus,
Is dedit Italicis undiq; pace frui.
Rex ubi discessit, gens Italabella capeßit,
Terra perit, gens pressa gemit, nimis atq; gravatur.
Rex venit iratus, concurrat ab urbe senatus.
Suscipit imperij regia Roma caput.
Imperij vocat Otto Duces Comitesq; potentes,
Pontifices simul Ecclesia recipit venientes,
Et queritur populos pace carere suos.
Judicis officio numerat, quos culpa notavit,
Pænag præcipitur Ducibus condigna parari,
Vltio terribilis dira flagella parit.
Ante gradus Romæ mensas jubet Otto parari
Multaq; circuitu jubet & tunc scamna locari
Et loca principibus undiq; more dari.
Dum cibus adducitur, dum potus & esca paratur,
Dum proceres comedunt, dum latior hora putatur,
Otto per armatos cinxit utrinq; latus:

Præco

Præco jubet taceant, & ne quis abhinc moveatur.
 Qui loquitur, qui se moveat, gladio feriat,ur,
 Turbatimet procerum, terror ubiq; datur.
 Crimina scripta Ducum, qua jusserat ante notari,
 Ante suas mensas jubet Otto sic recitari,
 Damnat & obtentos crimine lege pari;
 Qui meruit, damnatur ibi pœna capitali,
 Sanguine nobilium jam mensa potest maculari.
 Otto sibi capita quia vult quasi fercula dari.
 Humani capit is dum mensa cruore madescit
 Nos minus ante dat is rex jubet undiq; vesci,
 Mittit & ingratis, fercula coëta satis
 Taliter alludit sceleri sic corpora fudit
 Sic scelus excludit, sic pacis commoda cudit.
 Sic sua pax viguit, sic reus acta luit.

Iste idem Otto moriens testamentum suum condidit, thesau-
 rum suum in quatuor partes distribuens, unam partem dedit
 Ecclesiis, alteram pauperibus, tertiam militibus & ministris,
 & quartam sorori suæ *Mechilda*, Abbatissæ in *Quedelinborg*:
 sicq; obiit in Domino in orientali porticu Basilicæ S. Petri
 Romæ sepelitur. anno 982. [Gentes circa *Albiam* prope *indo-*
mitæ, noviter nunc ad fidem conversæ, iterum relapsæ, mul-
 ta mala fecerunt: opidum *Havelberg* ceperunt, sedemq; Epi-
 scopalem ibi destruxerunt. Brandenburgensem Episcopatum
 invasere, ipsumque Ecclesiæ pastorem fugere compulerunt;
 clerum autem omnem ceperunt, aliaq; multa horrenda fece-
 runt. Eodem tempore *Citensis* Episcopatus à *Bohemis* destrui-
 tur. Tunc & *Sclavi* urbem, quæ *Calve* dicitur, delevere, san-
 ctarumque monialium congregationem ibidem fugam inire
 compulere. Urbem *Hammaburg*, ubi tunc sedes Episcopalis
 erat, iidem incenderunt, & vastaverunt. A.]

OTTO

OTTO tertius, dictus *mirabilia mundi*, puer xviii annorum cœpit imperare cum matre annis xviii. Cujus provisor erat *Wilhelmus Maguntinus* Archiepiscopus, patruus ejus, qui de tributo *Lumbardia* fecit ei crucem DC. librarum auri purissimi, hunc titulum habentem: *Auri sexcentas habet hac crux aurea libras*. Ipse duxit uxorem, filiam regis *Arragonum*, quæ quendam nobilem Comitem, stuprum ejus recusantem accusavit Ottoni, qui nimis credulus occidit eundem; de quo *Pantheon*:

*Est juxta Mutinam, comitis domus, Amula dicta,
Imperij tunc obsequiis jussisq; relicta,*

Qua vacat hospitibus crebrius Otto suis.

Corpore glorificum Comitem, vultuq; decorum,

Dum regina videt, stimulis urgetur amorum,

Et cupit hunc regis clam violare thorum.

In vitium regina virum dum flectere credit,

Veste trahit comitem, tractus sine veste recedit,

Spreta dolens mulier vota nefanda dedit.

Protinus accito queritur regina marito,

Suggestit ut comitis caput amputet ense petito,

Crimine mentito credidit Otto cito.

Jam dolus astruitur cito mors indigna paratur,

Nec locus in fonti pandere vera datur.

Indicat uxori propria comes acta pudoris,

Dicens m. Ille mori, quam regis obesse pudori:

Se mihi prostituit femina digna mori.

Tu mihi post mortem conscia testis eris.

Judicio candentis eos ferri superabis,

Judicij causas dum præcipit Otto parari

Imperat & viduas celebri præcone vocari

Hisq; piis studiis jura cupita dari.

Astitit occisum plorans comitissa maritum,
 Dicit ei, dic poena reis quo jure paratur,
 Si rupta quandoq; fide vir fraude necatur?
 Retulit Otto, caput perdere jure datur.
 Intulit hac; tuate Caesar sententia damnat,
 Fraude meum jugulasse virum te, Caesar ô, pandam,
 Si vis jura coli, te decet inde mori.
 Hæc tacuit, rex obstupuit, dicens mulieri,
 Nescio quid quaris, nec vera tulisse videris
 Hujus enim sceleris quis tibi testis erit.
 Ecce caput comitis, dixit comitissa, paratum,
 Fraude tua periit, proprium cognosce reatum,
 Suscipe judicium te perhibente datum.
 Rex ait; iste comes meruit pro crimine mortem:
 Illa negat, cupiens ignitam sumere sortem.
 Rex parat ignita, femina vincit ita.
 Dum laqueo juris se conspicit Otto ligari,
 Mira viri bonitas ratione potest superari,
 Feminæ nutibus se finit ipse dati
 Dum regem comitissa tenet, dat regis honestas,
 Ut capit is sit plena sibi collata potestas,
 Cogitat illa modum quo regem perdere possit,
 Inducias modicas populis pro tempore poscit.
 Femina victa prece distulit illa necem.
 Nec tamen illa dedit, nisi rex promitteret illi
 Quod prius ignitis percat regina favillis.
 Pro tribus inducijs tribuit tria castra monarchus
 Nec fuit in reliquis concedere plurima parcus.

Et ista castra juxta inducias, primo decem, postea septem, &
 tertio octo dierum, adhuc vocantur ibidem, scribit Pantheon.
 Eo tempore S. Adalbertus Episcopus Pragensis primus obiit,
 occi-

occisus à Prutenis. Ad cuius honorem dictus Otto disposuit septem Episcopia in *Scavia*, & *S. Gaudentium*, fratrem *S. Adalberti*, fecit Episcopum Pragensem. Idem Otto dum *Aquisgrani* admirationis causa ossa *S. Karoli Magni* videret, audivit ab eodem in visu noctis, quod immatura morte vitam finiret sine prole: quod sic contigit. Nam *Roma* degens, cum jura regni & Ecclesie reformare cogitaret, Romani subito contra eum conspirantes, aliquos de suis occiderunt, unde rex recessit. Cui tunc *Crescentii* relicta misit chirotecas & annulum, quasi memoriale amoris. Cæsar autem nesciens illam esse veneficam, quam primum illis attractis morte præventus est. Ipse enim dictum *Crescentium* fecit suspendi in Castro *S. Angeli*, & filium eius *Placentium*, qui dictus est *Iohannes XVII.* Papa contra *Gregorium* intrusus, oculis privavit, & omnes fautores ejus interfecit, *Gregorium* honorifice restituendo. Ob hoc dicta mulier, quasi sub amoris specie Cæsarem veneficat: cuius corpus *Augustæ*, reliquum vero intestinorum *Aquisgrani* juxta *S. Karolum* sepelitur, ex cuius linea mater ejus originem duxit, ut scribit Magister *Tidericus de Nyem* in Chronica sua. *Hatto* Maguntinus Episcopus obiit, cui succedit *Wikegifu*.

HENRICUS II. filius *Henrici* ducis *Bavariæ*, & nepos *Otonis* primi, fuit enim filius fratris carnalis *Otonis*. Hic igitur *Henricus* dux *Noricorum* & *Bavariæ*, vocatus *Pius* & *Claudus*, imperavit annos *xxii.* menses *ii.* Dum enim in Ecclesia *Ratisbonensi* devotius oraret, audivit vocem dicentem sibi: *Post sex.* Quod ipse interpretatus post sex dies, deinde post sex septimanas, inde sex menses, & demum sex annos se moriturum: Deo providente post sex annos electus est in *Augustum*. Cujus uxor *Diabolo* procurante de adulterio accusata per *xv.* vomeres ignitos se purgavit. Hæc est sancta

Kunegund

Kunegundis. Ipse autem *Gislam* sororem suam dedit uxorem Ungarorum regi, per quam cum toto regno conversus ad Christum, vocatus est in baptismo *Stephanus*, qui & convertit terram Polonorum, & est *Praga* sepultus; de quorū etiam genealogia multi nobiles devenerunt, quos Ungari pro sanctis venerantur, De quibus etiam venit *S. Elisabeth & Margareta* & cæteri. Maximum enim incrementum recepit fides Christi de domo dictorum Ottonum, ut scribit idem T. N. quorum etiam tempore fides in tantum crevit, ut nec angulus esset in Sclavia, qui non urbibus & monasteriis abundaret. H. Iste Henricus vir magnæ devotionis, habuit consilium in *Tremonia*, anno regni sui quarto, ubi fuerunt præsentibus Magdeburgensis, Colonienfis & Bremensis, Archiepiscopi; Monasteriensis, Osnabruggensis, Padebornensis, Metensis, Wormatiensis, Leodiensis, Trajectensis, Verdensis, Hildensemensis & Merseburgensis, Episcopi, cum aliis multis nobilibus: in quo consilio ordinatum fuit, inter cætera, quod post obitum cujuslibet principis seu Episcopi; quilibet Episcopus superstes, ibidem ex iis per xxx dies qualibet die missam pro defunctis diceret, vel per se vel per alium & CCC. pasceret pauperes, & totidem denarios pauperibus aliis erogaret, totidemq; lumina accenderet: Rex autem & regina pauperes pascerent MD. & totidem denarios pauperibus aliis erogarent. Alii vero inferiores similiter facerent secundum suas facultates. Sequenti anno fuit statutum etiam in consilio, ut corpus Dominicum ad sinistram, calix ad dextram sacerdotis poneretur in missa. Cum igitur istud in consilio sit statutum, non licet sacerdotibus singularibus immutare. Idem Henricus dum in extremis ageret, dedit Ecclesiæ Merseburgensi calicem xx. libras auri ponderantem, cumq; natalem Domini Babenbergæ, Pascha Parthenopoli, Pentecosten

sten vero Goslarix celebrasset, venit in castrum suum *Grone*, ubi languore correptus III. Idus Julii, anno vitæ suæ LII. decessit in Christo, Bamberge translatus, sepultus in Ecclesia S. Petri, quam de novo fundavit, anno Domini M X II. anno regni sui, ut alii scribunt, decimo. De eodem legitur, quod dum in extremis ageret, solitarius quidam audivit turbam, & quærens, qui essent, audivit, *quod legio demonum, ad tollendam animam Imperatoris festinantes.* Et ille dæmonem adjuravit, ut ad se rediret, quid de anima fieret relaturus. Dæmon rediit dicens: *Dum bona opera Cesaris & peccata sua ponderanda ponebantur, in statera, venit adustus Laurentius, imponens calicem, qui preponderavit omnibus peccatis suis, & sic anima ejus defraudati sumus: Quod dum ego vidi, commotus abstuli de calice auriculam unam.* Et compertum est Imperatorem illo die decessisse & auriculam calicis deesse; qui inter cætera ornamenta, quæ idem Imperator Ecclesiæ Mersburgensi contulit, usq; in præsens ostenditur. *Cosmodr.* Bambergense Episcopium coepit, cui Eberhardus præficitur ab Henrico, & Hungaria convertitur. Sclavi iterum à fide aversi Christianis magnam stragem intulerunt. Nam tanti martyrizati sunt in Saxonia, ut vix possent libro comprehendi: inter quos fuerunt, *Iohannes* Episcopus Magnipolensis, *Oppo* Presbyter super altari immolatus, & *Godescalcus* in urbe Leontio, Teutonice *Lenzin.* H. Imperator igitur Henricus curiam celebrans in *Werben* juxta Albiam, illos convertit ad pacem. *Egbertus* Marchio Saxonix, fundator Ecclesiæ S. Cyriaci in *Brunsvick*, obiit. De Henrico vero præmissio T. E.

*Hic est Henricus, qui Christi rexit amicus
Vixerat hic munde, cum conjuge Kunigunde,
Hi fuerant tanti, quod facti postea sancti.
Marsburg fundabant, Bavenberg & situabant.*

E

Baven-

Bavenberg sancti restant ambo tumultati.

Qui vixit mundus Conradus, eratq. secundus

Nominis illius, rex fuit ipse pius

Exstruxit Goslaria pius Ecclesiamq. Maria.

CONRADUS secundus *Salicus & Spirensis*, quia *Spiram* valde dilexit, imperavit annis xv. prius dictus est *Cuno de Webelingen* in *Suevia de genere Ottonum*, condidit multas leges, & fecit præcipuam pacem in *Almania*, sub edicto, ut quicumq; infringeret, capite plecteretur. Cujus statuti transgressor accusatur Comes *Lippoldus*, qui fugiens à facie regis, heremitorium sibi construens in vasta solitudine, vixit ibidem cum uxore. Contigit igitur *Cæsarem* in venatu ibidem nocte permanere, qua & *Lippoldi* conjux peperit. Et audivit *Cæsar* vocem dicentem: *Accipe, Accipe.* Et rex tremefactus audivit secundo: *Redde, redde, redde.* Et tertia vice; *Fuge, fuge, fuge.* Et adjunctum erat: *Conrade, hic puer erit gener tuus.* Recedens ergo *Cæsar*, mandavit puerum occidi, & cor sibi præsentari. Videntes autem puerum elegantem, qui misisti fuerunt, misericordia moti, dimiserunt vivum, cor leporis pro corde pueri præsentantes. Inde casu *Henricus* Dux *Saxonum* iter agens, puerum pulchrum reperiens, in filium adoptavit, *Henricum* à se nominando. Crevit puer, prudens & pulcher, & petitur à *Cæsare* *Conrado*. Cui cum summe serviret, & omnibus placeret, cœpit rex cogitare de priori visione, timens illum esse filium *Eremitæ*. Cum ergo esset in *Italia*, scripsit literas reginæ per eundem ut statim occideretur. Contigit autem juvenem in via apud quendam presbyterum hospitari: qui sciens eum ab *Imperatore* venisse, curiosius nova diligens, literam regis aperuit, & nefas quidem invenit horrens, diligentius radendo, ubi scriptum erat: *Invenis occidatur; rescripsit: Filia mea tradatur.* Regina hoc legens,

gens,

gens, & juvenem elegantem videns, de suorum consilio, juxta regis scriptum tradidit ei filiam in uxorem. Quod rex Conradus percipiens, ait: *Contra Domini voluntatem non possumus.* Matrimonium ergo approbans, generum suum successorem imperii declaravit, cum prole careret. In eodem loco eremi, construxit idem Henricus monasterium *Herze* nominatum, dominarum secularium in dioecesi Paderburnensi. Idem Conradus fratrem habuit *Henricum* Ducem Sueviæ, qui sibi diu rebellans, tandem venit ad *Stefanum* regem Ungariæ. Qui, dum factum audiret, jussit ei die parasceves carnes apponi. Et nefas horrenti, dixit: *Savire in fratrem, & hodie tibi carnes assumere, a quo licitum est.* Sic leviter castigatus remeans gratiam fratris impetravit. Idem Conradus liberavit terram Lusitorum à Sclavis, quorum rex *Misacho* innumerabilem multitudinem virorum ac mulierum trucidavit in Saxonia Orientali. Nunc autem coronam cum regalibus imperatori transmisit, ac se subditum fore promisit. Quem rex clementius quam existimaverat *Mersborg* suscepit, eiq; cum ejus patruelle dimisit. *Werben* enim castellum obtinuit, multis ibi Christianis occisis, quos Imperator nunc subjugavit. Eclipsis solis facta est hora sexta, & tonitrus tantus, quod LX. viros de exercitu regis, cum equorum armentorumq; magna multitudine peremit, rege Conrado existente in campo Mediolanensi: & sequenti die similiter eadem hora multos prostravit. Tunc *Bruno* Episcopus, familiaris Imperatoris, missam ibi celebrans, vidit S. Ambrosium Imperatori minantem, nisi civitati parceret. Sicq; parcens ab Italia recessit, Spira sepultus. *Versus:*

Duxerat ex villa, quam rite vocant Guebelinga

Inclita nobilitas regnum generatur ab illa.

Magna ducis gesta fuerant, sed major honestas.

*Conradus pro pace duces deponit honore,
 Et pacis sancita facit constare favore.
 Vnus erat Comitum pacem violasse notatus,
 Cui domus in latebris nemorum clam parva paratur.
 Ille locus nemorum, quo tunc fuit ille creatus.
 Nobilis ecclesia nobis Hertzanga vocatur
 Magna Creatori nunc ibi pompa datur.*

Circa hoc tempus obiit *Bernhardus* Dux Saxonum, relin-
 quens duos filios, *Henricum* & *Ordolfum*, qui duxit filiam re-
 gis Danorum, de qua genuit *Magnum*.

HENRICUS III. dictus *pius* & *niger cum barba*, impe-
 rat annos XVII. fuit filius *Lippoldi* Comitis prædicti, & gener
Conradi Imperatoris: cujus & dictus est filius, saltem adopti-
 vus. Unde T. E.

*Conradi natus, Henricus nempe beatus,
 Rexit non frustra tribus annis & tria lustra.
 Hic in honore Dei sic Simonis atq; Tadei,
 Quam cito perduxit pius ecclesiam sibi struxit.
 Hinc rex, à Christe, placeat tibi tertius iste.
 Summum Pontificem Caesar perduxerat idem
 Pontifices multos & ob hoc etatis adultos
 Goslere cantarent, & ut aram sanctificarent,
 Hanc ita dilexit, dum Caesar & omnia rexit,
 Parti Spirensi sic parti Goslariensi.
 Terris humatus jacet Ecclesiis tumultatus.*

Uxor ejus castissima *Agnes*, filia *Wilhelmi* Piçtaviensis Ducis,
 Is Cæsar Henricus ita se exterius agebat ad populum, ut sui
 non oblivisceretur interius. Considerans enim tanti nomi-
 nis majestatem longe suis præcellere meritis, nunquam signa
 regalia sibi præsumsit imponere, nisi confessionis ac pœnitent-
 iæ, verberum etiam satisfactione licentiam à Sacerdote sup-
 pliciter

pliciter mereretur. Quadam igitur festiuitate supplex ac pœ-
 nitens cœpit adire antistitem Coloniensis Ecclesiæ *Annonem*
 nomine. Mox sacer antistes, sicut parcere solitus erat inopī
 & pauperi, sic misericors absq; misericordia sœuire cœpit in
 principem vehementissimis illum invadens correptionibus,
 illumq; durissimis verberum plagis afflictum, non aliter illum
 ea die coronatum incedere concessit, quam prius manibus
 suis xxxiii. libras argenti in pauperes expendisset. Nec ab-
 nuit Imperator, sed cuncta passus est & fecit. Sicque demum
 more suo processit indutus. Miranda sane constantia præsu-
 lis, nec minus laudanda humilitas principis. Porro in utro-
 que timoris Dei imitanda perfectio. Imperator iste synodum
 habuit Goslariæ, ubi *Petrus* rex Ungarorum cum aliis præsens
 erat: & sequenti anno in natali Domini Treveris consilium
 celebravit. Fuit quoque hoc tempore in Ecclesia Dei, de quo
 legitur Dist. xxiii. *In nomine Domini.* Dum Eremita quidam
 confessor regis scripsit ei eleganter in hæc verba: *Imperator*
Henrice, omnipotentis vice. Vna Sunamitis, nupsit tribus maritis.
Dissolve connubium, tri forme dubium. Rex itaq; sicut erat ho-
 mo discretus, collecto exercitu Constantiam venit, ubi sy-
 nodo principum pacem hæctenus inauditam statuit, & per e-
 dictum, sicut Conradus inceperat, confirmavit. Ibi histrio-
 num collegium, quod, ut assolet, affluerat, vacuum abire
 permisit, pauperibus ea, quæ membris diaboli subtraxerat,
 largiendo. Meretricum etiam ad ii. millia fugari iussit ab ex-
 exercitu. Cæsar tunc cordetenus dolore compunctus multis
 malis quæ tunc facta sunt Christianis, tam cæde, quam discor-
 dia & fame diversarum provinciarum; ab omnibus, quibus
 potuit, veniam petiit, cunctis quoque, qui contra eum vel
 regnum commiserant, relaxavit. H. Inde pergens ad Itali-
 am uno Paparum occurrente in Lombardia, altero in *Barden-*
berge.

berge, tertio in Tuscia, quemvis eorum statim ut advenit, debita veneratus humilitate, pariter in urbem ductos, & synodaliter degradatos, in exilium relegavit; quorum nomina fuerunt: *Silvester* tertius, *Dumafus* tertius, prius dictus *Poppa* Episcopus Brixienfis, & *Gregorius* sextus, prius *Gratianus*, qui sedit annos III. Tribus vero istis degradatis substitutus est Episcopus Bambergensis *Clemens* secundus, prius dictus *Svevedegherus*, à quo coronatus est Henricus cum uxore. Iste Clemens, vix sedens duobus annis sepultus est Bambergæ. Idem Henricus tempore quo schisma sedavit, compulit Romanos jurare, quod sine consensu Imperatoris nullus assumatur in Papam, eo quod tantū schisma fecerunt. Idem dum festum Pentecostes Maguntia celebraret, ortum est jurgium in Ecclesia infra missam inter cubicularios Archiepiscopi Maguntini, & Abbatis Fuldensis, quis eorum dominus propior sederet Imperatori, cum Abbas ex antiquo privilegio haberet ad dextrā ejus residere. Ventum est igitur ad pugnam & pavementum inundatur sanguine. Et statim pace statuta templum purgatur & missa reinchoatur. Sequentia tunc cantata, vox ab aëre lapsa est: *Hunc diem bellicosum ego feci*; sic ait diabolus. Imperator autem ait; *tu omnis malitia inventor & inceptor, diem bellicosum & luctuosum fecisti, at nos per Dei gratiam, qui ipsum gloriosum fecit, pauperibus reddemus gratiosum*. Sic missa solemniter finita, dapes omnes, quæ Cafari & curialibus parabantur, egenis per præcones conclamatis, distribuebantur. *Vincent. in spec.* Idem Imperator subegit Vindelicos populos, Suevis contiguos, eosq; fecit tributarios; ita ut diebus suæ coronationis quatuor reges eorum lebetem, quo carnes condiebantur, in humeris suis vestibus inductis ad coquinam vestirent. *Ibid.* Idem Henricus scolarem quendam satis industrium, sed fuscum, nomine *Hildebrandum*, fecit filio suo pæda-

pædagogum. Iste dum puer erat, filius carpentarij, hastulas ludendo composuit, in hæc verba: *Dominabor à mari usq; ad mare.* Quod presbyter superveniens legit, & patri ejus consultuit, ut applicaretur scholæ. Quod contigit, & factus adultus, factus est pædagogus præsens, de quo plus in Gregorio. Quadam ergo nocte Cæsar vidit in somno filium suum ad mensam solemnem sedere, cum eodem scholare fufeo. Cui tunc duo cornua crescebant ad cælum sublimia, quibus filium suum dejecit in lutum. Visionem narravit uxori, & ipsa resolvit in hunc modum: *Scholaris iste Papa futurus destituet filium tuum ab imperio.* Quo audito, præcepit rex scholarem incarceratum in *Hammerstein* fame perire. Expleto autem anni circulo, regina cum principibus intercessit pro scholari, magnum Romanorum Imperatori pudorem impingens, cum somnia sæpe fallant, si quisquã ab illo hac de causa periret. Taliter iste absolutus ivit ad studium, & habitu mutato factus est monachus, & gradatim ascendens factus est Papa Gregorius sequens. Henricus vero iste tertius moriturus, quia semper corde erat *Goslaria*, ut viscera sua ibi reconderentur petiit, reliquum autem corpus locaretur *Spira*, cujus extitit fundator. Qui celerem affectus effectum consecutus est, ipso præsentem vitam in Domino finiente III. Non. Octobr. H.

HERICUS IV. imperavit annos L. Admodum puer assumptus est, matre regente quasi x. annis imperium. Quæ tandem consideratis malis imperii, quibus resistere non valuit, Bavarorum ducatu sibi in dotem dato relicto, Romam ivit, ibi sepulta juxta S. Petronillam. Hæc est *Agnes* uxor Henrici tertii. Puer ergo iste Henricus IV. cœpit venatui, lususibus, aliisq; plus quam justitiis faciendis operam dare. Inde cœpit discordia principum contra eum suecrescere. Irritabat enim multos nobiles, & singulariter Saxones eo quod *Ottone*

Du-

Ducem Saxoniae sive de *Brunswil*, ducatu Bavariae privavit, & *Woloni* Suevo contulit. [Iste Otto construxit monasteriū S. Basilij in *Northeim*, cuius filii *Sigfridus*, *Hermannus* & *Cono*, non Duces, sed Comites in *Homburg* amplius dicebantur. Istius Sigfridi filius æque *Sifridus*, fundator est monasterii in *Amelungsborn* & iste ultimus Sigfridus obiit sine liberis in *Northeim* in capella S. Nicolai cum suis patribus in Christo sepultus. *Hermannus*, etiam filius istius Ottonis occisus est à militibus Episcopi Traiectensis; & *Cono* frater ejus à funestis hominibus nocte quadam interemptus est. A. Et hoc anno 1103.] Iste Henricus construxit contra Saxones castrum firmissimum *Hartesborg*, unde sæpius Saxones impugnavit. Sed isti conglobati castrum diruerunt, & ex hoc multiplex prælium exortum est. Otto enim Dux Saxonum cum Saxonibus magnam cædem fecit contra regem juxta *Esschenwegen*, anno Domini 1069. sed pax facta inter eos juxta Parthenopolin non diu duravit. Eodem enim anno Saxones regem fugabant, & castrū *Hartesborg* destruentes claustrum Canonicorum, quod ibi erat, penitus destruxerunt, & dictū nefas, innocentis filii regis ossa in contumeliam patris de sepulchro ejicientes, dispergunt. Imperator ergo valida manu Saxones petit plurimis præliis, Anno enim Domini *MLXXIII*. fuit expeditio prima regis in Saxoniam, quæ tamen statim pacificata est. Secunda expeditio bello commissa est juxta flumen *Unstrut*, ubi inter multos nobiles cecidit *Gebehardus* pater Lotharij Imperatoris sequentis, & Episcopus *Lozannæ* cum aliis occisus est. Tertia expeditio eodem anno in autumno facta est, ubi diu ad invicem pugnantibus, *Rodolfus* Dux Suevorum & Burgundiae, vir bonus & amator pacis, utriq; parti consulens apud Saxones obtinuit, ut pacem cum rege facientes sine molestia remearent ad propria. Quod dum placeret & confirmatum esset, die

set, die Dominica, cum treugæ starent ad illum diem, Cæsarienses super Saxones inermes & nihil mali suspicantes, irruentes, multos occiderunt, & principes eorum captos arctæ custodiæ manciparunt. Contristatus est valde Rodolfus, eo quod promissa non servarentur. Post paucos igitur dies, præter voluntatem regis & scitum Principes Saxonum liberati ad propria redierunt. Tunc principes Saxoniae cum amicis contra regem conjurant, multos sibi attrahentes, videlicet *Sigfridum* Maguntinum & *Gevehardum*, & Alseburgensem, Archiepiscopos; *Adelbertum* Wormatiensem & *Alberonem* Wortzeburgensem; quibus & *Cono* Colonienſis Archiepiſcopus, imo & Papa *Alexander*, consensum dicitur præbuisse. Quibus rex territus Saxonia discessit, & collecto exercitu quartam fecit expeditionem, sed frustra. Tunc autem Principes Saxoniae contra regem colloquium habuerunt in *Oppenheim*, & legatis missis omnia Papæ detulerunt. *Cono* Colonienſis ergo & *Harmannus* Bambergensis, Episcopi ad curiam missi, regem literis Apostolicis vocaverunt ad satisfaciendū de iis, quæ Romæ sunt audita. Rex primam & secundam vocationem non advertens, tertia vice vocatus, de suorum consilio Papæ comparuit, recipiens in mandato integro anno humili veste pedester limina SS. Romæ visitare. Quod dum humiliter implere satageret, consilio Maguntini Episcopi, & quorundam aliorum regis æmulorum Apostolicus misit auream coronam dicto Rodolfo, sic insignitam: *Petra dedit Petro, Petrus diadema Rodolfo*; præcepitq; Electoribus, ut statuerent eum regem. Sed Rodolfus non consensit, dicens se regi jurasse nec posse fidem violare. Sed tandem prece victus istorum Papæ consensit. Porro Cæsar Romæ consistebat, ignarus malorū, quæ adversus eum agebantur. Surrexit ergo Straceburgensis Episcopus regis amicissimus, & velociter pergens Romam, in-

G

venit

venit regem inter memorias martyrum conversantem, nunci-
 cians novum principem erga se electum, opusq; esse quanto-
 cius Alemanniam revisere. Cumq; rex diceret, *nequaquam sine*
licentia Papæ abeundum: Ille respondit; *Noveris certe omne hoc*
conspirationis malum de fonte Romana perfidia manasse. Egressus
 ergo Rex venit in Almaniam, & lætati sunt sui, præcipue civi-
 tates Rheni, congregavitq; exercitum grandem, & fuit cum
 eo, qui postmodum terram sanctam recuperavit, ille *Gotfri-*
du famosissimus, pugnaveruntq; Reges mutuo, & victa est
 pars Rodolphi, vulneratusq; manu dextra, dixit suis: *Videtis*
manum meam vulneratam, hæc ego juravi Domino meo Henrico
non nocere, nec ejus gloria insidiari. Sed jussio Apostolici, petitiog
Principum, me fecit juramenti transgressorem. Et hæc dicens,
 juxta fluvium *Elstar / Mersborg* delatus in brevi deficiens, ibi-
 dem cum honore sepultus est. Hunc autem inunxit Syfridus
 Archiepiscopus Maguntinus in *Borchem*. Anno igitur Do-
 mini *MLXXVIII*. expeditio Regis Hinrici quarta facta est con-
 tra Saxones juxta fluvium *Necar*. Tunc etiam Saxones obsi-
 derunt *Wörseborg*: & anno sequenti expeditio quinta facta
 est in Orientali Francia, & utrinque multi ceciderunt. Sexta
 autem facta est in Hassia, ubi *Frislar* combusta cum monaste-
 rio S. Bonifacii. Septima vero facta iterum prope *Unstrot* /
VI. Kal. Febr. cum magno utrorumq; casu. Anno igitur Do-
 mini *MLXXXIII*. Saxones cum suis *Wörseborg* obsidentes,
 cum Rex civitati succurreret, ipse fugatus & exercitus ejus
 contritus est, & civitas capta. Tunc Sifridus Archiepisco-
 pus Maguntinus obiit, & *Verselo* succedit. Anno Domini
MLXXXV. duæ expeditiones Imperatoris contra Saxones factæ
 non nocuerunt. Tandem Imperator pacem faciens cum Sa-
 xonibus Romam ivit, cui Græcorum Legati magna munera
 obtulerunt in auro & argento & vasis prætiosis. Tunc Henri-
 cus

eus Imperator cepit Campaniam & Apuliam, & omnes Romanos in deditiōem, & cum magna gloria Romam intravit. Unde Romani compulsi x. obfides ex nobilibus regi dantes, petierunt diem, quo se cum Papa humiliter Regi præsenterent. Sed die statuto Papa fugiens, Salerniam secessit. Imperator ergo *Wigbertum* Ravennatensem Episcopum *Clementem* appellando, Papam constituit, à quo ipse cum *Berta* regina coronatur. Inde Augustam ab hostibus invasam liberavit, & Maguntiam veniens grandi collecto Episcoporum consilio, Gregorium VII. tanquam regni traditorem, damnavit; sicut & Wormatiæ omnia decreta ejus cassavit. Ibi enim in festo Pentecostes Rege suggerente omnes Principes, & Episcopi universi, præter Saxones, contra Gregorium Papam conspiraverunt, mittentes ad eum epistolam, ita post multas culpationes in eum coniectas conclusam: *Quia igitur introitus tuus tantis perjuriis est initiatus, & Ecclesia Dei tam gravi tempestate per abusionem novitatum tuarum periclitatur, & vitam conversationemq. tuam tam multiplici infamia dehonestasti, obedientiam, quam tibi nullam promisimus, nec de cætero ullam servaturos esse renunciamus. Et quia nemo nostrum, ut tu publice declamabas, tibi hæctenus fuit Episcopus: tu quoq. nulli nostrum à modo eris Apostolicus.* Ibi omnes Episcopi rebelles Imperatori de mandato Clementis judicantur deponendi. Tunc Gregorius ivit ad Franciam, quia isti pro Papa tenuerunt, & schisma grande factum est, quia Gregorius Imperatorem degradavit & cum suis excommunicavit. Circa tempus illud æstas tam fervida facta est, ut non solum homines, sed & pisces perirent in aquis: Et terræ motus magnus portendens malum toti orbi imminens. Tunc Maguntia, Babenbergæ multa monasteria sunt exusta. Tanta igitur discordia inter regem & Saxones durante, ipsi elegerunt *HERMANNUM Knuffloel* / in Cæsarem:

rem; sic enim ipsum nominabant, quia electus fuit in *Isleve*,
 ubi allium abundat. Hic consecratus est Goslariæ à Sifri-
 do Maguntino Episcopo. Et tandem Saxonibus iterum pa-
 cificatus, dictus Hermannus, regis nomine deposito, per-
 missione Imperatoris, voluntarie reversus est ad propria. An-
 no ergo sequenti, scilicet *MLXXXIX*. Imperator dixit filiam re-
 gis Tuscorum *Agnetem* castissimam, & in Italia fere septem an-
 nis tunc morabatur. Æmulis autem Regis Papam inducen-
 tibus conclusum tandem est, non commodius quam per pro-
 prium filium Imperatorem posse à regno depelli. Unde Ma-
 guntinus, Coloniensis, Warmatiensis & Spirensis Præsules
 præcipue ex mandato Papæ Paschalis, sicut procuraverunt,
 ad Henricum in *Ingelinhem* dixerunt ex ore Papæ: *redde nobis
 coronam ceteraq; imperialis vestitura clenodia filio tuo deferenda.*
 Cumq; causas, cur ita, requireret, responderunt: *Eo quod E-
 piscopatus, Abbatis & Ecclesia regimina venalia simoniace fecisti.*
 Contra quod Rex ait; *dicitis, quod spirituales dignitates vendi-
 derimus; Dic ergo Maguntine, adjuratus per nomen aeterni Dei,
 quid exegimus aut recepimus, quando te Maguntia profecimus? Te
 quoq; Coloniensis, per fidem contestamur, dic quid nobis dedisti
 pro sede, cui nostra munificentia prasides?* Illis tacentibus, nil
 hujus rei gratia postulatū aut acceptum: Rex ait: *Gloria Deo,
 quia vel in hac parte fideles inventi sumus. Certe dignitates ista
 prestantissima magnum questum camera nostra intulissent. Nolite
 ergo gloriam nostram confusione terminare. Si autem curia decre-
 verit, filio nostro coronam manibus propriis resignabimus.* Cœpe-
 runt ergo Principes hæsitare, quid agerent, quia magnarum
 rerū ingressus semper sunt difficiles. Pontificibus autem ma-
 litia stipatis, & Regi quasi desolato, dixit Maguntinus: *Nonne
 nos sumus, qui regem eligimus? Negotium pro quo venimus ex-
 plebimus.* Sicq; Regem purpura cæterisque sacris exuerunt.

Tunc

Tunc Rex, *videat*, ait, *Deus*, *judicet*, *quæ inique agitis contra me*. Illi vero obturantes aures suas, imperialia filio deferentes, ipsum contra patrem instigarunt. Rex autem tantum xv. comitatus, venit ad quendam nobilem, qui nomine sui exercitum congregavit, & commissum est sæpius bellum patris adversus filium, & nunc hic, nunc iste triumphavit. Tandem Cæsar victus dixit Episcopo Spirensi: *Ecce destitutus regno, nihil mihi melius est, quam Deo servire. Da mihi præbendam apud Spiram; scio enim literas, & adhuc possam choro subservire, & virgini Mariæ, cujus ingens templum decoravi.* Ad quem ille, *per matrem Domini*, inquit, *non faciam.* Tunc rex suspirans, ait; *misereatur tui Deus.* Indeque ad tantam pervenit paupertatem, quod ocreas exponens pro pane, cum præter Gladium nihil haberet, illum filio misit, dicens: *Si plus sibi reliquisset, plus sibi misisset.* Sicque Henricus solemnissimus Imperator, dictus Pater pauperum vii. Id. Augusti, migravit ad Christum, & Leodij stetit quinq; annis inhumatus in capella deserta, donec ei filius absolutionem impetravit. O magna Dei judicia, quæ completa sunt in tam præpotenti viro. Sperandum est autem, quod eamini iste tribulationis, scoriam ejus decoxit peccatorum. Unum vero scire licet, quod Romana sedes adhuc hodie luit factum istud. H.

HENRICUS quintus, filius quarti, imperat annos xx. Duxit uxorem *Mechilt*, filiam Regis *Angliæ*. Ipse habuit conventum Episcoporum in villa regia *Northusen* / ubi Rothardum Episcopum Maguntinum, quem pater privavit, restituit. In festo Paschæ habuit consilium Episcoporum in *Quedelnsborg* / ubi decretis patris lectis quæcunq; poterant emendari, corrigebantur. Simoniam vero ad Apostolicam audientiam differebant. Ibi Fredericus Halverstadensis Episcopus deponitur & Mindensis, convicti de Simonia. Hildensemensis

autem & Padebornensis suspensi sunt ab Apostolico exami-
 nandi. Idem Rex, dum quadam die esset in civitate Imperiali
 Lübecke / improvise supervenit exercitus *Ranarum*, i. e. *Slavo-*
rum, *Rugianorum*, quos auxiliante Deo Christiani vicerunt,
 feceruntq; tumulum magnum de corporibus paganorum, qui
 usque hodie dicitur *Ranenbergh*: statuentes ut die Kal. Augusti
 celebreretur annis ibi singulis illius recordatio perpetua. Ex
Chronica Sclavorum. Idem Henricus cum ingenti armatorum
 multitudine Romam pergit: cui *Paschalis* Papa non modice
 lætatus cum suis occurrit. Ut autem ventum est ad consecra-
 tionem, exegit ab eo Papa juramentum fidelitatis. Rex autem
 jurare nolens dixit: *Imperatorem nemini debere jurare; cui jura-*
mentorum Sacramenta ab omnibus sint exhibenda. Facta est ergo
 inter eos contentio, & irruerunt Romani, & ortum est bellum
 in domo S. Petri, quale non est auditum ab antiquis: præva-
 luitque Regis exercitus & Romanos attrivit, repletaq; est do-
 mus sanctificationis morticiniis, profluxitq; sanguis in Tibe-
 rim. Vidisses ibi Cardinales funibus in collo missos nudos tra-
 hi vinctis post terga manibus, Papamque captum: sicq; Papa
 compulsus Regem consecravit, captivis relaxatis. Inde idem
 Henricus ad Poloniam movit exercitū, multoq; labore dene-
 gatum terræ illius exegit tributum. Sequenti anno nunciatur
 Regi, quendam paganum ducatum occupare, gentis Bohe-
 micæ: qui mox Principes cum valida manu præmisit. Qui pro-
 spera velocitate Pragam cum hostibus intra deprehensis cepe-
 runt, Regiq; subsequenti cum triumpho occurrerunt. Tunc
 idem Henricus ducatum Saxonix tribuit *Ludero*, eo quod *Ma-*
gnus filium non haberet, sed tantum filias. *Luderus* autem
 cum modestia gubernavit tam Saxones quam Slavos. Iste est
 Imperator sequens. Postquam ergo Henricus Imperator pro-
 sperè agens ducem Bohemix *Bosovi* ducatu privavit, & ter-
 ram

ram tributariam fecit; voluit Saxoniam subjugare & tributariam facere. Unde destruxit *Halverstad* & *Brunsvik* obsedit. Saxones autem adunati se fortiter adiutorio Dei defendentes, tam ab illis Christianis, quam ab altera parte à paganis Sclavis terram suam defenserunt. Tunc enim Slavi Saxoniam infestabant. Sed *Luderus* Dux Saxonum novem urbibus eorum subjugatis pacem fecit, petitis & acceptis obsidibus, victor rediit in hostes *Cæsarienses*. *Reynhardus* tunc Episcopus *Halverstaden* inter missarum solemnias verbum faciens ad populum movit eos divinam implorare clementiam ac pro defensione libertatis & patriæ viriliter pugnare. Unde Saxones armati hostes quasi oves aggressi tanto sunt furore, ut xx vel xxx Imperiales ab uno Saxone occumberent. Toto ergo die in *Welpesholt* pugnatum est, & nox bellum diremit. Rex itaque fugatus nocte pererrans, tandem se recepit in *Bavariam*: Saxones autem victores ad propria redierunt, inde & oppidum *Openheim* violenter ceperunt & destruxerunt; verum flammis conflagentibus ad duo millia hominum perierunt. Inde & castrum *Kyffhusen* prope *Northusen* est eversum. *Versus*:

*Anno milleno centeno ter quog, quinto,
Silvam Welfonis perfuderat unda cruoris,
Salvi Saxones Francones atq, Thuringi:
Henrici Regis exercitus est superatus.*

Dux *Luderus* Saxonum, & Comes *Hermannus* de *Wingenborg* cum forti manu civitatem *Münster* invadunt, pro restituendo Episcopo *Tiderico* spoliato: in quo tumulto templum *S Pauli*, cum tota fere urbe flamma consumsit. Restituito autem Pontifice multam pecuniam prædicti Principes ad restitutionem Ecclesiæ contulerunt: & dixerunt homines, tanti excidii causam non esse aliam, nisi quod defuncti *Borghardi* Episcopi, qui multa illic ex iniquitate comportaverat, monstra-

reitur

retur Deo oblatio non placuisse. Imperator iterum Romam vadit propter sedendam discordiam inter regnum & sacerdotium. Rex enim uti volens autoritate & consuetudine privilegiata, quæ à Karolo Magno Romanis Imperatoribus data, jam quasi ccc. annis sub LXIII. Apostolicis duravit: qui licite dabant Episcopatus & Abbatias per virgam & anulum. Contra quos Gregorius Urbanus, & cæteri censebant, nec posse nec debere aliquam dignitatem Ecclesiasticam dari à manu laicali, Inreconciliatione ergo quæ tunc facta est inter Imperatorem & Papam die Paschæ, Papa post lectum Evangelium tradidit Henrico coronato ante altare B. Petri & Pauli, in oculis omnium Principum, privilegium de investitura Episcopatum & Abbatiarum per anulum & virgam. Dein tradidit ei corpus & sanguinem Domini nostri Jesu Christi, dicens: *Domine Imperator, hic corpus Domini, natum ex Maria virgine, passum pro nobis in cruce, damus tibi in confirmationem vera pacis inter me & te. Specul. hist. lib. XXVII. c. X.* Similiter factò conventu apud urbem Wangionum, quæ nunc dicitur *Wormatia*, pro pace & concordia inter Papam & Regem; per Hostiensem Episcopum, quem cum cæteris legatis suis Papa transmiserat, tractabatur: qualiter ecclesiasticas investituras, cæteraq; spiritualia negotia, quæ multo tempore Teutonici administraverant; tunc Rex Ecclesiæ dimiserit, vel qualia ipsi autoritas Apostolica concesserit, utriusq; partis scripta docebunt, hoc modo: *Ego Henricus Dei gratia Romanorum Imperator semper Augustus, pro Dei amore, & S. Romana Ecclesia, & pro remedio anima mea, dimitto Deo, & S. Apostolis ejus Petro & Paulo, sanctæq; catholica Ecclesiæ, omnem investituram per anulum & baculum; & concedo in omnibus Ecclesiis fieri electionem & liberam consecrationem. Possessiones quoq; & regalia B. Petri, qua à principio hujus discordia, usq; in hodiernum diem,*
sive

sive tempore patris mei, sive tempore meo ablata sunt. Quae habes
 S. Romana Ecclesia restituo, quae autem non habeo, ut restituantur
 fideliter iuvabo. Idem de omnibus aliis Ecclesiis: & de veram pa-
 cem Domino Papa, Sanctae Romanae Ecclesiae, & in quibus Ecclesiae
 postulaverit auxilium, fideliter iuvabo. Kalixtus vero dedit hoc
 privilegium Henrico in hanc formam: Ego Kalixtus servus
 servorum Dei, dilecto filio Henrico Dei gratia Romanorum Impe-
 ratori semper Augusto, concedo electiones Episcoporum & Abba-
 tum Teutonici regni, quae ad regnum pertinent, in praesentia tui
 fieri absq. simonia & aliqua violentia. Et si qua inter partes dis-
 cordia emerferit, iudicio vel consilio saniori assumpto auxilium pra-
 beas. Electus autem regalia per sceptrum à te recipiat, exemptis
 omnibus, quae ad Romanam Ecclesiam pertinere noscuntur. Ex aliis
 vero partibus Imperij consecratus infra sex menses regalia per
 sceptrum à te recipiat. De quibus vero mihi querimoniam feceris,
 secundum officij mei debitum auxilium praestabo. Do tibi ve-
 ram pacem, & omnibus qui in parte tua sunt vel fuerunt tempore
 hujus discordiae.

LUDERUS, Ludolfus vel Lotharius, Dux Saxonum
 vel Brunswig / Maguntiae per omnes, sed invitus assumptus,
 imperavit annis XII. honestis actibus & morum probitate de-
 coratus, in bellis expertissimus, victor frequentissimus, ama-
 tor justitiae, & suorum praedecessorum *Ottorum* imitator &
 haeres Christianissimus: cujus toto tempore Ecclesia pace
 gaudebat, divini cultus religio crescebat, cunctarumq. rerum
 opulentia abundabat. Cum enim Henricus quintus uxore
 dimissa nusquam compareret, & ut quidam dicunt, occulte
 peregrinationem aggressus Cluniaci factus sit monachus:
Conradus sequens, quasi regni haeres, imperium arripuit, &
 diu contra Lotharium litigando, tandem Lothario praevalente,
 Conradus ipsi reconciliatus succedit. Versus:

H

Anno

Anno milleno centeno bis duodeno,

Friburg fundatur, Conradus Dux dominatur.

Lotharius ergo Romæ coronatus Bambergæ quadragesimam celebrans, dictum Conradum & Fridericum interventu S. Bernhardi tunc præsentis recepit in gratiam. Inde revertens in Saxoniam Regem Polonorum cum multis muneribus obvium habuit: quem non prius admisit, quam tributum XII. annorum, de quolibet anno L. libras persolveret, & de Pomeranis & Rugianis homagium faceret. Regem quoque Danorum in signum subjectionis, gladium sibi sub corona deferre fecit: ab Ungarorum etiam rege multa & magnifica munera suscepit. Spiram civitatem IX. mensibus oppugnatam cepit, & Augustam civitatem. Regnum Siciliae intrans cum Papa, Rogerium, qui tunc contra Papam se erexerat, & Apuliam occupaverat, potenter expulit, constituens Raynonem Ducem Apuliæ. Inde in Calabria, Campania, Trinacria, tam fortia bella gessit, ut nullus à Karolo Magno, ibi tanta fecisse dicatur, juvante eum præ omnibus civitatibus nobili Pisanorum civitate: de quorū laude scribit B. Bernhardus ad eundem Lotharium Imperatorem, his verbis: *Homines duplici dignos honore & gratia, Pisanos dico, qui primi & soli erexere vexillum adversus invasorem imperij, accincti multis millibus suis exierant oppugnare tyrannum, ulcisci injuriam domini sui, & imperialem defensare coronam. Quanam, queso, in omnibus civitatibus sicut Pisa, fidelis egrediens & regrediens, & pergens ad Imperium Regis? Nonne hi sunt, qui nuper regni illum potentissimum hostem in obsidione Neapolis fugaverunt? Nonne hi sunt, qui & quod pens incredibile dictu est, uno impetu suo expugnaverunt duas civitates opulentissimas & munitissimas, quæ prius omnibus erant inexpugnabiles? Hi summum Pontificem exulem apud se cum summo honore servabant & servant; pro servitio quoque Impera-*

peratoris & ipsi tunc exulabant. Factum est mirandum, ut gratiam, qui offenderunt, & iram, qui servierunt; mererentur. Sed si vos ista nesciebatis, nunc, quando res nota est, oportet, decet & expedit, mutare vos & verbum & animum, ut viri regis favoribus & muneribus honorandi, de cetero recipiant, sicut digni sunt. O quantum Pisani meruerunt; quantum adhuc mereri possunt! Satis est dictum sapienti. Idem Bernhardus Epistola XVIII. secundæ partis suæ: Lothario Dei gratia Rom. Imp. Augusto, Bernhardus Abbas de Clara valle. Si quid potest peccatorum oratio, benedictus Deus, qui vos elegit & erexit cornu salutis nobis, ad laudem & gloriam nominis sui, & reparandum decus imperij, ad subveniendum Ecclesie sue in tempore malo, postremo ad operandum & nunc salutem in medio terra. Ipsius est opus, quod corona gloria vestra ita indies ampliatur & sublimatur apud Deum & homines. Non est meum hortari ad pugnam; est tamen, securus dico, Advocati Ecclesie, arcere ab Ecclesia infestatione schismaticorum rabiem; est Cesaris vindicare coronam ab usurpatore Siculo. Procul dubio omnis qui in Sicilia regem se facit, contradicit Cesari. Idem ad Eundem: In reconciliatione Mediolanensi non sumus oblitus, unde à Vestra Excellentia pramoniti fueramus. Quod etsi non monuissetis, nihilominus honori vestro, & regni utilitatibus intenderemus, sicut ubiq; & semper, fideliter quantum possumus facimus. Non autem sane Mediolanenses in gratiam Domini Papæ & Ecclesie unitatem recepti sunt, quousq; palam Conrado refutato & abnegato Dominum nostrum Lotharium in suum Regem & Dominum receperunt, & Romanorum Imperatorem Augustum, una cum toto orbe confesi sunt, & de injuria transacta, juxta consilium & mandatum Domini Papæ, digne se vobis satisfacturos esse, tacto SS. Evangelio sponderunt. Unde magnas gratias agentes Domini bonitati, quæ absq; bellorum periculis, absq; humani sanguinis effusione inimicos vestros sic humiliavit; rogamus vestram

satis nobis expertam clementiam, ut tempore suo, cum requisierint predicti Mediolanenses suareconciliationis vestram gratiam, benignos vos atq; placabiles inveniamus. Quatenus nec eos pœniteat sanis paruisse consiliis, & vos de eis debitum habeatis servitium. In Sclavia Saxonix tunc multiplex invaluit idolorum cultura. Sed Lotharius, cujus erga vocationem gentium semper virtus fuit & intentio, pacem reformavit inter Sclavos & Saxones; dans ducatum Saxonix *Hinrico* genero suo Duci Bavarix. Ipse autem fecit primum *Laatgravium* Thuringix *Lodovicum*, cujus pater construxit *Reynsborne*. Nam antea terra Thuringie fuit sub *Comite de Winzingeberg*. *Hermannus* autem Comes ibidem, quia occidit dominum suum *Vdonem* Marchionem, factus reus læsæ majestatis, tradidit se cum castro Imperatori. Iste Comes, postquam non cessavit à tyrannide, cum uxore sua *Lutgard* imprægnata, quam priorè dimissa duxerat, à ministerialibus *Hildesemensis* dioceseos gladio transverberatus est in lecto, III. Kal. Febr. anno Domini 1152. Idem Comes post VII. diem obitus apparuit *Præposito Paludensi*, conventu præsentè, ignita lorica vestitus. Quibus fideliter orantibus pro eo post xxx. dies iterum apparuit vestibus honestis indutus & salvatus. H. Lotharius ergo anno imperii sui XIII. & ultimo, cum multa disposuisset in *Apulia* & *Calabria* castrum quoddam in latere montis *Barenis*, per quendam Principem Latinorum occupatum, de quo idem mari terraq; multos opprimebat, destruxit & prædones numero D. jussit circa turrim exustam suspendi; & sic ab Italia discedens in itinere mortuus est, sepultus in loco *Lushura*, Teutonice *Lutter*, nominato. *Item T. E.*

Post hæc Luderus rexit Christicola verus.

Hic sancto Petra forma crucis ordine retro,

Lutere tunc claustrum fundans situavit ad austrum.

Quo deportatus requiescit ibi tumultus.

Cujus

Cujus mortem multi potentes vel inmediate præcesserunt, vel statim sunt secuti. Bruno enim Archiepiscopus Colonien-
sis secum in reysa Trinacriæ sepultus est in Barra. Abbas Ful-
denfis, & Lippoldus Marchio, cum multis aliis potentibus ibi-
dem obierunt. Cometa enim visa est, & Eclipsis solis in Au-
gusto, & lunæ similiter; quam secuta est grando & glacies
miræ magnitudinis, ædificia, frumenta, bestiaq; consumens:
& secutus est ventus vehemens, multas naves submergens, &
arbores evellens, ut vix decima pars silvarum remansisse di-
catur: & secuta est siccitas nimia, ut pene omnes fontes sic-
carentur, & tam valida fames, ut tertia pars populi occubuis-
se dicatur. Walckenrede solemne monasterium Cisterciensis
ordinis fundatur. *Versus:*

Anno milleno C. septenog. vigeno,

Walckenred struitur, Christus ubi colitur.

Reliquiæ S. Matthiæ reperiuntur Treveris. Abbatia in *Wol-*
felderode, & monasterium in *Porta* construitur. *Versus:*

Imperat his annis is Lotharius duodenis

Bis licet Italiam, Romam quoq; denuo venit.

Et semel Apuliam cum feritate premit.

Rogerus tunc Dux Siculus regnasse putatur,

Pulsus ab Apulia, quia Caesaris ense fugatur,

Caesar tunc Barum vincit ad usq; Pharum.

Lothario moriente venit Conradus honestus,

Hostibus infestus, sapiens, ad cuncta modestus.

Quem satis imperium laudat, & omne solum,

Et timet hunc Siculus dum perdere regna veretur.

CONRADUS tertius Suevus, nepos Lotharij ex so-
rore, frater Friderici, patris Friderici sequentis Imperatoris,
imperat annos XII. cujus uxor erat Geitrud. Contra hunc re-
bellavit Dux Poloniae, qui duxit ejus sororem in uxorem. Sed

vidus est, & ductus *Oldenborch* / pane tribulationis sustentatus. H. *Conradus* etiam Comes *Moraviae* conspiratione facta cum *Bohemis*, expulit Ducem *Bohemorum*, *Cæsare* tunc cum exercitu festum *Pentecostes* solemniter & potenter *Pra-gæ* celebrante. Post hæc *Conradus* *Saxoniam* ingressus, data vidua Ducis *Henrici*, filia *Lotharij* Imperatoris, fratri suo *Henrico* Marchioni *Austriae*, cum ducatu *Norico*, pacem fecit cum *Saxonibus*, quod in *Bavaria* discordiam seminauit. Nam *Guelpho* Princeps, ducatum *Noricum*, tanquam hæreditatis jure ad se devolutum, invasit, sed nihil profecit. Hoc tempore in *Saxonia* oppidum *Groningen* destruitur, *Anhalt* incenditur, & *Wigandus* *Halberstadiensis* Episcopus occiditur à familiaribus *Martini*, tunc ibi Præpositi. Versus:

Frater honorandus Christi Levita Wigandus

Quid moriens tulerit, hæc series aperit.

Ausus enim cleri communia jura tueri

Saucius enseruit, justaq; facta luit. H.

Orgo *Johannitarum* cœpit; & in *Italia* cœpit insolentia gravissima. Nam *Veneti* cum *Ravennatensibus*: *Veronenses* & *Vincentini* cum *Paduanis*, & cæteræ civitates ad invicem atrociter bellantes, pene totam *Italiam* cruore, prædis & incendiis permiscuere. *Eugenius III.* *Pisanus*, prius Abbas *S. Anastasij* & discipulus *S. Bernhardi*, pulsus ab urbe intravit *Galliam*, mittens ante se *B. Bernhardum*, prædicare crucem Domini contra *Paganos*. Veniens autem *Bernhardus* in urbem *Spiram* cum ibi prædicaret, tantus factus est concursus, ut *Conradus* Imperator, ne populus eum opprimeret, in propriis ulnis de basilica deportaret. Tunc in monte *S. Ruperti* prope *Dingen* claruit *Hildegardis* monialis Prophetissa, ibidem nunc requiescens, quæ cœpit prophetare anno vitæ suæ *LXI.* quam multi nobiles, etiam *Conradus* & *Fridericus* Imperatores visitave-

straverunt, quibus plurima futura prædixit, & magnum vo-
 lumen revelationum conscripsit. Quæ jacet ibidem in clau-
 stro monialium. Abbatia in *Michelsteyn* / & in valle S. Geor-
 gii cœperunt. Hoc tempore fuerunt *Sifridus* & *Hermannus*
 Comites de *Dassel* qui nominabantur *Hirsuti*. *Johannes de*
Temporibus, qui fuit Armiger Karoli Magni, & post mortem
 ejus vixit annos ccclxi. hic obiit. *Edissa*, quæ nunc *Rhoas*
 dicitur, unicum Hierosolymitanæ Ecclesiæ refugium, civitas
 Mesopotamiæ, capta est à Turcis. Ipsa sola quondam, tota
 terra occidentali à Turcis detenta, sub Christianorum pote-
 state Deo serviebat. Archiepiscopus illius, cum clericis, &
 infinita multitudine utriusq; sexus & ætatis occiditur. Reli-
 quia SS. Apostolorum Thomæ & Thadæi ac aliorum in con-
 culationem infidelium dispersæ sunt. Unde *Lodovicus* rex
 Francorum conscientia compunctus affixo sibi crucis signo,
 cum multitudine innumerabili, peregrinationem Hieroso-
 lymitanam assumpsit. Ad inductionem etiam S. Bernhardi
Conradus Imperator cum multis Principibus præparatur ad
 viam. Erat secum frater suus carnalis *Henricus*: item Duces
 Bohemiæ & Lotharingiæ, Comites Flandriæ, de *Plou* / cum
 multis aliis potentibus, & prælatis. Qui aggressi valida ma-
 nu, Ungariam Bulgariamq; transeuntes prope mœnia Con-
 stantinopolis urbis castra metati sunt. Verum magnifice Rex
 Conradus cum omni exercitu à Græcis & eorum Rege excipi-
 tur & multis muneribus ampliatur. Adventus igitur sui cau-
 sam Rex Conradus depromens, quid facto opus esset, inqui-
 sivit. Requisitus est numerus signatorum, & inventa lxx
 millia bellatorum, absque inermi & plebejo vulgu innume-
 rabili. Posthæc accepta optione, quam terram adire vellent,
 designatarum regionum. Juxta dispensationem igitur suo-
 rum, Conradus, præviis ductoribus Græcorum, arripuit iter de-
 ferti,

ferti, tendens versus Armeniam. Desertum itaque duorum seu trium dierum perlustrantes, reperiunt tabernaculum pastorum & greges ovium, quod vulgus prædæ cupidus aliter, quam finis docuit, interpretabatur suæ deinceps prosperitatis auspiciū, direptis quæ ad manum occurrerant exinde xiv. diebus per horribilem eremum avia secuti, locum horris & vastæ solitudinis inciderunt, atq; pestilentia, fame & inundationibus multa millia occubuerunt. Multi à Turcis & Sarracenis sagittis interierunt, multi etiam captivi sunt abducti. His & aliis calamitatibus multis millibus extinctis, tandem consumti etiam sterilitate terræ, quippe quibus nec aqua potuit inveniri, reflexere viam. Circumstrepentibus autem barbaris, & indefinenter tela jacentibus, Christianorum occubere plurimi. Imperator item Conradus xiv. diebus, continuatis noctibus armatus pedester adversus hostes pugnans labore vix credibili, sagitta capite percussus, Constantinopolim tandem repetens, paucos admodum de tam grandi prius exercitu secum reduxit. Rex igitur Græciæ Conradum Cæsarem valida infirmitate detentum, summa fecit curari diligentia, nisus per hoc expiari ab annotata sibi circa Teutonicos malevolentia. Plures enim suspicati sunt, ejus factione populum perditum; quod an credi debeat, sapiens quisq; tenet incertum. Siquidem antequam Constantinopolim devenirent, exercitus algore nimio, fame, pesteque partim scitur absumentus. Rex interim Francorum Lodevicus pugnans cum gentibus primo victor exitit, denuo congestus exercitum pene totum amisit. Reginam quoque ejus hostes abduxere captivam. Cæsar autem Conradus convalescens, supplere desiderans itineris sui decrementsa, raro milite convocato Jerusalem adiit, sepulchrumq; Christi debito honore veneratus, collecto undiq; populo, Damascum oppu-

oppugnavit, quo robur gentilium exereviffe didicerat. Sed bona voluntate manente, quam solus pensat Deus de reliquo casum, proh dolor! laborem habuit in omnibus. Reversus igitur anno Domini MCL. Constantinopolin, dedit *Henrico* fratri consobrinam Regis Græcorum. Inde repatriando, paucis diebus supervixit, Bambergæ sepultus. O judicia Dei excelsa, tam grandis expeditio cum modico emolumento soluta est. H. *Versus*:

Tempus abit, Conradus obit, miranda potestas,

Succedit Fridericus ei, relevatur honestas.

Consilio Seneca, specie Paris, Hector in armis,

Regnum bis senis Conradus rexerat annis,

Cum tulit in scapulis insita signa crucis.

FREDERICUS primus, filius fratris *Conradi* præcedentis imperat annis xxxviii. largus, strenuus & in omnibus gloriosus. Concilium celebravit Constantiæ, pacem faciens per Almanniam & concordiam inter se & Eugenium Papam: ubi etiam conjuge sua repudiata aliam duxit. Huic Romam tendenti, miserunt Romani legatos, qui dicerent: *Romanos paratos esse acceptare Regem, si se imperatorio more eis exhiberet.* Cumq; de hoc more quæreret, responderunt, *In curru aureo purpuratum bello subactos tyrannos pro curribus habentem, caput orbis honorare XV. libras argenti senatui propinando.* Tunc Rex subridens, *grata, inquit, promissio, sed cara emtio. Magna requiritis Romani, puto quia occasionem queritis adversum nos, imponendo non imponenda. Consultius ageretur, si his omissis, amicitia nostræ potius, quam armorum ceperitis experimentum.* Ac illi pertinacius instabant, dicentes: *Jura civitatis nullatenus irritanda, alioquin adventanti urbis claustra obscienda.* His auditis, Imperator missa legatione accersivit Papam Adrianum in castra: quo veniente, Rex festinus occurrens, desidenti de equo tenuis

restituit strepam. Ac Papa indignatus, quod sinistram tenuisset, cum dextram tenere debuisset unctionem denegavit, dicens: *Si errat in parva, quomodo implebit magna.* Quod audiens Rex ait; *Defectus non fuit devotionis sed scientia: non enim tenendis strepus studium dedi.* Primus est Papa, cui tantum obsequium feci. Et adjunxit: *Vellem instrui, unde mortalis inoleverit, num ex benevolentia an ex debito? Si primum, nil causetur Papa. Si ex debito, nec sic: quia reverentia debetur Petro Apostolorum Principi, cui nihil interest inter dextram strepam vel sinistram.* Diu ergo acriter disputatum est, & discesserunt ab invicem sine osculo pacis. Tandem revocatus Papa assensus est postulationi Principum, factaq; concordia, tractaverunt de introitu urbis, & cavendis insidiis Romanorum. Cum igitur propinquarent urbi, Rex misit clam noctu mille loricatos cum legatis Papæ ad domum S. Petri, maneque facto, processit Papa cum suis, ut Regem susciperent ad gradus. Sic igitur intrantes basilicam consummabant opus consecrationis. Tunc inter prandendum regressi sunt hostiliter more suo Romani, & factum est prælium ingens. Et passi sunt Romani ruinam magnam, ut antea non legantur uno prælio tot millia cecidisse, quot tunc à Teutonicis perimebantur. Unde apud S. Stephanum iuxta S. Laurentium Romæ legitur in Epitaphio: *Mille decem decies, & sex decies quoque seni.* Ibi Henricus Leo, Dux Saxonum mirabilia fecit. *Versus*

Nunc Henrice manet tanti te gloria facti

Qui decus omne tuis straxisti cede superbos.

Cæsare victore firmantur fœdera Romæ.

Et patriam repetens sat agit sibi subdere plebes.

Fridericus iste portam marmoream miro opere construxit super pontem Capuæ, in qua sculptus est Imperator in majestate sedens cum duobus collateralibus iudicibus, & hisce versibus:

Intrent

*Intrent securi, qui quarunt vivere puri,
 Infidus excludi timent, vel carcere trudi
 Quam miseros facio, quos variare scio,
 Caesaris imperio regni custodia fio.*

Fredericus idem septem vicibus de Almania duxit exercitum in Italiam quam sæpe rebellantem subjugavit, & inter cætera Mediolanum quadriennio obsessam cepit. Tunc civitate capta, dedit Raynaldo Archiepiscopo Colonienfi corpora SS. Trium Regum, cum corporibus SS. Naboris & Nazarii, quæ transtulit Coloniam, ubi honorifice celebrantur. Dedit etiam Geroni Episcopo Halverstadensi ossa SS. Gervasii & Protasii ad civitatem Halverstad transferenda. Cepit in via Zalsburgh in deditionem, Albertū filium Ducis Bohemorū Archiepiscoporum præficiendo, & Ducem Bohemorum deposuit, patruelem ejus Zoboslaum reponendo. Ipse fecit Karolum Magnum canonizari. Hoc tempore Arnolphus Maguntinus Archiepiscopus, inimicus civium suorum miserabiliter ab iis interfectus, diu jacuit inhumatus. In cujus ultionem Fredericus Imperator jussit muros civitatis erumpi, & Ecclesiam S. Jacobi, in qua dictus Episcopus fuit occisus, alibi, ubi nunc est, readificari. Ipse quodam tempore, cum Romæ monasterium S. Petri quo se rebelles contulerant, obsideret, quorundam insolentia monasterium id, & templum Pantheon igne flagravit. Tunc & tanta Pestilentia ibi viguit, ut nec morientibus sepultura sufficeret, sed maxima pars eorum in Tiberim projiceretur. Ibi tunc mortui sunt Raynoldus Colonienfis Archiepiscopus, Daniel Pragensis, Leodiensis, Basilienfis & Nurenbergensis Episcopi. Hæc autem clades maxime tetigit Romanos, quippe qui muris inclusi nullum respirationis exitum habere potuerunt. Tunc Imperator cum paucis superstibus Papiam se contulit. Idem cruce signatus,

cum exercitu maximo profectus est versus Jerusalem, cum quo fuerunt Ludevvicus Landgravius Thuringiæ, cujus ossa relata sepulta sunt in Reinsborn. De Dacia & Frisia advenerunt L. naves, de Flandria xxxvii. cum apparatu grandi, de Italia, Pisani, Ravennatenses, & cæteræ civitates imperiales Richardus rex Angliæ iter arripuit cum exercitu magno per mare. De Campania & aliis terris illustres plurimi: qui omnes simul apud Tyrum convenerunt. Imperator autem in via Greculum Imperatorem, *Isachar* nomine, eo compulit, ut legatos suos, quos detinuit in vinculis, Episcopum videlicet Monasteriensem & Abbatem Corbejensem cum multis relaxaret: Et Imperatori cum toto suo exercitu, navibus & expensis usque ad portum Joppe provideret, ac per se ipsum, quam totius terræ sanctæ cum exercitu subveniret. Idem Rex Græcorum missis prius legatis ad Imperatorem *Nürenberch* juravit securū transitum sibi cum suis præbiturum. Sed mentitus, quia suos legatos captivaverat, sic compulsus est restaurare. Inde progredientes cum maxima jactura, leoniam potenter intrantes, omnia subjugarunt. Quanta tamen ibi Christiani passi sint, tam per aëris inclementiam, & victualium indigentiam, quam per incursum hostium & multitudinem pugnarum, quis enarrabit. Inter cætera tunc clenodia, quæ Imperatori propinabantur, fuit vas balsamo plenum smaragdinum, quod cum nuntii Soldani propinantes multipliciter commendarent, Imperator divisit in omnes. *Non ego solus*, inquit, *ut ar hoc nobili thesauro, sed omnes qui mecum sunt*: de quo isti plurimum mirabantur. Tempus advenit æstivum, quo sole tenente leonem, Julius ardebat. Unde Imperator armorum pondere fatigatus & longo sudoris incommodo, specie torrenti amœni delectatus, nudus conabatur natare. Sed apertis poris corporis vi caloris aquæ frigiditas subito

sabito nimis interclusit vitalia; sicq; Princeps tam nobilis, Jubar mundi, Imperator providus, miles strenuus & vir prudentia præcipuus, cui parem natura vix inter mundi Principes dedit, diem clausit extremum, mense Augusto, die Dominica prima. Quis explicare valebit fletum nobilium, dolorem omnium, de tanto Principe, qui fuit in suis, quasi unus ex illis: qui etiam humiles de plebe fratres appellavit, & si in via rota carti fracta jacebat, omnes subsistere fecit, donec ille damno reparato procederet. Mortuo hoc principe accessit illud grande periculum, quod exercitus tam copiosus Christianorum factus est acephalus per varia loca se dividendo. Dux enim *Otto* filius Imperatoris, adolescens magnæ probitatis & strenuitatis apud *Ptolemaidem*, quæ est *Accaron*, eodem anno festo SS. Fabiani & Sebastiani diem clausit extremum, in illius exercitus, & regni Ierosolymitani & terrarum istarum actotius Christianitatis irreparabile damnum. Pater igitur aquid *Tyrum*, filius *Otto* *Ptolomaide* regali modo per Christianos sunt sepulti: sicq; patuit veritas prophetiæ quam illis prædixit *Joachim Abbas*, quod nihil proficerent: nondum enim tempus venisse. In isto passagio fuerunt cum eo Duces *Burgundiæ*, *Moraviæ* & *Sueviæ*: & inter Episcopos *Sigelofus* *Herbipolensis*, vir literatus & facundus, qui crebris exhortationibus castra Domini confortabat. Supradicto insuper Imperatori erat etiam *Henricus* Dux *Saxonum* supradictus, cognomine *Leo*, amicissimus, cui etiam *Marchionatum Austriæ* contulit, quem fecit *Ducatum*, eximendo eum à jurisdictione *Bayariæ*. Iste *Henricus* fundavit Ecclesias multas in *Raceburg*, *Lubecke*, *Brunsvik*, & *Christi Baptistæ* & *S. Blasii*, in cujus Ecclesia requiescit cum uxore *Mechilde* filia regis *Angliæ*, de quibus venit *Otto IV.* Subjugavit *Sclaviam*, Principem eorum *Niclod*, seu *Nicolaum* trucidando, & Episcopos

investiundo, Geroldum in *Oldenborch* / Everoldum in *Kasseborg* / Ernonem Magnipolitanum, qui translatus in *Swerin*.
 Destruxit etiam urbem *Demin*. Iste etiam ad instinctum Imperatoris, uxore priore demissa, duxit filiam Regis Angliæ, Iste quidem Henricus devotionis causa perrexit Jerusalem, habens secum in comitatu Episcopos Lubecensem & Wormatiensem, Abbatem *Brunsvik*, Pribislaum Regem Slavorum, comitem de *Swerin* / Comitem de *Blandenborg* cum aliis ad mille armatos. Cumq; venisset *Wigennam*, occurrit ei Henricus Dux Austriæ, vitricus ejus, qui similiter multis assumtis per Danubium secum perrexit per regnum Ungariæ Hierosolimam. Quos Imperator Constantinopolitanus solemniter acceptavit, mutuo magnis muneribus propinatis. Obtulit igitur Henricus Dux Saxonie sepulcho Domini pecuniam multam, faciens basilicam Domini intus auro vestiri, ordinavit redditus annuos ad lumina templi: dedit templariis mille marcas argenti & arma plurima. Hunc Henricum cum omnibus suis invitavit Rex Jerusalem per triduum, & Patriarcha per octiduum. Inde per terram Turcorum regrediens a Soldano solemniter est susceptus, qui etiam dixit *se consanguineum ejus*, danse dona plurima cum tot equis, quot erant personæ. Et præter hos dedit specialiter Duci Henrico xxx. caballos fortissimos, cum frenis argenteis & sellis eburneis, cum sex camelis onera gerentibus pretiosa. Insuper concessit illis D. milites viæ duçtores. Inde reverso eodem Henrico, quorundam æmulorum suggestione tanta facta est Cæsaris supradicti & multorum Principum contra eundem Henricum discordia, quod Cæsar Ducem destituit, & *Ottoni* Palatino terram contulit. Unde mutuo diu bellantes, Henricus cum suis Thuringiam præliis & incendiis vastans, *Northusen* & *Mollhusen* civitates imperiales igne consumpsit. Similiter
 Halber

Halberstadt / & civitatem opulentissimam nomine tunc Wardemyl / juxta quem locum nunc est Länenborg / destruxit. Versus: Dux post M. post C. post post septuaginta novemq., Wardemyl destruxit Simonis sol quando reluxit.

Tunc destructa sunt castra *Hartesborch / Horneborch / Lechtenberg & Haldroleve /* quod subversione absque certaminis congressione captum est. Vallum enim exstruentes, praterfluentes aquas congregaverunt. Tunc & multa millia hominum *Halberstadt* igne perierunt, ix. Kal. Octobr. die Dominica, hora diei iii. Tandem Henricus considerans Imperatori resisti non posse, pacem postulavit & accepit, se cum omnibus suis tradens Imperatori. Tunc consilio Principum Ducatus privatus, exilium subire jubetur, & Ducatus *Bernhardo* confirmatur, sicq; circa festum S. Jacobi Henricus Dux ivit in exilium. Unde *Henricus Rosla:*

— *Magnifici Ducis unius reminiscimur,
Ac re rebellantis Auguste tibi Frederice,
A quo precepta cecidit preexta ducatus.*

Iste Dux Henricus Leo genuit *Ottonem IV. Imperatorem*, unde *T. E. in poesi Ducum Brunsvic.*

*Dux hic Hinricus virtutum totas amicus
Huic conthoralis fuerat de germine talis
Quondam Mechildis Anglorum filia regis
Christi Baptista, Blasio construxerat iste
Ex tunc egregiam funditus ecclesiam.*

Ottonem quartum, tunc hac genuit sibi partum.

Tunc etiam *Philippus* Archiepiscopus Colonienensis, qui tribus annis litigavit contra Henricum, cum tribus millibus equitum & innumerabili numero peditum obtinuit ducatum *Westfalix, & Angariæ*, ut dicit *Jordanus*: & supradictus Imperator *Hermanno* Lantgravio *Thuringiæ*, contulit Comitatum *Palatinii*

latini Saxoniz in civitate Erford. Fridericus ergo, ut dictum est, decedens in Passagio, dereliquit tres filios; *Ottonem* qui secum ibi mansit; *Philippum* & *Henricum*, hic Imperatores sequentes.

HENRICUS sextus, filius prædicti Imperatoris, qui duxit filiam Rogerii regis Siciliae, nomine Constantiam, imperat annis vii. catholicus, strenuus & devotus, coronatus à Cælestino Papa, feria II. Paschæ. Subjugavit sibi Apuliam, Siciliam Tusciam & Italiam, Tancredum Regem Siculorum cum matre, Regem Epirotarum cum multis, captivos duxit in Almaniam; & quia impeditus guerris non potuit perse interesse passagio Ierosolymitano, misit in subsidium terræ sanctæ exercitum magnum, cui præfecit *Conradum* Archiepiscopum Moguntinum, *Henricum* Ducem Saxoniz, *Lippoldum* Ducem Austriae, & Carinthiz, ac *Hermannum* Lantgravium fratrem mariti S. Elisabeth: cum quibus erant Episcopi pluri, ut Pataviensis, Ratisponensis, Eistetensis & cæteri. Qui venientes ad terram sanctam multa profecerunt, in quorum manibus Rex Armeniae præstitit homagium Imperatori Henrico, & ab eo regnum Armeniae accepit in feudum. Idem Henricus, postquam imperio plurima recuperavit in Apulia, veneno in hostia sacra intoxicatur per quendam Siculum in castello *Boncovent* dioceseos Senonensis. De hoc T. E.

Fulserat electus Henricus postea sextus

Hic & magnifici fuerat natus Friderici.

PHILIPPUS Dux Sueviae, frater Henrici VI. filius Friderici I. ab aliquibus electus, imperavit annis X. ab aliis vero electus fuit filius *Henrici* Ducis Saxonum **OTTO** IV. & imperavit annos xx. simulq; regnabant. Innocentius Papa favit Ottoni, quem fecit Aquisgrani coronari. Ei etiam adhererunt *Richardus* Rex Angliæ avunculus suus, Archiepiscopus

scopus Coloniensis, Comes Flandrensis. Rex autem Francorum Philippus adhæsit Philippo, ut per eum resistere posset Anglorum Regi. Tunc Adolphus Coloniensis Archiepiscopus relicto Ottone adhæsit Philippo, propter quod à civibus suis ejectus, à muribus est devoratus; & Bruno de mandato Apostolico substitutus. Hermannus etiam Lantgravius Thuringiæ prius Ottoni iuramento constrictus, à quo etiam villas regias *Norhusen / Molhusen & Salvelt* in deditioem accepit, relicto Ottone adhæsit Philippo, ab eodem *Horlan & Ranis* castra in homagium accipiendo. Unde orta discordia inter dictos Imperatores, Philippus *Brunswik* obsedit, Argentinam deinde & totam Alsatiam populavit, Thuringiam vastavit & Goslariam cepit. Idem Occarum Ducem Bohemiæ regem fecit; qui rex factus, deserens suum regificatorem, tradidit eum Ottoni, qui & ipsum manu Comitis Palatini Ottonis interfecit Bambergæ, anno Domini 1208. die S. Albani. Unde surrexit proverbium: *Non est fides in Bohemo*. Otto igitur castra Lantgravii vastavit, *Zalsa, Friborch* / & cetera expugnavit. Inde Apuliam intrans potenter subjugavit. *Walckenrede* novum monasterium fundatur; antiquum enim diu præfuit. Goslariæ novum monasterium fundatur. *Bredesse* cœperunt virgines dominari, canonicis regularibus exclusis. Bohemi cum magno exercitu vastaverunt Thuringiam usq; *Salveld* / & anno sequenti redeuntes à Philippo territi redierunt in sua. S. Elisabeth nascitur. Cujus anno sequenti mater regina Hungariæ, à quodam Petro Comite jugulatur; qui & sequenti nocte in ultionem sceleris cum aliis decollatur. Illi Petro scripsit Episcopus de *Gran* / in Ungaria literas verbis amphibolicis: *Istam reginam occidere nolite, Timere bonum est. Si omnes consentiunt, ego non contradico*. Ecclesia cathedralis S. Mauritii *Magdeborg* incendio fulguris consumta est.

ta est. *Johannes Comes* eligitur in Regem Ierosolymitanū, qui duxit filiam *Conradi Regis* in uxorem apud Tyrum. *Helinandus* historicus, dictus *Guilhelmus de Conchis*, vir religiosus & facundia disertus, multa composuit, præcipue Chronica ab initio mundi usq; ad tempus præsens. *Conradus Archiepiscopus Maguntinus* obit, *Sifridus* succedit M C C V I. *Conradus Episcopus Wurtzeburgensis* occiditur. *T. Langi de E.*

De Brunsvik natus fuerat rex Otto vocatus,

Imperium plenè rexit annis duodenis.

Servavit Christo mundo dum vixit in isto.

Castrum fundabat quod Harlingberg nominabat,

Iste coronatus vermibus esca datus

Quorsum portatus in Brunsvic est tumultatus.

Idem *Otto* carens prole, fratrè habuit *Henricum*, de quo versus:

Huius germanus Henricus corpore sanus

Sponsam de Reno duxit loculo subamæno

Quæ binas natas genuit Dominis sociatas.

Primaq; Ducissa Bavarorum, Marchionissa

De Baden reliqua tali Domino fit amica.

Vendiderant ille pro marcis bis duo mille

Induperatori Brunsvik ut superiori. Idem T. E.

Wilhelmus, tertius frater *Otonis IV.* duxit *Helenam* filiam Regis Danorum, de qua genuit *Otonem de Lüneborch*. Iste *Otto* partem hæreditatis suæ, & partem patruī sui, quam filia suæ *Friderico II.* vendiderant, reunitam, jure feudali recepit ab eodem *Friderico II.* Imperatore, & sic Ducatus Brunsvickensis factus fuit Imperii. Iste *Otto Lüneborch* cepit *Brunsvik* anno Domini 1227. Idem duxit *Mechildem* filiam *Alberti* Marchionis de *Brandenborch*, de qua genuit quatuor filios & filias vi. Primus fuit *Albertus*, secundus *Johannes*; isti duo dividerunt *Brunsvik* & *Lüneborch*. Tertius fuit *Otto Hildefemenis*.

mensis, & quartus *Conradus* Verdensis, Episcopi. Prima filia nupsit Imperatori, *Wilhelmo* Hollandiensi, quorum nuptiæ fuerunt *Brunswik*, & per negligentiam domus nuptialis, vix illis evadentibus igne consumta est. Secunda Duce[m] Saxonix, Tertia nupsit Lantgravio Thuringiæ; quarta Duci Rugianorum, quinta Principi de *Anhalt*; sexta Landgravio *Hassia*. *Versus T. E.*

*Wilhelmus dictorum qui germanus Dominorum
Virtutum plenam Danorum duxit Helenam,
Ottonem puerum qua genuit ipsi procerum.
Hic expugnabat Brunswik opidum superabat,
Lectori dico, quod & hic tamen à Friderico
Obtinuitq; statum terra, Brunsvicq; Ducatum.
Mechild uxorem duxit, servans ita morem,
Factaq; Ducissa Brandeborch Marchionissa.
Hæc tunc Albertum genuit virtute refertum.
Postea magnatem generat simulatq; Iohannem
Hi dividerunt terras quas tunc habuerunt
Ex hinc Ottonem, qui potitus est honorem,
Hildensem meruit, tunc non sine gloria stetit
Postea Conradum genuit clarum sibi natum
Tecum sit Christe Verdensis Episcopus iste.
Sex genuit natas etiam Dominis sociatas
Prima Romanorum, sed altera Saxoniorum
Terna Thuringorum tunc quartaq; Rugianorum
Ex Anhalt quinta, sexta tunc Hassianorum.*

FREDERICUS II. filius *Henrici* VI. ex *Constantia* filia *Rogerii* & nepos *Frederici* I. dictus de *Staufendorch* imperavit annis xxiv. in *Almania*, & prius imperavit annis xxiii. in *Apulia* & superioribus regnis, statim post patrem suum. Iste ergo fuit Germanus origine & *Italus* conversatione, vere

catholicus, pius & providus: de quo sunt hæc *metra* per
quendam Italicum facta.

*Si probitas, sensus, virtutes, gloria, census,
Nobilitas orti possent resistere morti,
Non foret extinctus Fredericus, qui jacet intus.*

Ipse leges optimas pro libertate Ecclesiæ contra hæreticos edidit. Justum coronavit *Honorius III.* qui & eum postmodum excommunicavit. Ipse duxit filiam Regis Antiochiæ, dum morabatur in partibus illis, ubi tandem veneno peremptus est. Contra eum per Papas substituti & procurati sunt Imperatores sequentes usq; ad Richardum, quos tamen Alemanni sibi adhærentes non tenuerunt pro regibus. Ipse reliquit multos filios: *Henricum* fecit Regem Almaniæ, sed periit in flumine prope Capuam: *Fridericum* fecit Regem Tuscorum, qui obiit apud Florentiam; *Ericum* Regem Lombardorum, *Manfredum* Principem Apuliæ, qui condidit *Manfredoniam* in Calabria, & *Conradum*, quem fecit Ducem Suevorum, de quo infra statim. Hoc ergo Frederico mortuo, ignorantibus Almannis, vacabat imperium multis annis. Post quos senex quidam in civitate *Nus* finxit se esse Fredericum, ad quem multi nobiles confluxerunt; Quos omnes noscens propriis nominibus suscipiebat. Qui cum ad tempus regnasset, tandem à Colonien sibus crematus est. Ex hoc fama venit Fredericum adhuc vivere in castro confusionis. Ordo Carmelitarum cœpit, qui dicuntur cœpisse tempore Machabæorum cum pallio Helix. Claustrum in *Franckenhusen* fundatur, & in *Northusen* monialibus exclusis, Canonici eorum capellani successerunt apud S. Crucem. Passagium magnum factum est, in quo fuit Fredericus Imperator, & secum Lodovicus maritus S. Elisabeth, qui & obiit ibidem in Apulia: item Rex Ungariæ, Rex Cypri, Dux Baviariæ & alii nobiles multi cum
popu-

populo innumerabili. Recuperavit ergo Imperator quasi totam terram sanctam, coronatus in Jerusalem die sancto Paschali. Cum autem regnum Siciliae potentior intraret triplici diademate insignitus, multipliciter per Papas diffamatur quasi in vasor patrimonii Ecclesiae: & crevit odium in tantum, ut Imperator inde discedens terram istam dereliquerit in manibus inimicorum. Et eo recedente inter Christianos ibi manentes filia diaboli discordia, regina inferni potentissima, subintravit cum sororibus suis, crapula, luxuria, & superbia in tantum; quod cum uni parti placeret pugna, displiceret alteri: Sicq; bellum intestinum destruxit regnum in tantum, ut post Fredericum à nullo posset plenarie recuperari. Soldanus enim Babyloniae Jerusalem cum terra iterum capit, occiditq; ibi ad M. Christianos.

CONRADUS quartus filius *Frederici* secundi, Rex Jerusalem & Siciliae, natus ex *Isabella* filia *Iohannis* Regis Jerusalem, de partibus Lothringiae oriundi; adolescens mirae probitatis & strenuitatis, conditor civitatis *Aquilegiae*, quam valde privilegavit, imperans XII. annis post patrem, in Apulia coronatus, cum terram sanctam conaretur recuperare, anno primo introitus sui à medicis intoxicatus, interiit veneno Capuae, sepultus juxta patrem, anno Domini MCC LVIII. Quo mortuo ejus frater, princeps Tarentinus dictus *Manfredus*, pugnans contra Karolum vasallum Imperii, quem Papa Innocentius constituit Regem Siciliae contra Conradum in Calabria morte multatus est. *Conradus* igitur adolescens spectabilis, filius & haeres praedicti Conradi quarti infeliciter pugnando cum dicto Karolo bello victus, per ipsum cum multis magnatibus decollatur, anno Domini MMLXVI. in loco ubi nunc est Ecclesia Carmelitarum, quod mater ejus-

dem Conradi fundavit ibidem. Et sic ista *sublimis Domus Ducum SVEVORUM*, AB OTTONIBUS SAXONIBUS *descendentium defecit in suo salutari*. Hoc autem totum imputatur Papis, qui sibi regna Jerusalem, Siciliae & Trinacriae usurpantes, praedictum Karolum, Ducem Andegavensem constituerunt regem Siciliae: quorum unus fuit *Innocentius*, qui multum nocuit innocenti Conradino, alter *Alexander IV.* tertius *Urbanus IV.* qui nimis fuit urbanus eidem Conradino: & quartus *Clemens IV.* non clementiam, sed inclementiam operatus in illos; ut scripsit idem *Conradinus* in Epistola, quam mundo dereliquit.

IMPE-

III.
IMPERATORVM
EX CELSISSIMA SERENIS-
SIMORUM DUCUM BRUNSWI-
CENSIVM DOMO ORIVNDO-
RVM VITÆ,

AUCTORE

IOHANNE CRAW S Canō-
nico Argentinensi.

IMPERATORVM,
EX CELSISSIMA SERENISSIMORVM
DVCVM BRVNSVICENSIVM DOMO
ORIVNDORVM VITÆ.

AVCTORE

JOHANNE CRAWVS Canonico Argentinensi.

HENRICVS primus de Brunswik filius *Otonis* Ducis Saxonie anno Domini 920. regnavit annos XVIII. Iste *Henricus* fuit filius sororis ultimi regis de genere Karolorum, & senex princeps, & Dux *Saxonia, Norica, Bavaria, Austria, Karinthia & Stiria*. Unde cum principes elegissent eum in Imperatorem, venientes reperierunt ipsum aves cum retibus capientem. Qui oblatum sibi imperium renuit acceptare, dicens: *Sufficiunt mihi ampla bona mea*. Et dum persuasionibus principum non præberet assensum, juravit quod corona Imperialis nunquam capiti suo superponeretur: unde principes ipsum ad curiam citantes, per tres annos sustinuit excommunicationem. Tandem sub forma juris absolutus, dum allegaret juramentum quod fecit, tulit Papa sententiam diffinitivam, quod susciperet imperium gubernandum, utq; corona imperialis capiti suo non imponeretur, sed tantum baculus ante eum porteretur. Iste *Henricus* ex eventu cognominatus *Auceps*, ex eo, quod in aucupio invenerunt eum Electores. Ipse quoque in Saxonia exercitum Ungarorum totaliter delevit, & duos reges convertens Christianos fecit, scilicet Normannorum vel Norvvegiarum, & Aboritarum sive Succiorum.

OTTO

OTTO primus, vocatus *Magnus* anno Domini 938. regnavit annis xxxv. filius *Henrici* supradicti. Isti opposuit se rex *Francorum*, volens sibi imperium usurpare, quasi ad sedevolutum ex paterna successione; quia de genere fuit Carolorum & linea transversali, & masculino sexu: Otto vero de eadem stirpe, sed feminino sexu. Civitas itaque *Argentinensis* contra Ottonem adhæsit regi Francorum, & plures Germani Principes & Barones ab eo dispendiati. Sed strenuus *Otto Cæsar Argentinam* potenter obsedit, quam quotidie rex Franciæ eripere promisit, sed Ottoni resistere non valens, Argentinis auxilio non venit. Otto igitur Argentinam destruens, muros in quatuor partibus dividens, deridens vocavit civitatem alio nomine *Straßburg*/quæ prius vocabatur *Silberthal*. Post hæc obsedit castrum *Eberstain* situm ante Nigram silvam, per duos annos & dimidium. Tandem reconciliati sunt, & Dominus *Eberstainii* in uxorem duxit filiam Ottonis. Hic Otto statuit, ut semper in curia Cæsaris esset studiū juris civilis, atq; filii nobilium adscriberentur ad curiam Imperatoris, ut leges studerent. Contigit autem, ut Imperator in die Paschæ principibus Romæ congregatis convivium solenne præparasset, & dum secundū consuetudinem Cæsaris mensa tota bono ferculo ornaretur, tunc Princeps adveniens omne alimentum super mensam positum tollere jussit & pauperibus largiri, & post mensa Imperatore sedente denuo præparabatur. Et factū est ut filius Ducis Sueviæ tolleret frustum placentæ, quod vulgo dicitur *Fladensüß*: quem dapifer videns percussit cum baculo, quem manu portabat super caput, quod sanguis de vulnere fluxit. Quod cernens *Henricus de Kempten* miles strenuus, cujus regimini commissus erat adolescens, occidit continuo dapiferum. At Imperator adveniens, antequam sederet ad mensam, vehementer iratus, jussit occidi *Henricum*

L

guber-

gubernatorem pueri. Ille vero rogavit dilationem propter diei festi solemnitatem, sed Cæsar noluit, timens juramentū violare. Videns *Henricus* quod Cæsar nollet eum exaudire, apprehendit Cæsarem cum barba, dejecit eum ad terram, & barba fortiter evulsa, cœpit eum fortiter strangulare. Quem rex affecurans, cum vix esset liberatus ab eo, se culpabilem reddidit, eo quod festum inhonorasset: & Henrici audaciam laudavit, libere eum abire permisit, ita quod faciem ejus non videret, & tamen in curia manens adolescentis sibi commissi curam gereret. Contigit autem post hoc, ut *Berngarius* quartus Italiam premeret, quem Otto potenter obsedit in quadam civitate sibi adhærente. Et dum per totam æstatem obsidione locum vallasset, illi una vice de civitate turmatim exeuntes cum vexillis, irruere volentes in exercitum Cæsaris. Quos *Henricus* prædictus in dolio balneans, qui proximior civitati tentorium suum fixerat, primus omnium ut vidit, de balneo nudus exilivit, & apprehensa lancea cum scuto, id est *Schilt* / clamare cœpit, *hie Römisch Reich*; & nudus viam hostibus præclusit, donec exercitus Cæsaris se ad resistendum præparavit. Admirans itaq; Imperator dixit: *quisnam est, qui nudus ita viriliter egit?* Et cum comperisset, jussit eum vocari, & deosculans exaltavit ipsum, & magnum Dominum fecit. Anno regni Ottonis primo Ungari Alamaniam, Gallias & Burgundiam vastantes per Italiam reversi sunt in Pannoniam. Anno *xix*. Ungari totam Bavariam vastantes apud *Augustam* ab *Ottone* victi sunt *iv. Idus Augusti*, sicut *S. Udalricus* prophetavit; in quo conflictu *Chunradus* Dux Sueviæ, & *Diepoldus* frater *S. Udalrici* occisi sunt. Rex vero Ungariæ & Bulgariæ & alii Principes suspensi sunt *Ratisbonæ* in patibulis anno Domini *445*. Anno Ottonis *xxvi*. Otto Imperator efficitur & ex tunc usq; nunc soli Teutonici imperium tenuerunt.

renuerunt. A tempore enim Ludovici III. quem Berengarius captum excœcaverat, quatuor Berengarii & unus Lotharius regnaverunt. Cum autem Berengarius quartus Italiam premeret, Otto in auxilium vocatus cepit eum & in Bavariam in auxilium relegavit usq; ad obitum. Adelhaidem Lotharij relictam, quam Berengarius iniquus in vinculis tenerat, duxit Otto in uxorem, de qua genuit filium regem, & nominis successorem. Ista Adelhaidis fundavit cœnobium in *Solse* Ordinis S. Benedicti, in diœcesi Argentinensi & ibi sepulta & canonizata. Anno regni sui xxxviii. Imperii vero xix. Otto Magnus obiit sepultus in *Maidburg* ad S. Mauritium. Qualiter aliquoties Romam venerit, & quam potenter Papas deposuerit, require de Pontificibus pro tunc.

OTTO II. anno Domini 973 regnavit annis ix. Hic pro eo, quod Italici sæpe pacem violaverant, Romam quasi pacificus venit & ad gradus Ecclesiæ S. Petri magnatibus, Cardinalibus & cunctis proceribus convivium magnum fecit, quos epulantes cinxit armatis, & de violata pace Cancellarius querimoniã movens nomine Cæsaris, & reos in litera recitatos omnes in mensa occidit, alios vero gaudentes epulari fecit atq; præcepit: Qui omnes timore suspensi lætitiã simulabant. Et ob hoc cognominatus est *Sanguinarius*. Hic contra Agarenos & Wandalos cum Romanis, Teutonicis, Gallicis, & Longobardis in Calabriam procedens, Romanis & Beneventanis terga vertentibus, totum suum exercitum pene amisit, & solus in navi à Græcis sub forma militis est receptus. Quibus Græce loquentibus, quod eum vellent in Constantinopolin ducere, dissimulavit se intelligere. Et invocans S. Petrum, finxit se thesaurum effodere velle, Nautis ergo ad eum littus tendentibus, venit quidam Episcopus cum multis armatis, & Ottonem liberans nautas occidit. Lætus igitur ad imperium rediens, sed paulo post Romæ languens obiit, & ibidem sepultus.

OTTO filius Ottonis prædicti anno Domini 982. regnavit annos XIX. Hic cognominatur mirabilia mundi, & quia liberos non habuit, constitutionem perpetue duraturam dedit, ut Principes septem eligant Imperatorem Alemanniæ in oppido *Frankfurt* secundum Mogum fluvium, quem in sua conscientia magis idoneum judicaverint ad regendum rempublicam quemcumque voluerint, qui à Papa consecrari debet in Imperatorem Romanorum. Sunt autem Principes septem quibus electio competit ratione juris & ratione approbatæ consuetudinis, ipsis, inquam, & successoribus eorundem: *Tres* sacri Imperii *Archicancellarij*, quorum in eligendo primam vocem habet *Maguntinus*, secundam *Treverenſis*, tertiam *Coloniensis*. Quatuor autem Principes Electores laici hoc ordine eligunt. Est enim primus *Palatinus Rheni*; post hunc *Dux Saxonie*, post *Marchio Brandeburgensis*, ultimo *Rex Bohemie*, qui fuit *Dux*, quando electio facienda fuit instituta. Horum septem Electorum ministeria his versibus declarantur.

*Hi Maguntinus, Treverenſis, Coloniensis,
 Quilibet imperij sit Cancellarius Archi,
 Inde Palatinus Dapifer, Dux portitor ensis.
 Marchio præpositus Camera, Pincerna Bohemus.
 Hi faciunt regem, servant hoc ordine legem.
 Atq; creant Dominum cunctis per secula summum.*

Obiit autem Otto x. Kal. Febr. cujus intestina in Augustam posita sunt, corpus autem ipsius Aquisgrani sepultum est, ubi ipse ossa S. Karoli invenit.

HENRICUS II. cognomento *Claudus & Sanctus* anno Domini 1001. regnavit annos XXIII. Hic Dux Bavarie fuit & cogentibus principibus duxit S. *Kunegundem*, filiam Palatini Rheni, Virgines tamen ambo permanserunt, & ambo san-

bo sancti in vita, & post mortem magnis & multis miraculis
 coruscabant. Hujus pater fuit *Berzilo* Dux Bavariae, & frater
 suus *Brinio* Episcopus Augustensis; duas habens sorores, qua-
 rum utraq; *Gysela* vocabatur, de quibus senior nupsit Duci
 Sueviae; juniorem vero *Gyselam* Stephano regi Hungariae
 dans in uxorem ipsum & gentem ejus convertit ad fidem. Eo
 tempore S. Adelbertus Bragensis Episcopus regem Ungariae
 Stephanum praedictum, priusquam *Gyselam* duceret, bap-
 tizavit: & post haec a paganis septies in confessione immutabi-
 lis, inter crudelia supplicia fidelis permanens, ultimo capite
 truncatus ab aquila triduo custoditus est. Fuit illis tempori-
 bus in Maguntia Archiepiscopus nomine *Willichinus*, totus
 Pontifex humilis, cujus pater rusticus currus & bigas facere
 solebat. Hic igitur Episcopus ad parietes sui oratorii rotas
 suspendit, & juxta rotas causam humilitatis sic scripsit: *Wil-
 ligk, Williking, gedencf wan du kommen seyff.* Clavem hu-
 jus camerae sui oratorii solus Episcopus semper servabat, ut
 nulli pateret ingressus; unde omnes thesaurum ibi positum
 esse putabant, quem tali diligentia celabat. Donec Impe-
 rator Henricus semel ingressus fuit, & intromissus vidit rotas
 & scripturam. Unde ob hoc exordium sumsit, quod in vexillo
 Archiepiscopi Maguntini duae rotae aratri sunt depictae. Hen-
 ricus Imperator Dei cultor, anno regni sui sexto fundavit
 Episcopatum Babenbergensem, ubi primum Episcopum fe-
 cit Eberhardum: dein sanctum Ottonem. Dotavit autem di-
 ctum Episcopatum pure de suo patrimonio. Anno XIII. Ro-
 mae Imperator constitutus, disposuit Bohemiam & Sclavorum
 magnam partem qui adhuc pagani erant, expugnare. Cum
 autem exercitum suum perceptione Dominici corporis &
 sanguinis munivisset, veniens ad locum certaminis, vidit
 corporeis oculis hos sanctos, Laurentium, Gregorium & A-

Adrianum præcedere suum exercitum, cum crucis Christi vexillo, & angelum Dei percutientem cœcitate adversarios. Sicq; absq; sanguinis effusione hostes territi sunt, & pacati, colla jugæ fidei submittentés. Ita totam Apuliam, Pannoniam, Vngariam, Romanis subjecit. Cœpit autem infirmitate calculi graviter laborare; cui pernoctanti in monte Casino coram altari S. Benedicti, multum dolenti sanctus apprensens calculum ferro excidit, eumq; in manu Imperatoris posuit, & locum sanavit. Calculus ille adhuc suspensus est coram altari in memoriam tanti miraculi. Contigit semel, ut in Ecclesia S. Mariæ Majoris Romæ, (ut sibi moris fuit semper prima nocte in Ecclesia manere solitarius, quocunq; deveniret) perseveraret. Et ecce, Christus pontificalibus indutus processit missam celebraturus; quem sequebatur Levita Laurentius, & loco subdiaconi Vincentius. Hos virgo Dei genitrix cum multitudine virginum & angelorum; deinde Johannes Baptistæ cum Patriarchis & Prophetis, & post hos Petrus & Johannes cum cæteris Apostolis & Evangelistis. Stephanus cum martyribus; Martinus cum confessoribus. Duobus igitur angelis incipientibus introitum: *Suscepimus Deus misericordiam tuam*: omnes extenderunt digitos ad Christum. Sed dum cantaretur finis illius, scilicet: *Iustitia plena est dextera tua*; Christus, beata Virgo, & omnes Angeli & Sancti, verterunt se ad Henricum in angulo Ecclesiæ devote auscultantem, digitos extendentes in eum. Peracto vero officio usq; post Evangelium cum indicibili jubilatione, angelus accepto libro Evangelium præbuit primum ad osculandum Christo, dein B. Virgini, & post omnibus per ordinem. Tunc B. Virgo annuit angelo, ut porrigeretur etiam liber Imperatori ad osculandum, dicens: *Præbe ei osculum pacis, qui sicut placuit, mihi virginitatis perpetua ornamentum servavit*. Porrigente

rigente ergo angelo Cæsari librum ad osculandum, non ad-
vertit, quia in visione tantæ solemnitatis fuit raptus. Tunc
angelus ipsum in nervo tangens, fecit eum claudum sicut Pa-
triarcham Jacob, dicens: *Hoc tibi sit dilectionis, qua te Deus
diligit propter tuam castitatem & justitiam.* Ex hinc igitur usq;
ad mortem claudicavit, & ob hoc ex eventu vocatur *Henricus
Clausus*. Cum autem Henricus in castro dicto *Grün* decum-
bens carnis debitum exsolveret, jussit ut corpus ejus ad sepe-
liendum in *Babenberg* duceretur.

CHUNRADUS II. primus Dux *Franconia*, dictus *Sal-*
licus, à quo dicitur in legibus *lex Salica*, anno domini 1025.
regnavit annos xxiv. Hic primus Imperatorum sepultus est
in *Spira*, statuens ut omnes Romanorum reges & Cæsares in
ultramontanis partibus morientes sibi debeant sepeliri. Hic
in provinciis pacem servare volens, statuit, *ut quicumq; pacem
infringeret, capite truncaretur.* Cujus edicti violator Comes
Leopoldus, aliis *Dyelpoldus*, de *Calbe*, timens sævitiam *Cæsaris*
fugit in *Nigram silvam*, non longe ab oppido & castro sub *Cal-*
be cum modica familia & uxore juxta quoddam molendinū,
ubi modo constructum est monasterium Ordinis S. Benedicti,
quod vocatur *Krissaw*. Quo dum quodam die causâ venatio-
nis Imperator à familiis suis aberrans ad pernoctandum di-
vertisset, comes clam, ne eum videret, fugit, & comitissam
in puerperio jacentem, Imperator putans eam esserusticam,
& molitoris conjugem. Pueri vero vagiente in cuna, Impe-
rator dormire non valuit, utpote cubans non super plumis,
sed ramos abietum. Et ecce, in ipsa nocte de coelo ad Impera-
torem facta est vox ita dicens: *Scias Chunrade quod hic puer ge-
ner tuus erit & heres.* Qui territus, eo quod homines rusticos
esse putaverat, mane autem ad familiam egressus, duobus ar-
migeris, magis sibi familiaribus, sub juramento sibi præsti-
to præ-

to præcepit, ut puerum occiderent raptum à matre & cor ipsius afferrent. Illi ergo puerum rapientes, cum eis dulciter arderet, abhorrerunt ipsum occidere, & cor leporis quem casu apprehenderunt, Imperatori offerentes, puerum super truncum arboris posuerunt. Hermannus vero Sueviæ Dux ibi transiens puerum vagientem reperit, & ipsum sterili uxori suæ clam attulit, præcipiens ut diligenter puerum illum educatum à se esse genitum simularet. Factus ergo adolescens supra modum à Duce & Ducissa diligebatur. Adveniens igitur Imperator ad Palatium Ducis, scilicet *Xavenspurgt*, adolescentem tam venustum admirans, suis omnino voluit aspectibus semper astare, ipso Duce & Ducissa, prout poterant renitentibus. Sed Imperator timens, ne forte puer esset, quem ipse occidi mandaverat, scripsit de Mediolano per eundem juvenem literas, manu propria Imperatrici Aquisgrani moranti in hunc modum: *In quantum est cara tibi vitatua, mox ut literas istas receperis, puerum hunc necabis.* Qui iter arripens, & in domo Decani Spirensis Ecclesiæ viri literati hospitatus, dormiente fortiter, hospes curiositate ductus sigillo, salvo literas de escario pueri dormientis claviculo aperiens, legit: & scelus abhorrens, ubi scriptum erat, *hunc puerum necabis,* delevit & scripsit, *Filiam meam in uxorem sibi dabis:* quod & factum est. Imperator hoc audiens furore repletus festinus de Mediolano veniens Aquisgranum, post aspera convitia Imperatrici irrogata, ob hoc quod mandatum suum non fuerat executum, veritate comperta, visis literis suis, in quibus sic scriptum erat, prout res gesta erat, stupescens, & uxori placatus, cognito finaliter à Duce Syveviæ & Ducissa amita Cesaris, & ab armigeris, qualiter ab exordio circa pueri negligentiam & educationem res orta fuerat: dixit Imperator: *Video quod Domini ordinationi resistere nemo potest.* Hic Henricus post

post foci sui obitum imperii gubernacula propter insignia
 probitatis, strenuitatis & virtuositatis suscepit. Claustrum
 Hirsaw in loco nativitatis suæ construxit. Conradus vero
 armiductor, qui per Decanum Ecclesiæ Spirensis de effusione
 innocentis sanguinis fuerat præpeditus per literæ variatio-
 nem, statuit, ut Imperatores decreto in Spira sepeliantur: & basi-
 licam illam vetustam in honorem S. Stephani Papæ & marty-
 ris constructam funditus destruxit & innovavit, à fundamen-
 tis incipiens ædificare Ecclesiam in eodem loco, in honorem
 S. Dei genetricis Mariæ, & secundario in honore S. Stephani
 Papæ & martyris. Quam structuram ipse morte præventus
 non poterat consummare; compleverunt totaliter cum dili-
 gentia sui successores etiam ibidem sepulti.

HENRICUS III. gener Chunradi supradicti, Pius
 cognominatus, anno Domini 1049. regnavit annos xvii. Hic omne histrio-
 rum genus de curia sua abiciens, omnia
 donativa, jocularibus dari consueta, pauperibus elargiri
 mandat. Ungaris & Bohemis nondum plene domitis omni-
 no forti manu superatis, & ad plenum iugo fidei omnibus
 barbaris nationibus subiectis, ad synodum venit Maguntiam,
 ubi debita cunctis dimisit, destructis etiam undiq; discordiis
 omnibus & inimicitis inter nobiles & ignobiles, ubi in regno
 pacem firmat hætenus inauditam. Deinde Agnem Pictavi
 Principis filiã in Ingelnheim, aliis Egelnheim, regalibus nupti-
 is sibi copulavit ubi infinitam jocularorum multitudinem si-
 ne cibo ac potu ac muneribus depulit vacuam manentem. Et
 loco illorum misit undiq; cum literis suis magnatibus paupe-
 res, ut amore Dei & sui reverentia singuli darent pauperibus
 munera, quæ in nuptiis dari solebant jocularibus, histrioni-
 bus & vagis. Eo tempore floruit Hermannus Contractus Teu-
 tonicus, nobilissimi Comitis de Bering filius, alias de Haymin-

M

gen.

gen, qui tractatus pulcherrimos, & tractatum *Astrologij*, multaq; utilia mirifice compilavit; & *Chronicam Novi Testamenti*, ex qua ego ibi valde nobilia quædam introduxi. Item sequentiam: *Ave præclara; O gloriosum lumen; Simon Barjona*, & historiam de *annuntiatione B. Virginis*. Huic B. Virgo cum in cœnobio S. Galli studeret, & esset durissimi ingenii, opinionem dedit sanitatis & mundanæ prosperitatis; aut scientiarum omnium cum plenitudine infusionum, & totius corporis, præterquam linguæ, contractionem. Qui elegit scientiæ perfectionem cum corporis contractione, & continuo repletus fluxio sacrarum scripturarum, & in toto corpore eadem hora contractus est factus. Eo tempore recessit Ecclesia Orientalis ab obedientia Ecclesiæ Romanæ & Græci sibi Papam elegerunt, anno Domini 1048, alii, 1049. & fatentur nos omnes excœcatos esse, eo quod credimus S. Spiritum procedere à filio sicut à patre; quem ipsi tamen à patre, & non à filio procedere credunt; & quia in baptismo & missa non servamus formam Græcorum. Anno imperii sui xvi. Henricus ab omnibus perita venia, & restitutis omnibus, quæ abstulit, & omnibus injuriis relaxatis, filium suum Henricum x. annorum, electione Principum Regem constituit Romanorum, præsentem Papam *Victore*, Spiræ obiit & ibidem sepultus 11. Non. Octobris.

HENRICUS IV. puer decem annorum, anno Domini 1066. regnavit annos XLVIII. cujus mater *Agnes* diu republicam loco filii strenue gubernabat, & cum exercitu copioso vicit Ducem Syveviæ *Fridericum* in Germania contra Imperium se erigentem. Factus ergo xx. annorum *Henricus* se contra Ecclesiam opposuit, & ideo Papa mandavit Principibus Electoribus, ut alium eligerent in Imperatorem, eo quod *Henricus* sententias excommunicationis contra se latis

contē-

contemneret. Qui in *Voreheim* congregati elegerunt in regem Romanorum *Rudolfum* Ducem Saxonie, contra *Henricum* Imperatorem: cui etiam Papa misit coronam auream gemmis ornata in qua scriptus fuerat versus ille:

Petra dedit Petro, Petrus diadema Rudolfo.

Istum *Rudolfum* *Gregorius VII.* Papa contra *Henricum* nec confessum nec convictum fovit. Ideo *Henricus* Imperator strenuus & imperterritus *Rudolfum* aggressus superavit, & fugavit. Dein curiam in *Brixia* convocavit, ubi *Svuidbertum* Episcopum Ravennensem in Papam eligi procuravit. *Rudolfus* vero anno 1077 rex constitutus à Principibus, confirmatur & coronatur à Papa, de cuius progenie post annos c c, alius rex ejusdem nominis de *Habsburg* electus est. *Henricus* quartus XLVIII. imperii sui obiit in *Leodio*, ibidem primo sepultus. Sed Papa posuit interdictum, quod quamdiu non absolveretur, exhumatus staret, quia in excommunicatione obiit. Unde exhumatus *Spiram* ductus est, & in capella S. Afræ martyris à latere Ecclesiæ majoris sita, sursum positum est corpus ejus in feretro per VII. annos, donec *Henricus V.* filius suus procurat ipsum absolvi; tunc sepultus fuit juxta patrem suum & avum.

HENRICUS V. Henrici prædicti filius, anno Domini 1114. regnavit annos xiv. Hic dolose Papæ contra patrem suum confœderatus, imperium patre captivato adeptus est; & oppidum *Nurnberg* obsedit & funditus destruxit. Ideo Deus cum sine hærede mori permisit. Sed patre de captivitate liberato, multæ civitates imperiales adhæserunt contra filiū. Tunc *Wischarius* & *Rupertus* Francigenæ nobiles Barones de sanguine regali, bello vicerunt successive duos Imperatores Constantinopolitanos. Eo tempore S. *Rupertus* monachus ordinis S. Benedicti incepit ordinem *Cisterciensem*, quem post

xv. annos intravit S. Bernhardus. Anno Domini 1126, ordo *Pramonstratensis* incepit, auctore domino *Gotfrido* Comite de *Baren*, cooperante S. *Norperto* nepote S. *Bernhardi*, in monte ab angelo sibi pramonstrato. Idem *Norpertus* multis miraculis coruscans, à Papa postea sublimatus est in Archiepiscopum *Magdeburgensem*. Anno Domini 1127. *Henricus* Imperator obiit in *Spira* sepultus juxta sepulchrum patris, avi & aravi sui, in quorum Epitaphiis scriptus est versus iste:

Filius hic, pater hic, at avus jacet istic.

Iste *Henricus* quintus sine hærede obiit, & translatum fuit imperium tunc ad *Duces Suevorum*: quorum primus, scilicet *Conradus* III. fuit filius *Henrici*, quem tunc præcessit in regno, Papa favente, *Lotharius* Dux *Saxonie*.

LOTHARIUS quartus Dux *Saxonie* anno Domini 1127. regnavit annos x i. cum quo in lite electus fuit Dux *Sueviae* *Chunradus* nepos ex forore prædicti *Henrici*. Sed Papa favente *Lotharius* prævaluit, & cum *Chunrado* post graves disceptationes reconciliatus fuit. Fuit autem *Lotharius* princeps catholicus & fidelis *Ecclesie* advocatus. Hic filiam suam dedit in uxorem *Henrico* Duci *Bavariae*, qui cognomine vocabatur *Superbus*, habens fratrem juniorem virum bellicosum, qui vocabatur *Welfo*, de quo, ut post patet, ortum habuit in *Italia* & *Longobardia*, ut Papæ faventes, dicerentur *Welfi* & faventes imperio *Gybeling*. Anno Domini 1134. *Lotharius* Cæsar adhuc cum *Chunrado* nondum reconciliatus, *Sveviam* vastavit, & *Ulmam* obsedit. Eo tempore *Rugerus* & *Wilhelmus* frater suus duces *Normannie*, audientes discordiam inter *Lotharium* & *Chunradum*, intraverunt *Siciliam* manu potenti, & obtinuerunt eam. Veniens autem *Innocentius* III. cum copioso exercitu, volens *Ru-*

gerum

gerum de terra fugare. Sed occurrens *Rugerus* ipsum Papam cepit & honeste obtinuit. Unde Papa *Lothario* annuente se per ralem modum liberavit à captivitate, quod regnum *Siciliae*, quod imperio à longis temporibus incorruptum fuerat, sic ut regnum *Longobardiae*, in feudum perpetuum ipsi *Rugero* & suis hæredibus concessit. Unde Papa usq; nunc regnum *Siciliae* scribit in literis suis esse *S. Petri patrimonium speciale*, quod *Chunradus*, & sui successores *Romani reges* & *Cæsares*, nunquam ratum voluerunt habere.

CHUNRADUS tertius, Frater *Hermani* Ducis *Svevorum*, anno Domini 1138. regnavit annos xv. sed ad imperium non ascendit. Huic per aliquot annos se opposuit Papa, impediens ne ad imperium ascenderet, ne manu potentis *Siciliam* recuperaret: unde stipendiavit Ducem *Bavariae Henricum Superbum*, generum *Lotharij* Cæsaris prædicti, & juniorem Ducem *Welfonem* fratrem *Henrici Superbi*, ut vexarent fortiter *Chunradum* regem in *Almania*, ne posset se ad partes *Italiae* & *Siciliae* aptare. *Henricus* ergo Dux, habens in sua potestate insignia regalia reservata, & à *Lothario* socio sibi commissa, noluit ea regi resignare. Cui Papa & *Rugerus* invasor *Siciliae* magnum exercitum *Italicorum*, *Galorum* & *Siciliorum* ad pugnandum contra *Chunradum* miserunt. At *Fridericus* *Chunradi* filius se contra *Welfonem* juniorem Ducem ad bellandum præparavit, quia *Henricus Superbus* senex defectus pugnare non potuit. Congressi ergo à præliandum, *Fridericus* Dux *Sueviae* ex parte *Chunradi* patris sui, & è contrario *Welfo* ex parte *Henrici*, prope caenobium *Gruffheim* in provincia *Rhetiae*, victoriam gloriosam obtinuit *Fridericus*, multis interfectis de exercitu *Welfonis*: ipse vero *Welfo* vix cum paucis effugit. Qui secunda-

no se contra Fridericum ad præliandum prope *Wemspere* juxta villam, quæ dicitur *Elohosen* / præparavit, ubi *Welfe* interfectus fuit, & cum eo multi cum exercitu suo, paucis evadentibus per fugam. Clamor vero adhortationis ad resistendum & fortiter dimicandum in exercitu *Welfonis* fuit iste; *hie Welff*; unde Fridericus ad confusionem *Welfonis*, præcepit clamare in suo exercitu, *hie Gybeling*: quia in illa villa nutrix illum infantulum lactaverat. Quasi per hoc significare volens, quod non regali potentia patris sui, nec per ducatus *Syveviæ* præminentiam vellet *Welfonem* debellare, sed lacte nutricis suæ, i. e. potentia rusticali, sicut & fecit. Italici autem & Gallici & Longobardi, non intelligentes, quid esset *hie Welff* / & *hie Gybeling* fecerunt sibi exponi. Quibus declaratum fuit, quod *Papales* significarentur per *Welff* / & *Imperiales* per *Gybeling*: unde usque huc per totum orbem ab illo eventu adhærentes *Papæ* dicuntur *Welff* / & imperio adhærentes *Gybeling*. Post hæc *Chunradus* Rex abstulit ducatum *Bavaria* *Henrico Superbo*, & contulit *Ludovico* de *Schenrn* / liberæ conditionis militi: qui auxilio regis *Henricum* uxores & liberos fugavit. Eo tempore *Turci Iherusalem* & totam terram sanctam obtinuerunt; unde *Papa* compulsus *S. Bernhardum* Abbatem *Clarevallensem* pro reformanda pace inter sedem Apostolicam & Regem *Chunradum*, in legatione misit *Alamanniam*. Quæ reconciliatio in *Spira* facta est, & in *Francfurt* sigillis Principum roborata. Tunc rex *Chunradus* à *S. Bernardo* apud *Francfurt* cum multis principibus cruce signatus, & de *Lotharingia* *Flandria* & *Anglia* fortissimis pugnatoribus adunatis, *Iconium* venit, ubi *Ludovicus* rex *Franciæ* per *Hungariam* ad eum venit. Sed *Græci* calcem farinæ miscentes
magnum

magnum fecerunt exercitui detrimentum. Post multam vero stragem exercitus propter corruptum aërem & cibum, in die divisionis Apostolorum *Ierusalem* recuperantes tot infideles occiderunt, quod usque ad talos in sanguine occisorum ambulaverunt. Ordinato ergo in terra sancta rege *Wadelino*, qui in idiomate Gallico & Teutonico eruditus fuit, & inter discotdes, qui ad custodiendam terram sanctam relictæ erant, pacem & concordiam frequenter fecerat, tandem reversi sunt *Chunradus* & *Ludovicus* reges in patriam suam prospere. Eo tempore ordo *Templariorum* & *Hospitaliorum S. Iohannis Baptista* incepit in *Ierusalem*.

FRIDERICUS primus, filius *Hermanni Ducis Siveviæ* anno Domini 1154. regnavit annos xxxvii. Hic fuit largus, strenuus, facundus & in omnibus gloriosus. Hunc *Adrianus* Papa quartus coronavit in Ecclesia S. Petri Romæ cum magna solemnitate: sed cum vellet reverti ad castra, Romani sequentem familiam apud portam S. Angeli hostiliter invaserunt, & usque ad imperatoris tentorium persequuntur. Sed Teutonici clamantes Romanos cadunt, captivant & repellunt. Anno Domini mclxii. *Fridericus* subvertit *Mediolanum*. Trium quoque magorum corpora apud S. Eustorium, ubi nunc est habitatio fratrum Prædicatorum, recondita, dedit *Reinoldo* Episcopo Colonienfi, quæ olim de Perfide in Constantinopolim translata fuerunt, & inde à S. Eustorio *Mediolanum* vecta sunt. Tunc ortum habuit proverbium Longobardis confusibile: *Tene sic*. Cum enim Imperator in Italiam pergeret, reliquit in *Mediolano* Imperatricem, quam una pars civium, qui erant *Welfini*, cum domicellis suis super asinos sedere compellens, caudis asinorum pro frenis ipsis datis in manus, de civitate usque ad

CURIA

Cumam expulerunt. Quod cum intellexisset Imperator, civitatem obsedit; quam obtentam ædificijs spoliatis, SS. reliquias ibi inventas inter principes & prælatos divisit: reos majestatis læsæ ante portam civitatis compulit sic fugere de pascoribus asinorum, ad hoc ibidem locatorum. Ab hoc eventu ortum est illud proverbium: *Tene sic*. Tunc tres lune in coelo visæ sunt, & postmodum tres soles; per quæ significabatur gravis discordia Cardinalium in electione Papæ, & Principum in electione Regis, futuri Imperatoris. Mortuo igitur *Adriano* Papa, tres simul in discordia electi fuerunt, quorum unus potenter papatum obtinuit auxilio Imperatoris: Ideo *Alexander* unus ex illis in Franciam fugit. Quem persequens Imperator cum Dacis & Bohemis, regem Franciæ bello aggressus nihil perfecit. Schisma autem hoc XVIII. annis duravit. Tunc Teutonici qui in Tuscano per Imperatorem morabantur Romanos invaserunt, & ab hora nona usque ad vesperam tot occiderunt, ut Epitaphium eorum contineat: *Mille decem decies, & sex decies quoque seni*. Tandem Fridericus Imperator Alexandro Papæ reconciliatus, pro emenda transfretavit mare, & post multas victorias in parvo fluvio Armeniæ balneatus ad refrigerandum corpus, cunctis videntibus est submersus & in *Tyro* sepultus. Filius quoque ipsius nomine *Fridericus* Dux, Syveviæ in obsidione *Ptolemaidis*, & multi nobiles secum de Francia & Anglia horribili pestilentia perierunt. Tempore Friderici primi ducatus Bohemiæ fit Regnum, & Marchia orientalis, Ducatus.

HENRICUS sextus Friderici primi filius, anno Domini 1191. regnavit annos VIII. Hic vivente patre cum semel in *Erfordia* maneret, multi Comites & Barones ruptis

ptis trahibus in cloacam cadentes VIII. ex eis in luto submersis, ipse cum alijs evasit. Anno tertio *Henricus* contra Apuliam movens, exercitium perdidit fere totum. Ast secundo aggrediens Apuliam, totam obtinuit multosque captivos in Alamanniam duxit: Regem Epirotarum, & Tancretum Regis Siciliae filium, cum matre sua Margarera in exilium in Alamanniam destinavit. Anno Domini 1199. Henricus Caesar interiit veneno in Spira sepultus. Nunc in eligendo principes facti sunt discordes. Quidam enim ex eis elegerunt *Otonem* Ducem Saxoniae; cujus electionem *Innocentius III.* Papa approbavit, electionem vero *Philippi* ab altera parte electi ex causis rationabilibus improbavit. Hinc oritur schisma pro regno inter *Philippum* Ducem Siveviae, & *Otonem* Ducem de *Brunswic*. Anno 1200. Otto à legatis Papae in regem ungitur Aquisgrani. Anno Domini 1201. apud Coloniā *Philippus* frater *Henrici* defuncti processit contra *Otonem* quartum, partem ipsius *Otonis* multum debilitans, eumque bello durissimo superavit. Anno Domini MCCVIII. *Philippum* dolose occidit Palatinus de *Wittelsbach* apud quendam Praepositum majoris Ecclesiae *Herbipolensis* quiescentem in camera in *Babenberg*, quia filiam suam quam in uxorem sibi tradiderat, antequam adeptus fuerat regnum, repudiavit, volens alius uxurare. Et insuper praedictum Palatinum de lepra apud Regem Bohemiae infamarat, cujus filiam idem Palatinus ducere debuit in uxorem, quia viduus fuit. Quem tamen Palatinum amici *Philippi* statim occiderunt. Cui *Philippo* *Fridericus* filius fratris sui succedens, totam progeniem Palatini praedicti proscriptam fugat de Bavaria, qui undique vagantes usque ad mortem *FridERICI* tunc se mansuros receperunt citra *Westraviam* ultra *Rhenum*: Et vocantur usque hodie *die Wilden Graven*.

N

OTTO

OTTO quartus Dux de Brunswig anno Domini 1210. solus imperium adeptus regnavit annos 1x. Hunc Papa Innocentius coronavit, & ab eo iuramentum fidelitatis suscepit. Quod eodem die Otto infringens, Romipetas spoliavit. Ideo diem Papa eundem Ottonem usq; ad mortem excommunicavit, eique *Fridericum* filium Henrici Imperatoris adversarium suscitavit. Iste Otto villas *Essing* & *Rutling* civilibus libertatibus adornavit, quas postea *Fridericus* Imperator muris & fossis muniri constituit.

FRIDERICUS secundus, *Henrici sexti* filius, Rex Siciliae & Apuliae, haeres regni Jerusalem, Dominus Portus maris, Comes vel Princeps Provinciae, & Dux Sueviae, anno Domini 1220. contra *Ottonem quartum* electus regnavit annos xxxiii. Hic divitiis & gloria super omnes praedecessores suos abundans, abusus est eis in superbiam. Nam in infantia per Ecclesiam, tanquam per matrem educatus, non ut matrem fovit, sed ut odiosam novercam, quantum potuit, laniavit. Primo enim bonus fuit & leges optimas pro libertate Ecclesiae dedit, sed eam postea graviter afflixit.

Versus:

*Cesar Fridericus primo bonus, hinc iniquus
Annisterdenis regnat tribus associatis:
Post mille, duo CC, solo L. ruit ipse.*

Essing & *Rutling* muris cinxit, quae prius fuerant villa. Ideo convocato apud *Lugdunum* consilio Innocentius IV. Papa anno Domini MCCXLVIII. ipsum *Fridericum* imperiali dignitate & nomine spoliavit. Porro causa depositionis ipsius principales in praedicto exprimuntur, videlicet iste: *Perjurium, pacis & treugae frequens violatio, duorum Cardinalium captivatio, multorum Praelatorum submersio.* In-

super:

OTTO

super plures praelatos ab Ecclesiarum destituit regimine, cruces aureas, thuribula pretiosa, & alios pannos aurificatos, & sacros Ecclesiarum Thesuros diripuit, clericos pro angariis afflixit. Qui non solum trahebantur ad iudicia secularia, sed etiam cogebantur subire duella, incarcerabantur, decollabantur, & in patibulis suspendebantur. Papales sententias se non curare asseruit. Nomen Machmet in templo Ierosolymis in sua praesentia venerari & proclamari permisit, & familiaritate detestabili Sarracenis conjunctus, ipsos in cotidianis obsequiis tenuit. Possessiones Romanæ Ecclesiæ, scilicet Marchiam Anthonitanam, Ducatum Spoletanum, Beneventum in Apulia, in Ravenna Archiepiscopatum, habentem xxiv Episcopos suffraganeos, diruit, & alias civitates. Præterea iniquitatem in excelsis locutus, ponens in caelo os suum. Dixit enim audiente Henrico Lantgravio Thuringiæ: *Tres seduxerunt totum mundum, Moses Iudæos, Jesus Christianos, & Machmet Sarracenos. Quamobrem si principes meis institutionibus assentirentur, ego multo meliorem modum vivendi & credendi cunctis nationibus ordinarem.* Propter hæc, & his similia, depositus Fridericus, cum *Parmam* obsidione cingeret, victus in Apuliam redijt & veneno extinctus, sepultus est in *Singia*, anno Domini M. cclii. in die S. Lucie virginis, tam occulte. Quod multi per annos xl. vadiabant eum vivere, & venturum in proximo manu forti. *Chunradus quintus*, filius *Friderici*, rex, brevi tempore supervixit, & cum patre in *Singia* sepultus. Quem *Chunradum* prope Franckfurt cum suo exercitu ignominiose fugat *Henricus* Lantgravius Thuringiæ, in odium ipsius & patris sui *Friderici* Imperatoris electus, in die S. *Osvaldi* eum superat. Iste *Chunradus* semel in Ratispona ad S.

Emeranum cum sex armigeris cum custodientibus dormiebat. Superveniens autem in noctis crepusculo vasallus Episcopi, dictus de *Hohensels* / occulte voluit regem occidere, cum his, qui in camera cum ipso erant. Hoc intelligens quidam fidelis regis *Fridericus de Ebschaim* / præcurrens, ut rex se velociter absconderet, persuasit. Ipse vero se sponte ad lectum regis, & occisus est cum sex armigeris, sicque mortem evasit rex, & in crastino populo universo vivus est cum gaudio demonstratus, quia cives metuebant eis imputari insidiosam deperditionem. Non ponitur in numero Imperatorum propter adhesionem patris in crimine detestabili.

Nec consensu Principum Electorum, nec Papæ est electus, sed seipsum potenter gerebat parvo tempore pro rege.

III. FORLIN-

III.
EORVNDEN IMPE-
RATORVM ET DVCVM
BRUNSVICENSIVM,

XII.
Diplomata vetusta, veteris Sa-
xonie historiam non parum il-
lustrantia.

Diplomata Henrici Aucupis Imp. Aug. quo
Mechtildi uxori loca quædam
donavit.

In nomine sanctæ & individua Trini-
tatis. Henricus divina favente cle-
mentia rex. Noverint omnes fideles
nostri presentes scilicet & futuri, qua-
liter divina misericordia dispensante
sublimati in regnum, omnibus circumquaque de gen-
tibus fidelibus æquo & iusto moderamine præesse,
& omnia Dei respectu regere cupiamus, placuit
etiam nobis domum nostram Deo opitulante ordi-
naliter disponere. Quapropter legali moderati-
one astantibus fidelibus nostris, cum consensu & asti-
pulatione filii nostri Ottonis, & Episcoporum pro-
cerumq; & comitum petitione, dulcissima conjugii
nostræ Mathildæ potestativa manu tradimus & do-
namus, quicquid propria hereditatis in presenti vi-
demur habere in locis infra nominatis. Hæc enim
sunt: Quitilingaburg, Palithi, Northusa, Gro-
nau, Duderstete, cum civitatibus & omnibus ad
prædicta loca pertinentibus, in jus proprium conces-
simus,

simus, litis servis, mancipiis, utriusq; sexus, edificii-
 is, terris cultis & incultis agris, pratis, campis, sil-
 vis, aquis, aquarumve decursibus, molendinis, vi-
 is & in viis, exitibus & redditibus, quasitis & in-
 quirendis. Et ut cuncti cognoscant, eo modo & ca-
 ratione, si nobis superstes extiterit, & in sancta vi-
 duitatis pudicitia permanserit, prædicta loca ei con-
 cedenda tradimus, ut libera atq; securâ potestate,
 cum omni quasitu eisdem locis invento, temporibus
 suis feliciter perfruatur: nec non etiam interiorem
 familiarum collegionem, intrinsecus famulantium,
 cum omni supellectili, cum equariciis ibidem inven-
 tis, potestati illius possidenda perpetualiter prædesti-
 namus. Et ut nostræ donationis largitio firma sta-
 bilisq; permaneat, manu nostra subtus firmavimus,
 & annulo nostro sigillari præcepimus.

Signum Domini Henrici,
 Serenissimi regis.

Henricus
rex

Simon Notarius ad vicem Hiltiberti Archica-
 pellani recognovi. Data XVI. Kal. Octob. Anno Do-
 minicæ incarnationis DCCCCXXVIII. Indictione
 II. anno vero X. Henrici gloriosi regis regni. Actum
 in loco, qui dicitur Quitilingaburg, in Dei nomi-
 ne feliciter. A.M.E.N. Diplo.

Diplomata Ottonis M. quo Ecclesie Quedlin-
burgensi donat bona quamplurima, simul
ei Advocatum constituens.

IN nomine sancte & individue Trinitatis. Otto
divina favente clementia Rex. Noverint omnes
fideles nostri, tam presentes, quam etiam futuri,
qualiter nos ob amorem Dei, omniumque sanctorum,
& pro remedio anime nostre ac parentum succes-
sorumque nostrorum, congregationem Sanctimo-
nialium in Quidalingaburg statuere curavimus,
quatenus ibidem laus omnipotentis Dei, ejusque ele-
ctorum ab ea in perpetuum colatur, & nostri no-
strorumque memoria perpetuetur. Et ut idem con-
ventus illic certum famulatum obtineat, urbem in
Quidalingaburg supra montem constructam, cum
curtilibus cunctis adificiis imbi constructis, & quic-
quid Clericis, in eodem loco Domino servientibus,
prius concessum habuimus, & novam partem ex
omni conlaboratu ejusdem curtis: similiter & in lo-
cis subnotatis, Marseleno, Hamickesroda, Wihu-
sen, Utislavo, Rudiburgi, Hadeburgi, Bucolste-
ti, Hodehusi, Mabuga, Waldeslevo, Breiendor-
peSal-

pe, Salberse, Westerhuse; nec non & totum, quic-
 quid in locis sic nuncupatis, Rederi, Hebenrothe,
 Oerthun, proprietatis huc usq; habere visi sumus,
 atq; Querabeci cum silva grossiori & territorio de
 eadem villa exarato & inarato, familias Sclavani-
 cas XV. & totidem in Calvo: ac decimam partem
 in Bodfelden & lippenfelden, ex omni venatione
 in Lugelheim, videlicet de vineis ad carradas X: Ex
 melle vero situlos majores XL. nostræ majestati sin-
 gulis annis persolvendos, ad ejus victum & ve-
 stitum perpetuo jure possidendum donavimus. Mo-
 nasterium itaque Winelhahusum nuncupatum,
 situm in pago Harerhago in Comitatu Diethmari,
 cum omnibus, quæ Sanctimonialibus antea in suum
 habuerunt servitium, prædictæ congregationi in
 Quidalingaburg in proprietatem condonamus: &
 curtem Salta, sitam in pago Lainga, in Comitatu
 Luidgeri, cum universis ad eandem curtem jure
 pertinentibus, hoc est, familijs & mancipijs, cur-
 tibus & curtilibus & edificijs, cultis & incultis agris,
 pratis, campis, pascuis, silvis, aquis, aquarumque
 decursibus, molendinis, vijs & invijs, exitibus & re-
 ditibus quæ sitis & inquirendis, mobilibus & immo-
 bilibus;

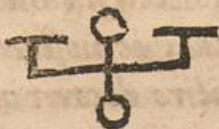
O

bilibus;

bilibus; Et quicquid hereditatis Ared Bardonis
 Domino Et genitori nostro sanctae memoriae Henri-
 co serenissimo regi, cum praefato loco Salta, in
 proprietatem condonavit, ex integro illi in totum
 concessimus. Et si aliquis generationis nostrae in
 Francia Et Saxonia regalem potestativa manu
 possideat sedem, in illius potestate sint ac defensione
 praenuncupatum monasterium Et sanctimonia-
 les inibi in Domini servitio congregatae. Si autem
 alter e populo eligatur Rex, ipse in eis suam rega-
 lem teneat potestatem sicut in ceteris ceteris, in
 obsequium Sanctae Trinitatis simili modo congrega-
 tis. Nostra namque cognationis, qui potentissimus
 sit, Advocatus habeatur Et loci praedicti, Et ejus-
 dem ceterae. His ita peractis, ut liberam inter se
 eligendi Abbatissam habeat potestatem concessi-
 mus, ea videlicet natione, ut nulli hominum unquam,
 nisi tantum nobis, nostrisque successoribus obtem-
 peret, aut quilibet Regum aut Episcoporum perso-
 na aliquod servitium ab ea impendatur. Iussimus
 quoque hoc praecipuum largitionis nostrae inde con-
 scribi, firmiter praecipientes, quatenus eadem ca-
 terae de praelibatis rebus ab hodierna die ac deinceps

ceps tali fruatur potestate, sicut & cetera San-
 ctimonialia femina, qua simili modo a regibus, seu
 ceteris fidelibus ad Domini servitium constricta vi-
 dentur. Et ut hac nostra concessionis autoritas a
 fidelibus nostris verius credatur, ac per succeden-
 tium temporum curricula diligentius observetur,
 manu propria nostra subtuseam firmavimus, annu-
 lique impressione signari iussimus.

Signum
 Domini
 Ottonis

Serenif-
 simi Re-
 gis.

Adeloldus Cancellarius
 ad vicem Hil-
 deberti Archicapel-
 lani.

Data Idibus Septembris Anno Dominice incarna-
 tionis DCCCCXXXVII. Ind. x. Anno vero Domini Ottonis
 invictissimi Regis I. Actū in Quidalingaburg in nomine Do-
 mini feliciter AMEN.

III.

Ottonis Magni Imp. Aug. fundatio & donatio
 Monasterij Poledani, in Ducatus Brunsvico. Gru-
 benhagiaci praefectura Hertzbergenfi
 olim florentissimi.

IN nomine sanctae & individuae Trinitatis. Otto
 divina favente clementia Imperator Augustus.
 Omnium fidelium tam praesentium quam futuro-
 rum

cum pia devotioni pateat, quod nos ob amorem re-
 gni aeterni, nostrique imperii stabilitate, nec non
 sanitate nostra, ac dilecta conjugis nostrae, & di-
 lectissima sobolis, atque pro remedio animarum pa-
 rentum nostrorum, in quodam loco nostro, Palithi no-
 minato, Abbatiam Monachorum in honorem S.
 Johannis Baptistae sanctique confessoris Servatii
 constructam, consensu ac voluntate venerabilis
 Hattonis, Maguntinensis Ecclesiae videlicet Ar-
 chiepiscopi, fieri concessimus, ac nostra regia vel
 imperiali munificentia stabilire decrevimus. Ad
 hujus ergo Abbatiae praefatae augmentum, & perpe-
 tuae soliditatis firmitatem, tertiam partem curiae nostrae
 Palithi, cum omnibus, ad hanc rite pertinentibus,
 eidem ecclesiae in perpetuum perdurandum donamus;
 hoc est: arvis, terris, cultis & incultis, vijs & in vijs,
 exitibus & redditibus, quasitis & inquirendis, agris,
 campis, pratis, pascuis, silvis, piscationibus, venatio-
 nibus, molendinis, mobilibus & immobilibus, & in
 mancipijs utriusque sexus, cunctisque alijs rebus, quae
 ad haec aliquatenus dici vel accommodari possunt, ad
 eandem Abbatiam, & ad sustentationem Monachorum in
 eadem Deo famulantium, nostra regia vel imperiali ma-
 jestate

jestate integrè ac perpetualiter tradimus. Ad hac
 vero supra dicta eandem supra dictam Ecclesiam per
 diversa loca augmentare & honorifice ditare de-
 votissime curavimus, atque ab omni vexatione seu
 oppressione liberam permanere decernimus; Unde
 etiam Ecclesias & nova, ad eandem predictam
 curiam rite pertinentes, cum prædijs & novali-
 bus eidem Ecclesie assignavimus. Placuit vero
 nihilominus scripto nostro confirmare prædia vel
 redditus prædictæ Ecclesie, sive per nos, seu per ali-
 os quosque fideles collatos, in his scilicet locis:
 Scharfælde, Alvingenpunrod, Runigerod, Mo-
 nickerod, Abbaterot, Rudesrot, Tuserot, Am-
 mekerod, Watterod, Evvingen, cum omnibus
 ad hac rite pertinentibus, silvis, pascuis, agris, pis-
 cationibus, sive alijs quibusque commoditatibus,
 tertiam partem villæ Palichi, tertiam partem villæ
 Berkeveld, tertiam partem villæ Hattorf, tertiam
 partem **Bilshusen** / in Herste Ecclesiam, & se-
 ptē mansus in Lengede, sex mansus in Popfum, sex
 mansus in Grone. capellam regale, & quinq; mansus
 in Gortingen, Ecclesiã & teloniũ & unũ mansum
 in **Seborch** / unum mansum in Westpalia, in Bra-
 kele

kele & Thunede, decem mansus in Drutmun-
 de, duas curias in Culisin, unum mansum & qua-
 tuor vineas ad sacrificium altaris, in Frisia in Wic-
 fort, in Unevverde, in Colmerhorn, viginti qua-
 tuor talenta, in Frankenhufen unum mansum &
 duas patellas, Hæc omnia vel per nos vel per alios
 quosq; fideles Palidensi Ecclesiæ tradita ad stipendiũ
 fratrum regia vel imperiali munificentia corrobo-
 ramus. Decimas sane per parochiam Palidensis Ec-
 clesiæ, & per quedam nova alia ejusdem Ecclesiæ
 à monachis novellata, à venerabili Hattone Mo-
 guntinensi Archiepiscopo nostra admonitione & u-
 tili Moguntinensis Ecclesiæ recompensatione eidem
 prænominate Ecclesiæ irretractabiliter concessa, ni-
 hilominus sancimus. Statuimus autem, ut nullus
 comes, nullus miles, nullus judex, nulla prorsus per-
 sona, in præfata Ecclesia sive in ejus bonis exinde
 habeat potestatem exercendi quid velit, vel ejus
 bona quoquo modo injuste invadere, minuere vel
 alienare, sed omnia integra consistant, & ad eorum
 usus, quorum sustentationi tradita sunt, perpetu-
 aliter permaneant. Quod si quis arte aliqua sive
 dolo, sive violentia queque bona prænominate Ec-
 clesiæ

*clesia minuere præsumerit, anathema sit, & à re-
 gno Dei & consortio sanctæ Ecclesiæ nunc & sem-
 per segregatus; & sit portio ejus cum sathana &
 angelis ejus, usque in æternum. Fiat! Fiat! Ut
 autem hæc nostræ autoritatis traditio à cunctis fide-
 libus omni tempore stabilis, firma, & incon-
 vulsa permaneat, hoc præceptum inde conscriptum,
 sigilli nostri impressione signari jussimus, manu-
 que propria, ut infra videtur, corroboravimus. Signum
 Domini Ottonis invictissimi Imp. Aug. Datum
 XVI. Kal. Maij Anno Dominicæ incarnationis
 DCCCCLII. Anno regni Ottonis Magni XIX.
 Actum Palathi feliciter. AMEN.*

IV.

*Privilegium Ottonis II. Rom. regis, datum Ca-
 nonicis familiæ Augustiniana ad S. Vviperti Qued-
 linburgi, quibus postea Præmonstratenses
 successerunt.*

I*N nomine sanctæ & individua Trinitatis, Otto
 divina annuente clementia Rex. Noverint om-
 nes nostri, præsentis videlicet & futuri, qualiter
 nos more regio de statu sanctæ Ecclesiæ corroboran-
 do tractantes, ob interventum Domina Mathildis
 regina,*

regina, nostra videlicet avia, Canonicis in Suburbio Castelli Quidelingebug manentibus, regalitatis nostre privilegium donare decrevimus, ut liberam inter se Abbatem seu Primicerium eligendi habeant potestatem, sicut in ceteris Abbatibus regie dominationi subjectis. Prædia vero quæ prænominata venerabilis regina Mathildis, nostra videlicet avia, pro salute anime sue, vel parentum nostrorum, ad usum Canonorum ibi Domino deservientium, eidem loco concessit, concedimus, & ne ab aliquo ullam inde molestiam incurrant, volumus & firmiter jubemus. Et ut hoc auctoritatis nostre præceptum firmum & stabile permaneat, chartam hanc scribi, & annuci nostri impressione signari & muniri iussimus.

Signum Domini Ottonis Serenissimi Regis.

Ludolphus Cancellarius ad vicem Wilhelmi Archicapellani recognovi. Datum VI. Kal. Aug. Anno Dom. incarn. DCCCCLXIII. Ind. VII. Anno vero regni serenissimi regis Ottonis junioris IV. Actum Tærneburg in Domino feliciter. AMEN.

V. Dona-

Donatio aliquot bonorum ab eodem Ottone II.
Cæs. Aug. Sorori Mechtildi & Ecclesiæ Quedlin-
burgensi facta.

IN nomine sanctæ & individua Trinitatis. Otto
divina favente clementia Imp. Augustus. Cum
totius boni operis perfectio in sola caritate consistat,
caritas autem nisi per exhibitionem boni operis per-
spicua & evidens esse non potest, inde notum esse cu-
pimus, omnium fidelium nostrorum tam presentium
quam & futurorum sagacitati, quia nos divinam
----- ejusque benefacti prameditantes recompensa-
tionem, deinde pro piissimi genitoris nostri Imp. Au-
gusti, cæterorumq; antecedentium parentum remedio
animarum, nec non intimo sororis nostræ Mathahil-
dis, videlicet venerabilis Abbatissæ, amoris instigan-
te ardore, quadam nostræ proprietatis prædia, curtē
videlicet Deotfurdi in pago Hardego, & in Comi-
tatu Deommonis Comitum; Broculstedi in eodem
pago, in comitatu autem Friderici Comitum; Sma-
hen in pago Haslega, in comitatu Sigofridi Comi-
tis, Duderstedi in comitatu Bernhardi Comitum,
situm, nostræ imperiali potentia ad monasterium
P San-

*sanctimonialium in Quidilingeburg in honorem
 S. Servatij Christi confessoris, supra rupis arcem ori-
 entem versus eminentem divino constructum ser-
 vitio, cui ipsa jam dicta soror nostra dilectissima, eò
 quod primum parentum nostrorum studioso effectu
 locus ipse erigi incepisset, præsulari dinoscitur, in per-
 petua usû porprietatis donavimus, firmiterq; nostro
 ex jure in ejusdem jura Ecclesia transfudimus, cum
 utriusq; sexus mancipiis, ædificiis, terris cultis & in-
 cultis, pascuis, silvis, aquis aquarûve decursibus, pis-
 cationibus, molendinis, mobilibus & immobilibus, viis
 & in viis, exitibus & reditibus, quasitis & inquiren-
 dis, & cum omnibus eorundem legalibus justisq; ap-
 pertinentiis. Hoc itaq; tenore in toto humana inquie-
 tudinis motu compresso, hæc jam prælibata, eorum-
 que appertinentia, ad idem monasterium perpetuo,
 nec non Abbatissæ consororibusque spiritualibus ibi-
 dem Deo famulantibus, tam in præsens, quam per
 totius temporis successiones inserviant. Et ut hæc
 nostræ donationis autoritas cunctis sanctæ Dei Eccle-
 siæ filiis, nostrisque fidelibus melius credatur, ac di-
 ligentius perpetim observetur, hanc chartam inscri-
 bi iusti-*

bi iussimus, & sigilli nostri impressione signatam,
manu propria nostra subtus firmavimus.

Signum
Domini
Ottonis

Impera-
toris
Augusti.

Willigisus Cancellarius ad vicem Rodberti Archi-
capellani recognovi.

Data III. Id. Maji. Anno Domin. incarnationis
DCCCCLXXIV. Indiēt. II. regni Domini Ottonis
XIII. Imperij autem VII. Actum Quidelinge-
burg in Domino feliciter. AMEN.

VI.

Diploma ejusdem Ottonis II. Imp. Rom. quo
Ecclesiæ S. Mauritij in Magdeburg donat coeno-
bium Poledanum, una cum bonis nonnul-
lis in Frisia.

IN nomine sanctæ & individua Trinitatis. Otto
divina favente clementia Imp. Augustus. Nove-
rint cuncti Christi fideles presentes atq; futuri, qua-
liter nos divino amore contacti, carique genitoris no-
stri memoria commoniti, & dilectæ conjugis nostræ

P 2

Theo-

phania precibus rogati, Abbatiam in honore S. Ser-
 vatij confessoris Christi, jam olim à nostris bona me-
 moria parentibus in nostra proprietate Palithi con-
 structam, cum omnibus utilitatibus ad eandem respi-
 cientibus, sancto Mauritio & sancta Magdebur-
 genli Ecclesia Archiepiscopis in perpetuum milita-
 turis tradidimus, ea scilicet ratione, ut nullus comes
 vel iudex, aut qualibet excellens persona, ullum ne-
 gotium exercere audeat in jam dicta Abbacia, sine
 prefata Ecclesia Archiepiscopi licentia. Et ut hac
 charta nostra traditionis firma, & absque omnium
 hominum laesione in futurum stabilis permaneat, no-
 stri sigilli impresione, & propria manus adnotatione
 iussimus eam corroborari. Ad hoc etiam pradium in
 Frisia eidem Ecclesia per manus antecessorum meo-
 rum pro salute animarum nostrarum traditum, signo
 etiam nostro atque testimonio confirmavimus. Hoc
 est: in Witebord. i. mansus. XXXII. pascua boum,
 & V. talenta. In Retzvvord. I. virga, XL. solidos.
 in Bestlau, una dimidia, XX. solidos. In Thunc-
 vverd. XXX pascua boum, V. talenta. In Colime-
 hornon, Hilderedes, Ziericon, V. talenta. Quod
 si quis arte aliqua, siue dolo, seu etiam violentia ab-
 stulerit,

stulerit, anathema sit, & à regno Dei, & consortio
Ecclesia sancta nunc & semper segregatus, & sit
portio ejus cum satana & angelis ejus usque in aeter-
num, Fiat. fiat.

Signum Domini Ottonis Imp. Augusti.

Datum VIII. Kal. Octobr. Anno Dominica incar-
nationis D. CCCC LXXXI. Indict. X. Anno vero re-
gni secundi Ottonis XXI. Imperij autem XIV. A-
ctum Luceria.

VII.

Fridericus Imp. donat Domino Henrico Leoni,
Duci Bavarie & saxonie Comitatum Vtonis &
forestum in montanis Hartz.

In nomine sancte & individue Trinitatis. Fride-
ricus divina favente clementia Romanorum Im-
perator Augustus. Imperialem Celsitudinem conde-
cet antecessorum suorum Regum & Imperatorum
pia facta non solum inviolabiliter observare, sed eti-
am censura sua auctoritate alacriter confirmare, ne
prolixitas temporum posteris hæc reddat dubia vel in-
certa. Noverit igitur omnium Christi Imperijque
nostri fidelium tam præsens ætas, quam successura
posteritas, qualiter dilectissimus nepos noster Henri-

P 3

cus,

cus, Dux Bavarix & Saxonix, adiens majestatem
 nostram obtulit nobis privilegium predecessoris &
 progenitoris nostri diuæ memoriæ Conradi Impera-
 toris, in quo continebatur, quod Comes quidam olim
 Uto nomine, prædium uxoris suæ Beatricis, Hior-
 dinge nominatum, situm in pago Hikkerga, & item
 aliud prædium suum Holtzhusen nominatum situm
 in pago Hessiga, in comitatu quondam Wernerij Co-
 mitis, cum omnibus pertinentijs suis, præfato Impe-
 ratori Conrado in proprium donaverit. & qualiter
 Imperator è contra præter multa prædia, quæ præfato
 Comiti Utoni & uxori ejus Beatrici jure concambij
 contulerat, quod plenius inibi est insertum, duo ejus-
 dem Comitis Utonis beneficia, comitatum suum vi-
 delicet, & forestum in montanis, quæ dicuntur
 Hartz, sibi suæque uxori Beatrici, eorumque post se
 utriusque sexus heredibus in beneficium perpetuali-
 ter tradiderit & stabiliverit, eo videlicet tenore, ut
 quicumque suorum utriusque sexus heredum prædi-
 um illorum in loco, qui Einbike vocatur, obtineret,
 is quoque prædicta duo beneficia, Forestum videlicet
 & Comitatum prædicti Comitis Utonis in Lisga,
 tam à sua, quam ab omnium successorum suorum
 Regum

Regum & Imperatorum donatione sine omni contradictione jure beneficiali possidere deberet. Verum quia supra nominatus nepos noster Henricus, Dux Bavariae & Saxonie praetaxatum pradium in Einbike situm hereditario jure nunc possidet, & a praefato Comite Utone & uxore ejus Beatrice consanguinitatis jure originem ducere perhibetur, ex Divi Patris & antecessoris nostri Conradi Imperatoris institutione, quae tanquam divinum oraculum invariabilis & perennis stabilitatis meretur privilegium! Nos ejus vestigijs inherentes, saepe dicto Nepoti nostro Henrico Duci, heredi videlicet Comitis Utonis, Comitatum suum & Forestum in montanis Hartz, lege in perpetuum valitura, in beneficio concessimus, & omni corroborationis nostrae munimine confirmavimus; ut tam ipse, quam omnes utriusque sexus sui haeredes, eadem saepe dicta beneficia, Comitatum videlicet & Forestum in montanis Hartz perenni immutabilitate teneant & possideant. Quod ut verius credatur, & omni aeo inviolabiliter observetur, praesentem inde paginam conscribi & aurea bulla nostra signari jussumus, adhibitis idoneis testibus, quorum nomina haec sunt:
Wickman-

fol. XII

Wickmannus *Magdeburgensis Archiepiscopus*,
 Hartvvicus *Bremensis Archiepiscopus*, Bruno *Hil-*
desheimensis Episcopus, Albertus *Marchio*, Fride-
 ricus *Dux Suevorum*, Dedericus *Marchio*, Fride-
 ricus *Palatinus Comes de Witelmesbach*, & frater
 ejus Otto junior, Fridericus *Palatinus Comes de*
Summerscheborg! Comes Henricus *de Witin*, Co-
 mes Otto *de Rabensberch*, Florentius *Comes Hol-*
landia, Comes Bertolfus *de Andehse*, Comes Boppo
de Blankenburg, & filij sui Conradus & Sigefri-
 dus, Ludolphus *de Dassele*, frater *Cancellarij*,
 Marquardus *de Grumbach*, Lutardus *de Mei-*
nersheim, Henricus *de Wida*, Lupoldus *de*
Hirtzberg.

Signum Domini Friderici Romanum Impe-
 ratoris invictissimi.

Ego Reinaldus *Cancellarius vice Arnoldi Ma-*
guntini Archiepiscopi & Archi Cancellarij recognovi.

Datum Goslarix Kal. Januarij, Indictione VI.
 Anno Dominice incarnationis M. CLVII. Regnan-
 te Domino Friderico Romanorum Imperatore glori-
 osissimo. Anno regni ejus sexto, Imperij vero tertio.

IIX. Impe-

Imperator Fridericus injungit Duci Henrico
Leoni fundare Ecclesias ultra Albim; & concedit ei-
dem investituram trium Episcopatumum videlicet Ol-
denburc, Michelenburc, & Ratzeburc.

IN nomine sanctæ & individuae Trinitatis. Fride-
ricus divina favente clementia Romanorum Rex.
Quia ad regia dignitatis apicem Dei gratia conscen-
dimus, idcirco dignum est ipsius, à quo omnis est po-
testas, notitiam, honorem, cultum, ampliare, dilata-
re; ut sicut ab ejus gratia sunt omnia, ita ejus gloria
serviant universa. Noverit ergo tam futurorum
quam presentium industria, qualiter nos dilecto no-
stro Henrico Duci Saxoniae injunximus, ut in pro-
vincia ultra Albim, quam à nostra munificentia te-
net, Episcopatus & Ecclesias, ad dilatandum Chri-
stiani nominis imperium, instituat, plantet, & adi-
ficet, liberamque ei concessimus potestatem, ut Ec-
clesiis illis de bonis regni conferat, prout voluntas sua
persuaserit & terrarum spatiositas permiserit, cui
negotio, ut studiosius & devotius insistat, ipsi & om-
nibus sibi in hac provincia successuris concedimus in-
vestituram trium Episcopatumum Aldenburc, Michi-
lenburc,

Q

lenburc,

lenbruc, Racezburc: ut quicumque in locum Episcoporum ibidem subrogandi sunt, à manu ipsius, quod regii juris est, tanquam à nostra recipiant. Id etiam adjungimus, quod si in provinciis circumquaque, in quibus nec dum Christiana religio tenetur, Episcopatus sua strenuitate fundare potuerit, in his eadem potestate fungatur. Et ut hac nostra concessionis auctoritas stabilis & incondulsã per successiva tempora momenta permaneat, hanc chartam inde conscriptam manu propria, ut infra videtur, corroborantes, sigilli nostri impressione jussumus insigniri. Acta autem sunt hæc annuentibus regni Principibus his: Archiepiscopo Magdeburgense Wichmanno, Episcopo Hildenesheimense Brunone, Episcopo Fardense Herimanno, Episcopo Brandenburgense Wicherero, Electo Cicense Bertoldo, Abbate Corbiense Wickboldo, Marchione Conrado, Marchione Adelberto, Palatino Friderico, provinciali Comite Luderico.

IX.

Henricus Leo Dux Bavarie & Saxonie constituit tres lampades in Ecclesia Dominicæ resurrectionis in Jerusalem anno.

1172.

In

In nomine sanctæ & individua Trinitatis, Patris
 & Filii & Spiritus sancti, Amen. Notum sit om-
 nibus tam presentibus quam futuris sanctæ matris
 Ecclesiæ filiis, quod ego Henricus per Dei gratiam
 Bavarix & Saxonix Dux, misericordix instinctu
 tactus, pro remissione omnium peccatorum meorum
 & inclitæ uxoris meæ Ducissæ Mathildis, magnifici
 Anglorum Regis filia, & eorum, quos Deus mise-
 ricordia sua dono mihi dederit heredum, nec non &
 totius generis mei, tres lampades perpetuo ad honorẽ
 Dei arduentes, in Dominica resurrectionis Ecclesiæ lo-
 cari, constitui & ordinavi: quarum lampadam u-
 na coram glorioso Domini sepulchro ardeat, altera
 vero in Calvaria loco ante Dominicam passionem,
 tertia autem coram vivifico sanctæ Crucis ligno con-
 stituatur. Verum ad supplendum, & perpetuo hoc
 misericordix opus subministrandum, quingentis Bi-
 santiis, domos Michaelis Turbitoris, muro Domi-
 nicæ resurrectionis Ecclesiæ contiguas, libero Domi-
 ni Ierosolimorum Regis concessu emi, quæ domus
 annuatim viginti Bisantios censuales reddunt, unde
 oleum ad opus Lampadarum perpetuo ardentium
 Q 2 emi

emi debet, & tam Dominus Patriarcha, quam sancta resurrectionis Ecclesie conventus, mihi fidei verbo promiserunt, quod de relictibus domus, predictis tribus lampadibus oleum annuatim emetur, & die noctuque ardebunt. Et ut hoc inconcussum tam ab ipsis, quam a successoribus suis custodiatur & teneatur, sigilli Domini Patriarcha & nostri, & nihilominus sancta Resurrectionis Ecclesie impressione hoc privilegium insigniri feci. Ego vero A. Dominica Resurrectionis Ecclesie Patriarcha hoc misericordia opus approbari, & laudari, & si quis invidia filius in posterum illud cassare presumpserit, anathematis vinculo, donec resipuerit, ligatus teneatur. Cunctis vero hoc custodientibus sit pax & misericordia a Domino nostro Jesu Christo. Amen. Factum est hoc anno Domini & Incarnationis millesimo centesimo septuagesimo secundo, presidente venerabili A. Patriarcha in patriarchali cathedra, & A. inclito Latinorum rege quinto in Jerusalem regnante. Hujus vero rei testes sunt, Dominus Patriarcha A. & P. Dominica resurrectionis Ecclesie Prior, & ejusdem Ecclesie Subprior, & plures alij Canonici & Clerici. De hominibus autem meis: Comes Bon-

Bonzelinus, Comes Sigebodo, Comes Helgerus,
Comes Rodolphus, Comes Bernhardus, Jordanus
Dapifer, Jusarius frater ejus, & plures alij.

X.

Conventio Ottonis IV. Henrici Leonis Filij
Imperatoris, cum Theodorico Marchione Mis-
nia. Anno.

1212.

HÆc est forma conventionis facta inter Domi-
num O. invidiosissimum Romanorum Impera-
torem, & Thidericum Marchionem Marchionem
Misenensem & Orientis. Prædictus Marchio Misnia
fide data promisit & juravit, quod abhinc, ut antea,
Domino Imperatori assistet, & eum jurabit specia-
liter contra Papam Innocentium in præsentis dis-
cordia, aut si alias eum injuste vellet gravare; &
simili modo contra Odagrium Regem Bohemia, &
H. Lantgravium Thuringia, & generaliter contra
omnem hominem viventem, in omni necessitate sua;
& quod nunquam eum deseret, & hæc omnia bona
fide observabit, sine fraude & malo ingenio. Ut au-
tem hæc conventio firmitus observetur, pro eo & cum
ipso, & de sua voluntate & mandato, similiter data

L3

fide

*fide promiserunt & iuraverunt Nobiles & homines
 sui: Geverhardus de Quernvorde, Comes Bur-
 chardus de Mannisfelt, Comes Henricus de
 Schwartzberg/ Comes Conradus de Zana, Hen-
 ricus de Chorun, Burchardus de Glinde, Gun-
 therus de Rochistet. Et hoc idem data fide promit-
 tent & iurabunt alij Nobiles infudali sui: Her-
 mannus Advocatus de Salik, Johannes de Lubitz,
 Henricus de Schuditz, Dudo de Domo, Her-
 mannus de Lobdiber, Erkinboldus de Vortzen-
 veltz. Hoc idem eodem modo fide data promiserunt
 & iuraverunt Albertus Dapifer de Birmere, Con-
 radus Pincerna, Gotzvinus de Branditz, Bodo
 de Ilber, Otto de Lichtinhagin. Et hoc idem eodem
 modo iurabunt alij sui ministeriales, scilicet Henri-
 cus de Chanberc, Conradus de Landisperc, Otto
 Advocatus de Ilber, Otto de Pouch, Henricus de
 Bladebach, Gekehardus & Henricus fratres de
 Crotzuc, Cunradus de Cleber. Sub hac forma &
 conditione data fide promissum & iuratum est, &
 ab his, qui nondum iuraverunt, data fide promitte-
 tur, & iurabitur, ut si aliquo modo, quod absit,
 Marchio Misnia, secundum quod promissum & iu-
 ratum*

ratum est, non observaret, omnes intrabunt Bru-
 nisvic, & inde nunquam recedent sine Domini
 Imperatoris licentia & voluntate. Insuper ad ma-
 jorem securitatem predictae conventionis observan-
 dae, filios Ministerialium suorum tredecim, Mar-
 chio Misnia Domino Imperatori pro obsidibus dabit,
 scilicet filium Gevhardi de Zigibecke, filium Vo-
 lemari de Chauberc, filium Bernhardi de Trebe-
 zin, filium Luitolphi de domo Grimme, filium Gun-
 theri de Devvitz, filium Hagenonis de Doblin,
 filium Alberti Zitznick, filium Friderici Caratz
 de Donitz, filium Pincerna Henrici, filium Fride-
 rici de Grotz, filium Godefridi Kiselings, filium
 Thitboldi de Nidecke. Hec autem conditio obser-
 vabitur de obsidibus: quod si Marchio quemadmo-
 dum promissum & juratum est, quod absit, non ob-
 servaverit, liberam habebit Dominus Imperator
 facultatem de ipsis faciendi, quod ei placuerit, &
 erunt in eo status, qui vulgo vergiselt dicitur. Prae-
 dictos autem obsides, secundum dictas condiciones te-
 nebit Dominus Imperator, a proximo Pascha usque
 ad biennium & tunc ipsos Marchioni restituat, ita
 tamen, quod tunc patres obsidum, vel alij Ministe-
 riales

riales Marchionis a que idonei, & totidem numero
 promittent & jurabunt secundum quod supra dicti
 tam infendati quam Ministeriales Marchionis
 promiserunt & juraverunt. Si vero aliquis denomi-
 natorum obsidum vel morte interveniente, vel aliquo
 casu alio, Domino Imperatori dari non posset, aliud
 a que idoneus Domino Imperatori dabitur loco illius,
 omnibus alijs in suo vigore permanentibus. Ex alia
 parte Dominus Otto Romanorum Imperator pro-
 misit fide data T. Marchioni Misnia, quod sibi bo-
 nus & propitius dominus abhinc in antea erit, &
 quod ei assistet, & eum juvabit contra omnem ho-
 minem in sua justitia & omni necessitate, & nun-
 quam eum deseret. Et quod regnum Bohemia con-
 cedit Nepoti Marchionis Voratizlai, & ad obti-
 nendum eum juvabit, & obtentum defendet Mar-
 chionem in omnibus & diligenter cooperantem, &
 hoc observabit bona fide & sine fraude & malo in-
 genio. Et hoc pro eo & de ejus voluntate & man-
 dato promiserunt data fide, & juraverunt, frater
 ejus H. Palatinus Comes Rheni, Albertus de Ar-
 nistein & Gerhardus Burggravius de Litznic, Al-
 bertus Burggravius de Aldenburg, Guntzel Dapi-
 fer

fer, Henricus de Colditz, Henricus de Wida, Henricus de Drakinvels, Henricus de Crematzove, Hermannus de Schoneberg. Sub hac autem conditione promissum est, & juratum, quod si forte, quod absit, ex parte Domini Imperatoris non observaretur convenientia, omnes isti qui juraverunt, civitatem Misnam intrabunt, nec inde recedent sine licentia Marchionis, excepto solo Dapifero, qui in hoc casu Goslarium intrabit, inde nunquam recessurus sine voluntate & licentia Marchionis. Actum apud Frankenfort, anno Domini & incarnationis MCCXII. XIII. Kal. Aprilis. Indict. XV.

XI.

Forma Unionis inter eundem Ottonem Imperatorem, & Albertum Marchionem Brandenburgensem.

HÆc est forma unionis, qua se Dominus Otto Romanorum Imperator, & Albertus Marchio Brandenburgensis confederando colligarunt. Imperator Marchioni data fide manu in manum, sicut Imperialem excellentiam certitudinem decet

R facere;

facere, promisit se mediatorem studiosum & effi-
 cacem inter Regem Daciae & ipsum Marchionem
 & Selavos existere. Si vero medium Marchioni
 competens non invenerit, promisit Regi Daciae su-
 isque fauteribus dedicere & Marchioni contra
 ipsos & contra omnem hominem firmum & con-
 stans auxilium cum effectu portare. E contra Mar-
 chio promisit Domino Imperatori in terminis sibi
 finitimis, praecipue in Saxonia & Thuringia con-
 tra omnem hominem ad conservandum ei imperi-
 um, quantum vires & facultates ipsius admittunt
 fideliter servire. Idem & viginti familiares Mar-
 chionis, quorum nomina subscripta sunt, sub forma
 subscripta iuraverunt. Si Marchio promissum in-
 fregerit, Imperator ipsum super voti violatione
 conveniet. Accepta conventionem Marchio in pra-
 sentia Imperatoris productis utrobique conscriptis
 innocentiam suam probabit. Si in probatione de-
 fecerit, ab inde infra sex septimanas viginti sacra-
 mentales ipsius Brunsvick intrabunt, & inde non
 exhibunt, nisi per consensum Domini Imperatoris.
 Sine vinculis tamen & captivi custodiam manent.
 Nomina Sacramentalium.: Henricus Comes
 de

de Soverin, Jachezo, Fridericus de Hasselle,
 Theodoricus & Henricus fratres de Osterborch,
 Burchardus de Cocstede, Albertus de Niendorp
 Gerhardus de Belitz, Yo de Giferslage, Albertus
 de Burnfelt, Rudengerus de Puilingen, Frideri-
 cus de Bouh, Arnoldus Sac, Conradus & Hen-
 ricus de Saltvedel. *Vt autem hac forma rata*
teneatur & inconvulsa, placuit utriq, Imperatori
scilicet & Marchioni presentem paginam, qua
facti certum manet indicium, inde conscribi &
appensione sigilli communiri. Acta sunt hac an-
no Dominice incarnationis MCCXII. Indiē. XV.
apud Wicense in castris, his testibus presentibus,
 Adolpho & Ludolpho Comitibus de Dasela,
 Bernardo de Dorstad, Hermanno & Heinri-
 co Comitibus de Hartesberge.

XII.

Forma compositionis inter Ottonem Imp.
 & Ludovicum Ducem Bavariz.

HÆc est forma compositionis, facta inter Do-
 minum O. gloriosum Imperatorem Romano-
 rum, & Dominum Ludovicum illustrem Ducem

R 2

Bava.

*Bavaria. Dominus L. Dux Bavariæ primum da-
 ta fide promisit, & postmodum sacramento jura-
 menti firmavit, quod ipse omni tempore vita sua
 bona fide & sine omni fraude serviat Domino Im-
 peratori contra Papam & contra omnem homi-
 nem, nec aliqua unquam occasione emergente à
 servitio ejus recedet. Juraverunt etiam quidam,
 & adhuc alii jurabunt, pro eo duodecim subscri-
 pti Nobiles, quod si Dux Bavaria, quod absit, ali-
 quo modo contra promissionem suam veniret, seu
 ipsam infringeret, quod ipsi bona fide & sine frau-
 de Dominum Imperatorem modis omnibus contra
 Ducem jurabunt, juxta mandatum suum. Sunt
 autem hi Nobiles: Rapoto Comes Pal. Bavaria,
 Comes Henricus de Ortumborch, Comes de Mo-
 seberc, Comes Kalholius, Henricus de Lapide,
 Chunradus de Harbach, Comes Eberhardus de
 Dornborch, Henticus de Raudeke, Lupus de Len-
 ginvelt, Alramus de Halse, Comes de Valar,
 Comes Sigbovy de Nibenborch. Postmodum jam
 ad validiorem confirmationem facti juraverunt
 quidam, & adhuc jurabunt duodecim subscripti*

Mini-

*Ministeriales, quod si ipse Dux aliqua occasione
 promissionem facti violaret, quod ipsi commoniti,
 quindecim diebus ante in civitatem Augustam in-
 trabant, nunquam inde sine licentia Domini Im-
 peratoris recessuri. Sunt autem hi Ministeriales:
 Sifridus Koph, Otto Koph, Otto Vuitz, Hen-
 ricus Vuitz, Conradus Dapifer, Otto de Rore,
 Bartoldus de Schiltberch, Arnoldus de Came-
 ra, Rudigerus de Sandincella, Eberhardus de
 Wittlinspach, Everhardus de Curia, Henricus
 de Rūden. Et ut etiam major de Duce, Domino
 Imperatori securitas fiat, ipse Dux XII. obsides
 subscriptos dabit Domino Imperatori, qui à proxi-
 mo festo Pasche ad duos annos in potestate erunt
 Domini Imperatoris, Et tunc, si Dominus Dux
 promissionem factam Domino Imperatori bene ser-
 vaverit, Dominus Imperator obsides illos liberos
 Duci reddet. Sed promissiones Et juramenta ipsius
 Ducis Et tam Nobilium quam Ministerialium sem-
 per firma Et inviolabilia permanebunt. Sunt autem
 hi obsides: Filius Pincernæ, filius Hermanni Pedis,
 filius Bartholdi de Vravvenhoven, filius Henri-
 ci de Kranechesberch, filius Friderici de Bru-*

novve, *filius* Garuigii *de* Bergen, *filius* Heinrichi
 Dimonis, *filius* Weneri *de* Burchausen, *filius*
 Grinani, *filius* Conradi *de* Vriuntsberch, *filius*
 Bertholdi *de* Suatbach, *filius* Grimoldi *de* Bul-
 lenhusen. *E* contrario Dominus Imperator data
fide promisit, quod ipse semper Domino Duci pius
 & propitius erit Dominus, & in omnibus, qua uti-
 litatem & honorem eius respicient, Dominus Im-
 perator benigno vultu eum promovebit. Acta sunt
 autem hac anno Domini MCCXII. apud Fran-
 ckenfort XIII Kal. Aprilis. In-
 dictione XV.

V.

Eorundem ferme

IMPERATORVM,
AB HENRICO SCILICET
AVCUPE AD HENRICUM
QVINTVM,

RES PRÆCLARE GESTÆ;

Auctoris quidem incerti, sed qui sub hoc co-
dem Henrico vixit.

IN

COMPENDIVM VERO QVONDAM
REDACTÆ

à

*Monacho quodam Hamersle-
biensi.*

HEN-

HENRICUS Dux Saxoniae, filius *Ottonis* mortuo *Conrado* in *Caesarem* eligitur, anno Domini 920. Regnavit annis xvii. Vocatur *Auceps*, imo *Venator*. Uxorem duxit *Machtildam* filiam *Theoderici*; cuius fratres erant *Witikint* & *Immot*, & *Reginbern* qui Danos vicit, liberans patriam suam ab incursionibus Danorum usq; ad hunc diem. *Machtildis* genuit ante regni susceptionem *Henrico* Duci filiam *Gerburgham*, quam dedit *Giselberto* Duci *Belgicae*, & postea *Ludovico* Regi; item aliam, quae nupsit *Hugoni* Duci: *Ottone*q; mundi amorem. Post regni susceptionem genuit *Hinricum Grossum*. *Brunonem* etiam, qui Episcopus factus est *Coloniensis* per fratrem suum *Ottonem*, cum esset literatus. *Hinricus* Rex exaltat gentem suam, & omnes dignos. Providus fuit, decorus, agilis, acer in venatione, adeo ut una vice xl. vel plures caperet feras. Timebatur & amabatur ab omnibus. Per domitis gentibus *Romam* adire statuit. Sed infirmatus in villa *Hiemeleirvia* obiit. *Ottonem*, licet ante regnum natum, regem designavit, quia maximus natus, & dignus imperio, ac religiosus. Ceteris filiis praedia cum thesauris distribuit. Obiit anno vitae suae lx. Domini 936. Corpus ejus transfertur per filios in *Quidelingaburch*, in basilica *S. Petri* ante altare cum planctu sepultum.

OTTO primus *Henrici* filius, anno Domini mcccc xxxvii. imperat annis xxxviii. Electus apud *Aquisgranum*, ibidem per *Hildibertum* *Moguntinum* Episcopum inungitur, qui *Fuldensis* Monachus fuerat. *Danckmarus* frater *Ottonis*, non ex matre, sed ex alia, quae fuerat matertera *Sigisfridi*, satis ditatus rebellat *Ottoni* cum *Eberhardo* Comite. Captivarunt
Henri-

Hinricum fratrem *Ottonis* adhuc juvenem. Mala multa fecit *Ottoni*: sed victus tandem fugit ad Ecclesiam armis depositis; stansq; juxta altare, per quendam à tergo permissus est. *Eberhardus* audita nece *Dankwardi*, petit veniam à suo captivo *Hinrico*. Nequiter obtinet, ut secum contra *Ottonem* pugnantes, *Hinricus* coronam sibi imponeret, si fieri posset. *Eberhardus* etiam disjunct à fidelitate Regis *Gisilbertum* Lotharingæ Ducem, qui filiam habuit *Hinrici* in uxorem, sororem *Ottonis*. *Eberhardus* regnum concupivit, ideo talia aliis proposuit. Tandem *Eberhardus* in bello occiditur: *Gisilbertus* fugere volens in equo undis submergitur. Cæteri omnes interfecti sunt vel capti per exercitum. Quod audiens *Otto*, Deo gratias egit. *Ludevvicus* Rex Gallix audiens occisum *Gisilbertum*, ingemuit; profectusq; in Belgicam, relictam ejus *Gerburgam*, sororem *Ottonis*, in conjugem duxit: pacemq; fecit cum *Ottonem* Cæsare, quod *Ludevvico* multum profuit. *Gerburga* genuit *Ludevvico* filios, *Karolum* & *Lotharium*, qui successit patri in regnum. *Henricus* autem frater *Ottonis*, destitutus auxilio & consilio, assumtis quibusdam Episcopus interventoribus, pedes ad *Ottonem* venit: misericordiamq; supplex imploravit: Cui Rex: *Indignum facinus tuum veniam non meretur. Verum quia video te humiliatum coram me, non inducam malum super te.* Misit eum *Ingellenheim* custoditum. Postea concessis ei urbibus permisit eum habitare in Lotariorum regione. Tandem defuncto Duce Bojoriorum *Bertolfo*, præfecit eum regno illi, rogatu matris suæ *Matildis*, quæ obiit anno Domini 969. Permansit deinde *Hinricus* fidelis fratri usq; ad mortem. *Otto* non contentus regno paterno abiit in Burgundiam, Regemq; cum regno in suam accepit potestatem. Defuncto etiam *Ottonem*, Lothariorum præside, ac regis nepote *Hinrico* *Gisilberti* filio, concessit

cessit ducatum regionis *Conrado*, cui & unicam filiam suam
Eutgardam desponsavit, acri & bellicoso, omnibus charo,
 maxime *Ludolfo* filio regis *Otonis*. *Otto* duxit uxorem *Edi-*
dam, regis Anglorum, feminam religiosam; cum qua decem
 annis vixit. Genuit ei *Ludolfum* omni virtute conspicuum:
Eutgardim, quæ nupsit *Conrado* Duci. *Edith* obiit vii. Kal.
 Febr. anno Domini 947. sepulta in *Magdeborch*. Saxoniam
 inhabitaverat ipsa annis xix. *Otto* Rex *Ludolfum* filium
 tunc annorum xvi. designavit Regem, iturus in Galliam
 vindicare injuriam amico suo factam *Ludevico*. *Hugo* par-
 vipendit, demandans, quod tandem vim armorum haberet,
 quantum *Otto* nunquam vidisset. Remandat sibi *Otto*, tantam
 sibi fore multitudinem pileorum faninorum, quos ei presentari o-
 porteret, quam nec ipse, nec pater suus unquam vidisset. Et
 revera cum magnus esset exercitus *Otonis*, triginta scilicet
 & duarum legionum, non est inventus, qui fœnino non ute-
 retur pileo *Strohoed*/nisi abbas *Corbejensis* cum suis sequen-
 tibus. &c. *Otto* pergens Romam, duxit uxorem *Adelhey-*
dem, relictam à *Lothario* filio *Hugonis*, anno Domini 952.
Papiae. Hæc fuit filia *Rodulphi* Regis *Burgundionum*, qui et-
 iam in Italia regnavit, & *Berta* reginæ, *Burcardi* *Alemanno-*
rum Ducis filia, quam defuncto *Rodolpho* rex *Hugo* duxit, fi-
 liamq; ejus filio suo *Lothario* conjunxit. *Adelheidis* Impera-
 trix filios genuit *Otoni*. Primus fuit *Hinricus*: Secundus *Bru-*
no: Tertius *Otto*, quem populus jam tunc sperabat Dominum;
 filiamque nomine *Adelheydim*. *Ludolphus* filiam *Hermannii*
Ducis *Suevorum* unicam à patre utroq; traditam, duxit in
 conjugem anno Domini 949. Paulo post obiit *Hermannus*
 ille Dux, & ducatus datur *Ludolpho* genero. Ducatus autem
Bajoariæ anno Domini 947. defuncto *Bertolfo* Duce, qui
 frater fuit *Arnolfi* Ducis, datur *Hinrico* fratri *Otonis* per ipsum,
 quo

quo anno obiit Edith. Ludolphus cum duxisset Pater ejus Otto aliam uxorem Alheydim, tristis discessit in Saxoniam à patre, qui Papiam sedem regni cum uxore suscepit. Rex celebratis Papiæ nuptiis in Saxoniam revertitur peracturus ibi Pascha. *Berengarius* tyrannus, qui regnaverat in Longobardia & Alheydim affixerat, persuasus à *Conrado* Duce & *Ludolpho* venit in Germaniam, & subditus regi gratiam obtinuit & sic cum pace dimissus in Italiam rediit. Ludolphus autem filius Ottonis & Conradus gener rebellabant post hæc Regi Ottoni. Post prælia tandem patris provolutus pedibus, supplicans cum lacrymis, flexit patrem & gratiam invenit. Conradus etiam gener regis in gratiam receptus: & ambo fideles permanserunt. Ungari demum bellum inferunt Hinrico & Ottoni, qui junctis octo legionibus ex Saxonum, Francorum & Bavarorum populis, occurrit & superat eos, præmissis tamen jejuniis & orationibus, datis & acceptis juramentis invicem fidelitatis. Hinricus Dux, quia infirmus, non interfuit bello, sed duces ejus. Dux *Conradus* audax & bonus consilio fortiter pugnans, cum æstualet nimium, solutis lorice vinculis, dum auram captaret, sagitta occiditur. Corpus ejus cum luctu *Wormatia* sepelitur. Ungarorum tres nobiles capti suspenduntur: reliqui pene omnes occisi sunt. Otto cum triumpho reversus *Pater Patriæ* ab exercitu & Imperator nominatur gloriosus, 955. Anno 956. Ludolfus hostiliter Italiam intrat & sequenti anno victo Adelberto moritur. Otto rogatu Papæ *Johannis* venit Romam 961. ibi inunctus ab eo, *Berengarium* captum duxit in *Bobenberch* ubi obiit & sepultus est cum filio Adelberto. Anno Domini 964. Otto primus Romæ ad tempus manens, vocavit ad se filium suum *Ottonem*, qui ibi in natali Domini coronam à Papa suscepit. Missa legatione in *Constantinopolim* filiam Imperatoris *Theophaniam* no-

mine inde accepit, quam filio celebratis in Italia nuptiis junxit. Post hoc de Italia regressus, cum filio Galliam ingressus est, inde in Germaniam. Demum obiit acceptis sacramentis devotissime, Nonis Maji, feria quarta ante Pentecosten Anno Domini 974. Eodem anno obiit S. *Odalricus* Episcopus sui anno L. Corpus Ottonis transtulit filius Rex, & sepelivit in *Magdeburg* civitate, quam ipse construxerat.

OTTO secundus, dictus *Rubicundus* vel *Rufus*, anno Domini 975. regnare coepit annis IX. Defuncto patre denuo ab omnibus qui aderant in Regem eligitur. Pugnans in *Calabria* infeliciter, amisso exercitu natans evasit. Obiit *Roma* anno Domini 983. VI. Id. Decembr. ibiq; sepelitur; & filium habet unicum *Ottonem* III. & filias tres, *Sophiam* Abbatissam in *Gandershem*, *Alheydim* in *Quedalingsborch*, *Juttam*, quam abduxit Dux *Bohemiae* in uxorem de monasterio *Reginberch*.

OTTO III. puer in regno patri successit anno Domini 894 annis XVII. regnavit. Anno 994. *Adelbertus* Episcopus coronatur martyrio. Anno 995. *Heribertus* factus Episcopus *Coloniensis* claruit. *Conradus* Dux obiit. Anno Domini 1000, obiit *Otto* Caesar. Intestina ejus *Augusta*, corpus *Aquisgrani* sepelitur. Non habuit heredem,

HINRICUS secundus Imperator fit 1001. Regnavit annis XXIII. Hic *Hinricum* Marchionem superat, *Italiam* *Boemiam* subjugat. Vir sanctus & virgo, cum *Kunegunde* conjugate virgine, instituit Episcopatum *Bambergensis* in honorem S. *Georgii* &c. *Bruno* Episcopus *Augustensis* actibus ejus felicibus invidabat, impediabat per se & per alios; quem semper patienter tolerabat. Anno 1006. Episcopus primus *Bambergensis* ordinatur *Eberhardus*. Papa *Benedictus* *Babenberg* veniens 1018. ecclesiam S. *Stephani* dedicavit. *Gislam* sororem dedit uxorem *Stefano* Regi *Ungariae*, non prius tamen, quam

quam fidem suscepit Christi. *Bruno* Episcopus à Prucis marty-
rizatur 1008. *Hinricus* Cæsar migravit ad Dominum 1023. III
Id. Julij, sepultus *Babenberch* in monasterio S. Petti.

CUNRADUS anno Domini 1025. regnum suscepit,
faventibus ei *Aribone* Moguntino & *Eberhardo* Babenbergensi
Episcopis, defuncto *Hinrico*. Versus:

Saxonicum stemma conferat Ottonica regna,

Tenet Augustos cælum, mare, terraq; Christos.

Vndiq; nobilior Henriciane decor.

Bruno Episcopus Augustensis laborat destruere Episco-
patum Bambergensem, quem frater fundaverat *Hinricus*.
Conrado placuit uxoriq; *Gislæ*, cui reginæ permisit *Bruno* om-
nia prædia Bambergæ filio ejus *Hinrico* tradere, destructo
illo Episcopatu. Sed defunctus per visum taliter fratrem ter-
ruit quod destitit, seq; male egisse confessus est. *Conradus* an-
no secundo filium suum *Hinricum* Regem fecit, ipseq; Romam
pergens imperialē benedictionem suscepit. Post hoc filio suo
Hinrico conjunxit *Kunigundam*, filiam *Knut* Regis Danorum,
quæ sine liberis obiit. *Conradus* Episcopatum *Spirensis* sta-
tuit provehere sed deficiens vita, filius continuavit, & nepos
consummavit magnifice. *Bruno* obiit 1029. *Stefanus* Rex Un-
gariæ pacificatur cum *Conrado* per nuntios post bella. *Ro-*
dulfus Rex Burgundiæ moriens diadema suum *Conrado* misit
1032. Ratisponæ obiit Episcopus *Gebehardus*, medius trium
Episcoporum ejusdem nominis, 1036. *Stephanus* Rex obiit
1037. *Kunegundis* sancta Imperatrix, obiit 1039. *Hermannus* fi-
lius *Gislæ* Dux Alemanniæ obiit 1039. *Conradus* obiit anno
eodem, *Spiræq;* sepelitur.

HINRICUS III. *Conradi* filius successit patri jamdu-
dum Rex ab eo constitutus, annis XVII. Fabulosum est & fi-
ctum quod ejus fuerit gener, &c. *Petrus* Ungariæ Rex *Henri-*
co fuit

eo fuit contrarius: sed postea compulsus (cum Ungari fecissent sibi regem *Ovanem*) gratiam quæsit, coram Hinrico & invenit: ideo Ovo Bavoriam invasit. Sed Hinricus tertio Ungariam ingressus, Ovonem effugavit, Petrum restituit. *Gisla* obiit 1043. Accepit inde Henricus conjugem *Agnetem* filiam *Wilhelmi* Comitis Piſtaviensis. Hinricus Rex anno 1046. Romam pergens tres Papas deposuit & *Svidigerum* secundum Babenbergensem Episcopum Papam constituit, à quo ipse & conjux *Agnetis* imperiali benedictione sublimantur. Revertens inde *Agnes* filiam apud Ravennam peperit. *Petrus* Rex excoecatur, & captor pro eo regnat, 1047. *Bruno* Tullensis Episcopus Papa *Leo IX.* efficitur. Synodo Moguntina Papa cum Cæsare interfuit. Ratisponæ vere haberi reliquias S. Dionysii confirmavit. *Leo* Papa, vir sanctus obiit 1054. miraculis claruit. *Godehardus* Episcopus Eystatensis successit, *Victor* dictus. Ratisponensis Episcopus *Gebehardus*, Hinrici patruus, occultus adversarius deprehenditur, incarceration; sed misericorditer restituitur sedi suæ 1056. Hinricus infirmatus 1056. pœnitens obiit III. Non. Octobr.

HINRICUS IV. filius ejus licet puer successit. Mater ejus *Agnes* gubernat imperium ad tempus &c. Anno Domini 1057. Imperat annis L. sive XLII. dicit *presens Chronographus* qui hæc scripsit. Vide alibi de gestis Hinrici in *Chronica Magdeburgensi*. Idem de statu terrarum & bello sub eo in *Chronico Halberstadenſi*. *Otto* Dux Bavoriæ accusatus à proditore nequam *Egenone* amisit ducatum. *Otto* & Episcopus Halberstadenſis *Borchardus*, qui & *Bucco*, concitaverunt contra Hinricum tyrannice agentem, nobiles & Episcopos, & Papam *Alexandrum*, *Hildebrandus* fit Papa *Gregorius VII.* contrarius Hinrico. *Anselmus* Lucensis Episcopus scriptis defendit *Gregoriū*, *Wicberto* contra eum intruso per Cæsarem. Alii vituperabant.

bant. Hinricus Saxones molestat. Veniam obrinet à Papa anno 1077. Sed iterum recidit. Deposuit imperialia filio 1106. Sed iterum bellum parans nuntiatur mortuus, VII. Id. Augusti. Compiler *librum de Herveldia institutione* scripsit. *Burchardum* Episcopum Halberstadensem ab eo inter ceteros captivitate detentum super *Goswinesteyn*: alios alibi. Sed taliter fuit liberatus. Rex sororem suam invitaverat, quæ fuit conjux *Salomonis* Regis Ungariæ (ut dicit ipse) quæ cum redire vellet ad propria, Henricus Episcopum eidem tradere voluit abducendum ad *Ungariam*. Audivit hoc aulicorum unus Episcopo consanguineus: dat Episcopo consilium, ut cum in navi abduceretur respiceret ad littus. Cumq; videret ibi virum equitem manum dexteram capiti imponentem, petat duci ad littus, quasi necessitatis causa, &c. Et fit ita. Ille comes amicus advolat, Episcopum ad ceteros, quos armatos absconderat, adducit, sediq; propriæ Halberstadeni restituit. *Sed non consonant Halberstadienses.*

HINRICUS V. anno Domini 1106. Apud *Maguntiam* congregato consilio omnium nobilium Rex *Hinricus* à patre regalia suscepit, imprecanti sibi cum lacrymis prospera. &c. A Principibus & Legatis Apostolicis Rex eligitur & confirmatur. Misit ad Papam novus Rex, promisit subjectionem, bene incepit. Vide in *Chronica Halberstadeni* similia huic de Paschali Papa & hoc Hinrico. Et tandem, quomodo sub Papa Calixto omnia sunt peccata inter ipsum & sacerdotium, anno 1122. *Hæc eadem ponit iste Chronographus unde hæc colligi: Et in morte Hinrici terminatur, anno Domini 1126, qui sine liberis obiit Trajecti, sepelitur Spiræ. Puto Lambertus vocatur Auctor, monachus Hersfeldensis.*

Si tamen sit iste.

VL. Ejus-

VI.
EIVSDEM
COMPILATORIS HAMERS-
LEBIENSIS
GREGORIUS PAPA V.
Saxo, natus in *Wetwerode*.

GREGORIUS quintus Saxo genere, *Othonis III.* propinquus pulsus à *Crescentio* Consule, suffecto Pseudo-Pontifice quodam *Iohanne*, ab ipso *Othone* restituitur: qui primo in arce *Crescentium* Consulem & *Johannem* obsedit. Illi spe veniæ supplices ad imperatorem adcentes, alter in via trucidatur, alter *Johannes* exoculatur. Hic instituit, ut deinceps Imperatores Romani à sex Germanis viris, addito Rege *Bohemia* legerentur. Hi sunt: *Coloniensis*, *Maguntinus* & *Treverensis* Præsules; *Dux Saxonia*, *Comes Palatinus*, *Marchio Brandenburgensis*, anno MII. Sedit annos II. menses VII. Hujus elogium sepulchri conditi apud aram *D. Gregorij* in basilica *Petri*, vitam ejus testans, legitur hodie his versibus barbaris:

Hic, quem claudit humus, oculis vultuq, decorum,
Papa fuit Quintus nomine Gregerius.
Ante tamen Bruno Francorum regia proles,
Filius Othonis de genitrice Iudit.
Lingua Teutonicus, Wangia doctus in urbe,
Sed juvenis cathedram sedit Apostolicam,
Ad binos annos & menses circiter octo,
Ter senos Februo commemorante dies.
Fauperibus dives per singula sabbatha vestes
Divisit, numero cantus Apostolico.

Vsus

*Vsus Francisca, vulgari, & voce Latina,
 Instituit populos eloquio triplici.
 Tertius Otho sibi Petri commisit ovile,
 Cognatis manibus unctus in imperium.
 Exiit & postquam terrena vincula carnis,
 Aequivoci dextro substituit lateri.
 Decessit XII. Kal. Martij.*

VII.

ALTERIVS

Cujusdam de Cathedrali

GOSLARIENSIVM ECCLESIA

Ab HENRICO III. fundata narratiun-
 cula, exscripta & correcta

*ab hoc**Eodem Hamerslebiensi Monacho.*

HENRICUS Cæsar Rex tertius, filius vel socer *Conra-*
di, Ecclesiam GOSLARIENSEM, cujus jam *Conra-*
di fundamenta jecerat decessor, regio cultu absolu-
 tam, dedicari fecit per manus sanctissimi Pontificis *Leonis* no-
 ni, præsentibus Cardinalibus, Episcopis, Abbatibus LXXIII.
 quam Ecclesiam idem Imperator voluit appellari *Imperii Ca-*
pellam, & Canonicos ipsius *Capellanos regios*. Operam ergo
 dedit exactam, ut viros tanto honore dignos eidem Ecclesie
 præficeret, siquidem etiam regni illic sedem constituerat. E-
 lecti igitur sunt ex omni fere *Germania* viri doctissimi ac reli-
 giosissimi, inter quos & venerabilis *Benno*, maximis Impera-
 toris precibus jubente præfato *Leone* Papa vix tandem à mo-
 nasterio suo extractus, ac dictæ Goslariensi Ecclesie novæq;

T

con-

congregationi spiritalis dux ut esset in magistrum & Canonicum praefectus est. Quam laudabilem vitam olim duxerit haec Goslariensis Canonorum congregatio, ex hoc patet quod eorum plures sanctorum numero adscripti sunt: idque quod cum in potestate Imperatorum adhuc esset Episcoporum designatio, pauci aliunde, quam ex eadem *regia*, ut dicebatur *capella* tam sub praedicto *Hinrico tertio*, quam sub filio ejus *quarto* ac nepote *Hinrico quinto* ad quaecunq; etiam Episcopia ascenderunt. Ut hoc ex eo pateat, nomina eorum & sedium Episcopaliu[m] ad quas sublimari sunt, subscribuntur, *Italia, Gallia & Germania*, sicut apud Goslariensem Ecclesiam ibidem haec & alia leguntur scitu digna.

NOMINA
PRAEPOSITORYM

EPISCOPATVS
EORVM.

Al. Eg-
gardus.
Rumoldus Praepositus I.
Engelhardus II.
Guntherus III.
Wernherus IV.
Anno V.
Bibo VI.
Bruno VII.
Otto VIII. Praepositus
Sviderus IX.
Al. Her-
vivicus.
Hartvivicus X.
Wilhelmus XI.
Bertoldus XII.
Arnoldus XIII.
Bruno XIV.
Geroldus XV.
Craff Al. Crasph,

Constantiensis Episcopus.
Magdeburgensis Archiep.
Bambergensis Episc.
Merseburgensis Episc.
Coloniensis Archiep.
Tullonensis Episc.
Herbipolensis Episc.
Ravennatensis Episc.
Bambergensis Episc. postea Clemens II.
Magdeburgensis Archiep.
Veronensis Episc.
Interaminensis Episcop.
Pataviensis Episc.
Vercellensis Episc.
Ravennatensis
Misaensis designatus Episc.

Ben-

Benno Magister
Robertus Præpositus XVII.
Matro XVIII.

Herebertus XIX.

Eckhardus XX.

Godfridus XXI.

Eppo XXII.

Udalricus XXIII.

Cono XXIV.

Conradus XXV.

Landolphus XXVI.

Ricolphus XXVII.

Erpo XXVIII.

Hinricus XXIX.

Hetzelinus XXX.

Hinricus XXXI.

Eylbertus XXXII.

Litmarus Magister

Hildolfus Magister

Hic sequitur *Benno* Magister Goslarie & Præpositus 36. sequitur *Atelogus* 37.

Atelhogus Præpositus XXXIII. *Hildensemensis Episcop.*

Ekhardus XXXIV. *Spirensis Episc.*

Cunradus Canonicus *Hildensemensis Episc.*

Ludolphus Canonicus *Halberstadensis Episc.*

Johannes Magister *Halberstadensis major Præpo-*

fitus dictus Semeca, & Teutonicus, Ma-
gister & Doctor Decretorum.

Rudolfus Vicedominus, *Suerinensis Episc.*

Conradus Canonicus *Magdeburgensis Archiep.*

Misnensis Episc.

Bambergensis Episc.

Verdensis Episc.

Leodiensis Episc.

Poloniensis Episc.

Ratisponensis Episc.

Warmatiensis.

Argentinenfis.

Frisingensis.

Trasectensis.

Treverenfis Archiepiscopus.

Moguntinenfis Archiep.

Monasteriensefis Episc.

Augustensefis Episc.

Hildensemensefis Episc.

Paderbornensefis Episc.

Numensefis Episc.

Hamborgensefis Archiepisc.

Coloniensefis Archiepisc.

Valentinus XXXV, Præpos.
 Guntherus Canonicus
 Sigifridus XXXVI.
 Arnoldus XXXVII.
 Johannes Canonicus
 Hinricus Canonicus

Mündensis Episc.
 Magdeburgensis designatus.
 Hildensemensis Episc.
 Bambergensis Episc.
 Havelbergensis Episc.
 Havelbergensis Episc.

Hos & alios latius require apud Ecclesiam Goslariensem.
Sed non plus collectum inveni unde hac correxi, in Goslaria 1518.

*Ibi stat: Benno Magister Goslariensis & Præpositus: &
 Misnensis Episcopus, obiit 11077. & receptus
 ex Goslaria anno 1066.*

IIX.

Ex libello, qui forte est,

LAMBERTI SCHAFNABURGENSIS,
MONACHI HERSVELDENSIS,

DE

INSTITVTIONE HERS-
VELDENSIS ECCLESIAE,

hactenus inedito

Ejusdem Monachi Hamerslebiensis

excerpta,

SVPERIORVM ETIAM IMPERATO-
RVM RES GESTAS

attingentia.

INCIPIT
PROLOGUS IN LIBELLUM DE
INSTITVTIONE HERSVEL-
DENSIS ECCLESIAE.

IESU dormiente navis periclitatur Ecclesia.
Pugnant inter se venti in mari magno: & mul-
tus Daniel invenitur qui oret pro populo. Imo
non praevalet Daniel, nisi adversus principem
Perisarum precibus ejus resistentem archange-
lus praelictur Gabriel. Vere enim, vere domus
Israel domus est exasperatrix: & iniquitas ejus magna est ni-
mis. Idcirco Dominus dedit potestatem mucroni suo, ut
vadat ad dextram sive ad sinistram, quocunq; faciei ejus est
appetitus. Quapropter ingemiscat Ezechiel, & ingemiscat
in consfrictione lumborum, ut non faciat conservationem
Israel. Dicat etiam ad Dominum angelus, qui loquitur in
Zacharia: Domine Deus exercituum; usq; quo tu non mise-
reberis Jerusalem: ut ab angelo, qui stat inter myrtera, me-
reatur audire verba bona, verba consolatoria? Quis dabit
capiti meo aquam, & oculis meis fontem lacrymarum ut,
etsi deslere non sufficio mala quae sunt in Ecclesia, lugeam
saltem diu noctuq; filiam Babylonis miseram, matrem sci-
licet meam Herveldiam, multis miseriis & calamitatibus fi-
liam confusionis factam? Cujus dum recordamur pulchritu-
dinis, quasi super flumina Babylonis sedemus & flemus: quod,
ut verum fateamur, peccata nostra & iniquitates patrum no-
strorū post tantam pulchritudinem confusionem ei moder-
nae pepererint scditatis. Deniq; ut post dicemus, haud difficile
est di-

est dictu quantum brevi adoleverit divitiis, magnitudine,
 gloria: cum præcipue studiis B. Lulli Magonciacensis Archi-
 episcopi, qui ei ædificandæ manum injecerat, tum favore ac
 liberalitate nobilium virorum atque feminarum; tum fre-
 quentia monachorum nobiliter ibidem in castris Domini mi-
 litantium, quorum numerus jam tum excreverat usq; ad cen-
 tū quinquaginta. Tanram siquidem ei contulerat fœcundita-
 tem, qui habitare facit sterilem in domo matrem filiorum læ-
 tantē. At nunc effœta & exhausta, imo vero ideo effœta, quia
 exhausta ingemiscit & parturit usq; adhuc, & non est virtus
 parturienti propter violentiam prædonum, qui ei nihil reliqui
 fecerunt præter parietes & saxa. Memento Domine filiorū E-
 dom, qui dicunt, exinanite, exinanite usq; ad fundamentum
 in ea. Ob quod suggestioni eorum præva, conspiratione rei-
 publicæ atq; Ecclesiasticæ paci contraire, assentiri periculo-
 sum ducimus. Maximam autem violentiam patimur ab iis,
 qui defensores esse debuerant Ecclesiæ nostræ: quorum offi-
 cium erat ex adverso ascendere & murum pro domo Israel
 opponere: qui ut sufficerent pro castris Domini stare, & præ-
 liare bella Domini, Ecclesiæ sunt opibus locupletati. Sed a-
 varitia cum inferno, nunquā dicit, sufficit. Etenim acceptis,
 quæ jure illis advocaturæ competunt, beneficiis, una etiam,
 quæ in nostros usus illis patrocinantibus debebantur, vindi-
 cant, instinctu avaritiæ, & devorant plebem tuā Domine, sicut
 escam panis, nihil agentes de nostra salute, eo quod nostræ
 professionis non sit injuriis obviam ire. Sed mihi vindictam,
 & ego retribuam, dicit Dominus: & qui tangit vos, tangit
 pupillam oculi meam. Nunc jam tempus flagitat, quid hoc
 sibi velit exordium exponi. Scribere disposui non ostentan-
 di, sed exercendi causa ingenii, nec scientiæ quæ inflat, sed
 charitatis gratia quæ ædificat, quæcunque ad animum recur-
 runt,

sunt, eorum quæ olim me contigit super statu monasterii
 vel legisse, vel à probatissimis viris audivisse: quæque etiam
 ipse expertus sum, sedens cum Jeremia & flens casum, &, ut ita
 dicam, excidium patriæ meæ. Ad quod studium me dormi-
 tantem vestra, si recolit, paternitas sæpenumero excitare cu-
 ravit: sed timidum me, filiumq; diffidentia tandem ad auden-
 dum perpulit *lata cujusdam Abbatis Fuldensis historia subtiliter
 memoria commendata*. Quanquam nec ea facundia, nec ea co-
 pia suppetat, tam subtiliter enarrandi res partim oblivione,
 partim temporum prolixitate procul à memoria relegatas,
 & ideo absq; ambiguitate minus auctoritatis habituras. Ad
 hoc me accendunt studia rerum moderno tempore gesta-
 rum, quanquam scientia me ad has describendas minus ido-
 neum: *quas tamen plerasq; pro opibus ingenioli mei heroico metro
 strictim comprehendendi*. Sed quoniam relata ab aliis, ab aliis re-
 felluntur, & in versibus plurima falsa pro veris scripsisse ac-
 cusor: in hoc genere stili manifesta transcurrere, dubia ne
 attingere statui. Vestri solius, pater mi, in hoc opusculo ex-
 pecto judicium. Oleum autem peccatoris non inpinguet
 caput meum. Surge, pater mi, & comede de venatione filii
 tui, ut si faucibus tuis fuerunt dulcia, benedicat
 mihi anima tua.

**EXCERPTA EX LIBELLO QUODAM
 DE INSTITUTIONE HERSVEL-
 DENSIS ECCLESIAE SE-
 QVNTVR.**

Sancto Bonifacio Mogonciacensi Episcopo per marty-
 rii gloriam consummato, B. Lullus, qui ei in Episco-
 patu successit, omnem operam suam, sicut ei, cum ad-
 huc rebus humanis interesset, pollicitus fuerat, in locum Ful-
 densem

densem intendit. Itaque fratres frequentius invisebat, eorumque animos, super decessu B. Bonifacij anxios, verbis exquisitissimis refovebat. Ubicumque res posceret aderat; inopia rei familiaris supplementum affatim præbebat; periculum, si quod forte immineret, propulsabat; omnia postremo liberalis atque indulgentissimi patris officia impensius administrabat. Verum ea longe aliter, quam ipse spe concepisset, cessere. Non solum enim his rebus nullum favorem, nullam eorum benevolentiam sibi conciliabat, verum etiam cunctorum ibi degentium gravissima in se odia suscitabat. Igitur post multos sudores irrita spe exhaustos, post diuturnam deliberationem, tandem victus rerum asperitate, totam ab incepto intentionem revocavit, contestatus viventem in Christo spiritum B. *Bonifacij*, voluisse quidem se præceptis ejus, quibus eum locum illum impensius commendaverat, parere, sed vi atque injuria fractum loco cedere. HERVELDENSE deinde solum melioribus profecto auspicijs occupare aggreditur; in hunc locum omnes suas copias dedita opera coëgit: tantas rerum impensas alieno fundamento sine fructu acquisitas, hinc cum fructu insumere parat. Qui & acriore vi ejus rei gratia incubuit, ut fractum priori adversitate animum sequenti rerum successu restitueret. Nec spem fefellit eventus. Nam brevi temporis processu Herveldense nomen in immensum gloriæ & magnitudinis culmen evaserat. Opibus siquidem, agris, ac familijs nec non ædificijs magis magisque indies augebatur, partim studio B. *Lulli*, sapientis admodum viri, partim liberalitate Principum totius regni, qui pio desiderio ope summa omnes annitebantur. Ea etiã causa opes Monasterij non minimum auxerat, quod frequentes eo confluebant celebris in seculo & famæ, & familiæ qui venditis rebus familiaribus pretia earum affere-

afferebant, & secundum instituta Ecclesiae primitivae ea sub-
 sternebant pedibus Apostolorum *Simonis & Iudae*. His enim Ec-
 clesia loci attribulata erat. Nam postea, ut Deus insigne docu-
 mentum daret spectantis eo benevolentiae suae, & non sine suo
 nutu gestum, ut tam difficulter coalescerent animi Fuldenfium
 fratrum cum animo Pontificis: idem sanctus Pontifex angeli-
 ca in somnis voce tertio est admonitus, ut corpus *B. VVigberti*
 eò transferret. Is accitu *B. Bonifacij* de *Britannia* veniens, in
Gallis vitam morum gloria orantissimam exegerat, tandemq;
 felici in Christo dormitione sopitus in oppido *Friteslar* sepul-
 turam acceperat. Ego haut temere, nec sine Dei nutu gestum
 credo, ut sancti Pontificis, & sanctorum fratrum, ut se mea fert
 opinio, animi tam difficulter coalescerent. Si enim benivolentiam
 Episcopi hae rerum procella non excepisset, nimirum in
 alieno fundamento nimium occupatus, privatae gloriae stu-
 dium omisisset, atque *Herveldense* nomen toto orbe clarissi-
 mum abisset in vacuum: nec tanta copia sanctissimorum ho-
 minum eo loci conversantium auxisset numerum coelestium
 spirituum. Igitur cum *B. Lullus* monasterium illud opibus, ædi-
 ficijs, familijs quoque affatim exornasset, cunctumque domus
 Domini decorem adungere elaborasset, multitudinem quoq;
 fratrum *C.* videlicet *L.* temperatissimis institutis instruxisset,
KAROLUM Imperatorem, cui ex virtute nomen accessit, ut
KAROLUS MAGNUS diceretur, eo vocavit, & cuncta in tu-
 telam ejus patrocinandis gratia tradidit; hancque traditionem
 & patrocinandis jus, cunctis deinceps in solium regni succeden-
 bus ratum manere statuit. *Hac de exordio Herveldensis Ecclesiae*
strietim dicta libellus de vita S. Lulli editus latius explicat, si quis eo
plenius nosse desiderat. Qualiter vero post hanc locus ille per in-
 crementa temporum ad perfectum pervenerit, aut qualiter su-
 pradietus fratrum numerus *C.* videlicet & *L.* integro adhuc re-

rum statu imminutus sit, vel quales viri sibi in regimine loci illius successerunt, usque ad tempora Gotzberti Abbatis parum compertum habemus. Nihil enim de his literis inditum reperimus, magis, ut se mea fert opinio, scriptorum incuria, quam ingeniorum penuria. Quorum tamen seriem hic ponere duximus dignum: sive ne penitus vetustate è memoria aboleantur, sive quod aliqui eorum summo functi sacerdotio, & usui profecto fuerunt nostro monasterio & honori. BALTHART Abbas, BUNO Abbas, BRUNWARTH Abbas, DRUGO Abbas, HARDARAT Abbas, DIETHART Abbas. Item DIETHART Abbas & Episcopus, BURCHART Abbas & Episcopus; MEGENGOZ Abbas, HAGANO Abbas; GUNTHERUS Abbas; EGILOF Abbas, GOZBERTUS Abbas; è quibus *Hagano* calicem magnum de auro purissimo electro & gemmis preciosis in ministerium Domini in gloriam & decorem fieri fecit. Um bonem vero patenæ latitudine pene unius palmæ totum per circuitum lapidibus pretiosissimis & unionibus vestivit. Verum nos ea, quæ paulo ante nostram ætatem gesta sunt breviter, prout ea expiscari potuimus, attingentes, hæc, quæ nostris modo temporibus geruntur lamentando potius, quam dictando, subnectamus. Et ne quis nobis crimini ducat, quod tempora Regum vel Romanorum Imperatorum per successiones suas subreptas, non eorum quoque feliciter vel secus gesta historiæ more pariter inseramus, hoc sibi responsi habeat, quicumque hæc legere animum inducit, nos non stultissime omnia scribere, quæ in republica vel Ecclesia gesta sunt, aut geruntur, utpote monasterij carcere inclusos, nec hominum expertos, nec valde curiosos. Ego mihi hanc tantum operam injunxi, ut nostræ reipublicæ Consules, hoc est, monasterij nostri Patres atque rectores cum calamitatibus, quæ nos modernis temporibus oppresserunt, stili officio ad posteros

transmitterem. Nam iidem ipsi nimirum Imperatores suorum
secum habent praecones meritorum, experientia, ut ita dicam,
vernaeula eis scribenda dictante, & falsas opiniones veritate
astipulante longius propellente. *Verum haec haftenus.* Igitur
GOSBERTUS Abbas, & si non morum, studij tamen sui erga
locum Herveldensem satis evidens ad nos transmisit docu-
mentum, magnam scilicet copiam librorum suo nomine ob
monimentum sui attulorum. Plurima quoque ornamenta
in auro & argento, in vestibus sacris, quibus uterentur in glo-
riam, ingressuri sanctuarium, tabulam quoque altaris compo-
suit, &c. dicens: *Domine dilexi decorem domus tuae.* &c. tempore
Ottonis II. qui *rubicundus* dicebatur. Quo mortuo *Ottonem* fi-
lium reliquit haeredem parvulum, cui patruus *Hinricus* regnum
subripuit: inde *Ludolfus* frater *Ottonis* idem attentavit. Sed
optimatum major vis utriusque conatum repressit. Abbas *Gosber-
tus*, quia *Ludolfo* juraverat, *Ottoni* jurare noluit. Ideoque disce-
dens BERNHARTUS ex ejusdem monasterio Praeposito Ab-
bas successit superstiti. Idem calicem magnum cum duabus
ansulis, ex puro auro, electro & margaritis comparavit. Hic
monasterium sibi construxit *montem S. Petri*, ibi cum suis mili-
tibus residens rebus monasterij profuse utebatur, fratribus li-
centia permessa sibi vivendi in deterius. Hac tempore *Henrici
Sancti*, ad quem effrenati monachi contra Abbatem conquesti
sunt. Qui mittens ad *Althense* monasterium ejusdem loci Ab-
bati *Godehardo* commisit *Herveldense* monasterium: quod ta-
men non acceptavit, donec paulo post objisset *Bernharius*. Tunc
destructis cellis proprietarijs intravit reformare in melius: *re-
gnum se accepisse* dixit, *non monasterium*: ideoque plurima pre-
tiosa dedit pauperibus. Stolas ducentas aureas conflagavit per
ignem; aurum pauperibus distribuit. GODEHARDUS mortuo
Episcopo *Hildesemensi*, ibidem Episcopus instituitur. Suc-
cessit

cessit Herveldia ARNOLDUS ex Prapposito ejusdem loci Abbas, districtæ severitatis vir, tempore *Hinrici* Caesaris. *Conradus* successit Caesar tempore ejus, apud quem accusatus Abbas *Arnoldus* deponitur, RUDOLPHUS Abbas instituitur, Italus genere mitis pater & benevolus, in Dei servitio vigilantissimus. Sed paulo post ab eodem *Conrado* in Episcopum Paderburnensem instituitur. B ARDO Abbas succedit, qui eodem anno Archiepiscopus Moguntinus efficitur, ad cujus sepulchrum miracula fiunt. MEGENHERUS Abbas ex monacho ejusdem loci successit, vir gravis & bonus, cujus doctrina concordavit cum vita. Scholam instituit, omnium artium peritus fuit. Tempore ejus anno Domini 1038, ejus anno tertio totum monasterium incendio perit. Sed Deus optimus miraculis multis eos consolatus est, ibidem ostensis per merita SS. patronorum *Wicperti* & *Lulli*. Inter sanatos advenit unus ex illis, qui in *Rollebese* quod interpretatur *pruinarum rivus*, choream illam famosam duxerant, tremulus per annos jam xxiii. Hic ibidem sanus factus *Ruthart* nomine, servitio *S. VVigberti* se tradidit, gratus Deo & sanctis ejus. *Conradus* Imperator tempore ejus obiit: filius ejus *Hinricus* velut alter *Karolus* in regno successit virtuosus & pius. Nigro erat, sed venusto aspectu, statura procerus. Nam ab humero & sursum eminebat super omnem populum. Ipse aderat delicatus adhuc & inunctus rex dedicationi Ecclesiæ reparatæ Herveldiæ, quam dedicarunt *Humfridus* Magdeburgensis, *Rasso* Nuenburgensis & *Hanoldus* Mersburgensis, Episcopi, cui cum consensu *Bardonis* Moguntinæ sedis Archiepiscopi sub Abbate *Meginhero*, quem idem *Hinricus* ut sanctum virum venerabatur & sociabat lateri suo, decimas etiam tributorum regalium, donec viveret, concessit. *Burchardus* Episcopus Halberstadenensis post hæc obiit, cui auctor libelli hujus crimen imponit

injuste detentionis decime cuiusdam, quæ pertinebat ad monasterium Herveldense. &c. subsequitur mors Abbatis Meginheri. Hinricus Cæsar optimus obiit. Item Egbertus Fuldensis Abbas inter eosdem obiit. Plurimum commendat autor hos tres. Sed Episcopi Burchardi, uiri utiq; sancti, & qui mortem suam prædixit, plurima bona fecit, & miraculis claruit, reprehensio videtur injusta, & quod crepuerit medius, sicque pœnitentiæ ductus sera, restituerit, quæ injuste invaserat, non consonant veritati.

EX LIBRO II. EJUSDEM COLLECTA.

HINRICVS Cæsar moriens, *Hinricum* filium parvulum reliquit hæredem suæ matris suæ *Agnetis*, prudentissimæ reginæ regimine. **RUTHARDVS** quondam Abbas Corbeiensis, *Megenhero* successit Abbati *Herveldiæ*, vir prudens & magnanimus, imperare & non imperari novit. Ad seculum se prudenter agebat, in spiritualibus mediocriter. *Megenherus* via contraria inceserat. Anno *Colonienſis* Archiepiscopus filium *Hinricum* matri abstulit stentibus utrisque: Episcopus cum rege ad se rerum gubernacula transtulit. Rex interim *Vngarorum Salomon* & ipse puer, ab avunculo regno pulsus, ad *Hinricum* confugit. Utrique alterius soror desponsata fuerat. Restituit ipsum regno. *Annone* cooperante. *Hinricus*, cum ad maturam venisset ætatem, relicto Episcopo, secundum propriam vixit voluntatem, promittensque *Karolum Magnum* suo, sese seculo repræsentaturum, *Roboam* se repræsentavit: de quo satis alibi scribitur. Anno curiæ se abdicat ideò, in oia se recipiens. *Adelbertus* *Bremensis* Archiepiscopus, loco ejus, non industriæ, substituitur. *Ruthardus* Abbas senio confectus **HENRICO** adveniente *Herveldiam* resignavit. **HARTVVIGYS** monachus ejus loci substituitur per eundem *Hinricum*. Anno hoc gratum habuit. Cujus laudem scriptor non persequitur, quia superstes fuit temporis ejusdem. *Ruthardus* in insaniam post hæc versus est. *Otto* Dux *Bajorum* accusatur reus in regem. *Moguntinus* Archiepiscopus *Sigefridus* aderat. &c. Palatium perditis moribus plenum erat. *Va enim tibi terra, cuius Rex puer est, &c.* Imperatrix parvulum peperit regem in *Herveldia*. *Sapientibus ista sufficiant: alibi plura requirant.*

IX.

De fundatione aliarum

GERMANIÆ ECCLESIAŖVM

â temporibus

KAROLI MAGNI ad OTTONEM

MAGNUM,

AUCTORIS INCERTI

Anno Domini DCCLXXII. *Karolus Magnus*, anno regni sui sexto, Episcopatu *Osnabrugensem*, quæ est prima Ecclesia Saxoniarum & Westphaliarum, fundavit in honorem S. Petri Apostoli. Anno Domini DCCXXVII. & anno regni sui XIII. crexit Ecclesiam in *Salinestede*, quæ locus nunc *Osterwiesch* dicitur, quæ postea anno XL. in *Halberstad* translata est, in honorem B. Stephani. Anno DCCLXXX. Episcopatum *Mindensem* fundavit in honorem B. Petri, in loco ubi Rex Angarorum *Wedeckindus* castrum habuit, quam multis & diversis privilegijs ac dignitatibus præ alijs Episcopatibus decoravit. Versus.

*En septingentis octuaginta simul annis
Ecclesie Minda locus aptus conditur inde.*

Anno Domini DCCLXXXI. quartum in *Brema* in honorem B. Petri Apostoli fundavit: ubi S. *Wihadum* primum Episcopum præfecit.

Anno Domini DCCLXXXII. sextum in *Bardevvik*, quæ nunc *Verdensis*, in honorem Mariæ & Cecilie, cui S. *Guvibertus* præfuit.

Anno Domini DCCLXXXIII. Septimum in *Schidere*, quæ est villa in Domino de *Suvalenberge*, quæ postea per *Brunonem* & *Tancwardum* Saxonicos in *Ballerleve* transponitur, & inde per *Hinricum primum* in *Vrese* oppido *Northuringie*, & tandem per *Ottonem Magnum* in *Partinopolin*, quæ est *Magdeborg* transfertur. Versus:

*Dum non gentenus terdenus ducitur annus,
Exiit à Christo, tunc rex Magnus fuit Otto
Magdeborch anno fuit hujus structura secundo.*

Anno Domini DCCLXXXIV. Octavum Episcopatum fundavit in *Mimisgafforde*, quod est Monasterium *Westfaliae*,

paci

pacis & quieti gentis *Christicola*, quam in terras illas duxerat, satagens providere, in honorem S. Pauli Apostoli.

Anno DCCLXXXVI. Nonum in *Aulica Etze*, in honorem S. Petri fundavit, quæ post in *Hildensem* translata est, eo quod reliquæ Mariæ de *Hildensem* in *Aulicam* asportari non poterant, per *Ludovicum* filium suum, anno DCCCXVIII.

Eodem anno idem *Karolus*, scilicet DCCXCVI. solemnem Basilicam *Aquisgrani* in honorem Mariæ fundavit, ad cuius ædificationem à *Roma* & *Ravenna* solempnas marmoreas devehit mandavit gravibus expensis & laboribus.

Anno Domini DCCCXI. Decimum in *Hammonis*, quod est Jovis castrum, quod olim *Hocburch*, nunc vero *Hamburch* dicitur fundavit, in honorem Virginis gloriosæ. Qui postea tempore *Anscharij* Episcopi *Bremensi* conjunctus, Archiepiscopus factus est anno Domini DCCCXXVI. & sic B. *Anscharius* primus fuit Archiepiscopus *Bremensis* & ultimus *Hamburgensis*.

Anno Domini DCCCXIV obiit prædictus *Karolus*, anno vitæ suæ LXXII, regni XLII. Kalendis vero Februarii obiit, & est sepultus in basilica rotunda B. Mariæ *Aquisgrani*, quam ipse fundavit, & postea translatus est. Etiam invenitur quod prædictus *Karolus Magnus* fundaverat quatuor Archiepiscopatus, videlicet & *Treverensem*, *Coloniensem*, *Maguntinum* & *Salzburgensem*. Hic habuit tres filios, scilicet *Ludovicum*, *Pippinum* & *Karolum*. Iste *Ludovicus* post patrem imperavit XXIII annis & anno DCCCXV coronatus est.

Anno Domini DCCCXVIII hic *Ludovicus* primus Ecclesiam *Hildensem* de *Aulica Etze* transtulit Episcopatum & *Guntarium* primum Episcopum præfecit: qui obiit anno Domini DCCCXXVI. & sepultus est in cripta ubi nunc est cellarium in curia Episcopi.

Anno Domini DCCCL Cœnobium *Gandersem* inchoatur

atur per *Ludolfum* quartum Ducem *Saxonia* de progenie *Wedekindi* regis Angarorum, quem *Carolus Magnus* convertit, & à *Wilhado* Episcopo *Bremensi* baptizatus *Wormaria*. Et *Wickbartum* Ducem Christianum qui genuit *Walbertum*, qui fundavit *Wildeshusen* & genuit *Ludolphum* prædictum, qui habuit filiam *Achamoda*, quæ prima *Abbatissa* facta est ibi. Iste *Ludolphus* genuit *Ottonem Brunonem* & *Tanquardum*. *Bruno* Dux urbem *Brunsvick* fundavit, quæ ante *Tanquardeworde* vocabatur, anno Domini *DCCXC*.

Item anno Domini *DCCXGII* Comes *Wolserus* in *Hervorde* hortante *Karolo* Magno, & auxilio *Wedekindi* regis Angarorum *Cœnobium Hervorde* fundavit & cum toto Comitatu dotavit.

Anno Domini *DCCXCIII*. *Alkquvinus* instructor *Karoli* Magni Anglicus genere studium de *Roma Parisos* in Franciam transtulit auctoritate *Caroli*, & illius fundatores erant quatuor monachi discipuli venerabilis *Beda*, videlicet *Rabanus*, *Alkquvinus*, *Claudus* & *Johannes Schotus*.

Anno Domini *DCCCXXV*. Primo incepit Comitatus *Flandrie* per *Ludericum* primum Comitem, qui videlicet *Flandriam* vacuum, incultam, & nemorosam occupat, etiam primus Comes existens.

Anno Domini *DCCCLXV* *Hollandria* comitatus primo incepit. Nam *Carolus Calvus* Rex *Franciae* *Thidericum* primum Comitem fecit qui postea *Eghmun* fundavit.

Anno Domini *DCCCXVI*. *Monasterium* in monte *Luzeborch* fundatum est ab *Ottone* Duce *Saxonum*, hortante enim ad hoc *Wickberto* Episcopo *Verdensi*.

Anno Domini *CICCCIII* Incepit dominum de *Hoya*.
Versus: Mille post annis duo CC. Domini celebrantes
Sicut asseritur, cum tribus associatur
Hoya dominium sumit initium. An-

Anno Domini DCCCXIV Ecclesia *Verdensis* quæ prius fundata erat in *Bardevvick* per unum de LXXII. discipulis Christi nomine *Egistium* qui de *Treveris* venerat & est ibidem martyrisatus. Et dicitur quod hæc civitas *Bardevvick* erat ante Romam CCXXXVI annis. Et in monte proximo *Cæsar Julius* auream statuam erexerat in honorem *Dæ Luna*, quæ ab incolis colebatur, & adorabatur usq; ad adventum *Egistii*, vel secundum aliquos usq; Episcopus *Verdensis* *Rupertus* tale idolum fregisse dicitur, & ibidem monasterium in honorem *Mariæ & Michaelis* construxit. Hæc Ecclesia *Bardevvick* isto anno translata est in *Verden*. Fuerunt autem hæc duæ civitates primæ in tota *Almania*, quæ ædificatæ fuisset dicuntur VII anno *Abrahæ*, ante *Romam* cloccannis.

Anno Domini DCCCXLVI Sanctus *Ancharius* Episcopus *Hamburgensis* Ecclesiam *Rameßlauv* fundavit.

Anno Domini DCCCL Cœnobium *Gandersem* inchoatur per *Ludolfum* quartum Ducem *Saxonie* de progenie *Widekindi* ut dictum est.

Anno Domini DCCCXXV. *Henricus* primus Rex *Romanorum* Dux *Saxonie* natus, qui solvit *Saxones* à tributo *Vngarorum*, & misit ipsis pro tributo canem præcisum auribus & cauda, propter quod *Vngari* miserunt contra eum CXX millia virorum usque *Lichen* in *Thuringiam*, quos idem Rex, & *Saxones* à tributo liberat, anno DCC CCXXX.

Idem Rex *Henricus* castrum *Misnæ* ædificavit & *Goslar*: & mineralia in monte invenit, qui dicitur de *Ramesberch*. Item *Quvedelingborch* urbem, & ibidem monasterium gloriosum construxit, & fecit *Abbatissam* primam suam filiam.

Anno Domini DCCCCXXXVIII *Otto* primus, filius
hujus *Hinrici* urbem *Magdeborch* ædificavit.

Nota *otto* sunt *ætates mundi*: *Prima* ab Adam usque ad
Noë, à Noë usq; ad Abraham, ab Abraham usq; ad Moy-
sen, à Moyse usque ad David, à David usque ad Christum.

Sexta usque ad finem mundi, *Septima* morientium
& *octava* resurgentium.

De

X.

De

Ecclesia collegiata S. Basilii in
Brunsvvik

&

SERENISSIMIS BRUNSVI-
CENSIUM DUCIBUS,

excerpta Chronologica,

è duabus vetustis ejusdem Ecclesiæ
membranis.

Hæc sunt nomina Reliquiarum, quæ sunt reconditæ in cruce, quæ stat in media Ecclesia antechorum, quam Dux HINRICUS Leo fieri iussit pro remedio animæ suæ. De ligno Domini. De spinea corona. De vestimentis S. Mariæ, S. Johannis Baptistæ, S. Stephani Protomart. S. Laurentii Martyris. S. Christophori Martyris. S. Quiriaci, qui & Judas. SS. Nerei & Achillæi, & Pancratii Martyrum; S. Nicolai Episcopi & confessoris. S. Mariæ Magdalena.

Istæ reliquiæ sunt in capite nigræ crucis, Anno 1312. Sanguis Domini nostri Jesu Christi. De ligno Domini. De virga Aaron. S. Bartholomæi Apostoli. De Innocentibus. S. Hippolyti Martyris. S. Damiani Martyris. S. Thomæ Episcopi & martyris. S. Cæcilie Virginis & martyris. SS. Justi & Arthemii & Honestæ Martyrum.

Istæ reliquiæ sunt positæ in novum plenarium, An. Domini 1312. De ligno Domini, de vestimentis S. Johannis Evangel. S. Matthæi S. Marci Evang. S. Lucæ Evang. S. Petri, S. Pauli, S. Bartholomæi, S. Johannis Baptistæ, S. Blasii Episcopi. S. Thomæ Episcopi, De Innocentibus, SS. Abdon & Sennes, S. Godehardi Episc., S. Barvvardi Episc., S. Auctoris Episc., S. Magni Episc., S. Ursulæ Virginis, S. Cæcilie Virg., S. Laurentii Martyris, S. Adelheydis Imperatricis, S. Cunegundis Imp. & Virginis, S. Hentici Regis.

Anno Domini 1312. In vigilia translationis S. Blasii Episcopi, est dicata capella, altare & cœmeterium in *Sceverlingeborg*, in honorem S. Mariæ, S. Johannis Bapt., & S. Blasii Episcopi & Martyris, à fratre Hermanno Belonvilonensis Ecclesie S. Johannis Baptistæ Episcopo, auctoritate Domini Alber-

Alberti de Anehalt, Halberstadenſis Eccleſiæ Epifcopi, procurantibus Dominis noſtris, Bal. Decano, Eugenio de Medingen Præpoſito, Henrico de Lunenburg, Echardo cuſtode, Thiderico de Gadenſted / Magiſtro Brunone, Widekindo, Sigfrido de Alten / Borchardo de Cramme / & patre ſuo Harberto, Henrico de Weverlinge, Ludolfo de Holleghe, Lukemanno, Waſmodo de Rneſebec / Nicolao de Werle / Johanne Felice & Thiderico de Poſede de Goſlaria, Reinboldo Scholaſtico.

Iſtæ reliquiæ ſunt poſitæ in altare. De virga Aaron, de candelâ, quam S. Petrus confecravit, de velo B. Mariæ S. Johannis Baptiſtæ. S. Andreæ. S. Bartholomæi. S. Jacobi majoris. S. Stephani Protom. S. Blaſii Epifc. S. Laurentii. S. Burchardi Epifc. S. Margaretæ virg. SS. Undecim millium virginum. Tranſlata eſt autem ab eodem Epifcopo Hermannō dedicatio capellæ in diem Dominicam, poſt feſtum S. Mariæ Magdalenæ anno Domini 1312.

Anno Domini 1342 fuit magna inundatio aqua in die Præxedis Virg. à longinquis temporibus inaudita. Nam in altis montibus unda ebullire videbatur, de terra ſimiliter & in domibus; Ad partem occidentalem omnes fluvii fuerunt magni ſupra modum.

Hac ſcripta videbatur alio quâto recentior

Anno Domini 1322. in die SS. Johannis & Pauli hora prima Eclipſis ſolis fuit generalis, & illo anno periit annona, & ſequenti anno ſequebatur magna Kariſtia; ita quod chorus ſiliginis ſolvit unam marcâ argenti puri, & fuit aura per totum annum multum pluvioſa.

Anno Domini 1370. chorus ſiliginis ſolvit 1. marcâ ante tempus meſſis

Milleno ducenteno quarto nonageno Remigii ſunt ſuſpenſi bis quinq; magiſtri,

Dux

*Dux intromissus; at M. tria CCC. minus uno
Hic victor Brunsvik superavit nemine laeso.
Mille trecentos - - - - - Deus annos
Quando complevit, & Dux in pace quievit,
Mauricii mane, corpusq; reliquit inane.*

Ter quinquagenos DAVID canit ordine Psalmos
Versus bis mille sexcentos sex canit ille.

*Idem scriptae-
rant ma-
nus recen-
tioris ali-
enjus.* Anno Domini 1455. circa Pentecosten pro una marca Brun-
svicensi, qua valuit tres florenos cum III. solidis novis, emerunt
in foro decem choros hordei.

Anno Domini 1482. ipso die Iacobi obiit Illustrissimus Prin-
ceps Dominus Wilhelmus, in Brunsvick & Lunenburg Dux.
Cæcilia de Brandenburg uxor. Mechildis de Holstein & Schomborg
secunda uxor. Exequia ejus in trigesimo fuerant peracta solemniter
in laudem Dei.

Domina Gisla de Werle tres viros habuit. Primus fuit
Dux Sueviæ, cui genuit Hermannum Ducem Sueviæ. Secun-
dus fuit comes BRUNO in Brunsvik, cui genuit Ludolfum
in Brunsvik. Idem Ludolfus Ecbertum. Idem Ecbertus
Gertrudin. Eadem Gertrudis. Rixam imperatricem. Eadem
Rixa Gertrudin Ducissam. Eadem Gertrudis Ducissa HENRI-
CUM LEONEM Ducem. Idem Dux Hinricus genuit Wilhelmū,
Wilhelmus Ottonem, Otto Albertum, Johannem, Ottonem,
Conradum, Marchinissam, uxorem regis Hollandiæ, Domi-
nam de Rugen/ Dominam de Unehalt/ Ducissam Saxonix.

3. Item Domine Gislæ fuit tertius maritus Conradus
Rex, cui genuit Hinricum hujus nominis tertium Regem.
Hinricus III. rex genuit Hinricum IV., Hinricus IV. genuit
Hinricum V., qui pugnavit in Welpesholtze Anno Domi-
ni 1115.

Domini-

Dominus Hinricus Leo duxit Dominam Mechtilden filiam Regis Angliæ, de qua genuit Ottonem Imperatorem IV., Hinricum Palatinum, Wilhelmum, Luderum, qui puer obiit 1177. Dominus Otto IV. primo habuit Dominam Beatricem Regis Philippi filiam. Postea Dominam Mariam sororem Ducis Baviaræ, de quibus nullam reliquit hæredem.

Dominus Hinricus frater ejus duxit uxorem Agnes de de Reno, de qua principatum palatii obtinuit. De ista genuit duas filias, Ducissam Baviaræ & Marchionissam de Baden, quæ patre mortuo hæreditatem in Brunsvvik imperio Friderico secundo vendiderunt. Item aliam duxit uxorem Dominam Agnetem, Conradi Marchionis de Landesborcha filiam, quæ cum nullum haberet puerum, in viduitate sancte & pie vivendo monasterium religiosarum Dominarum in Winhausen instituit, ubi & quiescit.

Dominus Wilhelmus frater dictorum Dominorum principatum in Lunenburg & sedem habuit, & duxit Helenam Danorum regis filiam, de qua genuit Dominum Ottonem qui dicitur Puer, in Lunenburg. Iste partem proprietatis suæ, & partem patris sui Domini Palatini, quam filia suæ imperio vendiderant, totaliter unitam jure fœdali à Friderico II. habente curiam Maguntia, recepit, ubi, distante Principum sententia, de proprietate sæpe dicta fit ducatus.

*Ex alia quapiam ejusdem
Ecclesie membrana.*

Nno ab incarnatione Domini nostri Jesu Christi 310
passus est S. BLASTUS Episcopus.

Y

Anno

- Anno Domini 905. fundatum est monasterium S. Michaelis in Lüneborg.
- An. Dn. 935. Obiit Dominus Hermannus fundator ejusdem monasterii.
- An. Dn. 940. Obiit Domina Hildegardis uxor Domini Hermannii fundatoris.
- A. D. 1090. Obiit Ecbertus Marchio, fundator Cyriaci martyris.
- A. D. 1115. Completum est & dedicatum monasterium S. Ægidii, S. Johannis Evang. & S. Autoris Episcopi, à venerabili Episcopo Reginhardo, petente Gertrude Comitissa, & Domino Henrico Abbate. Eodem anno commissum est famosissimum prælium nostra ætate in Welpesholt.
- A. D. 1117. Obiit Gertrudis Marchionissa; filia Ecberti & fundatrix S. Ægidij in Brunsvik.
- A. D. 1166. Carolus Magnus de tumba levatus. Eodem anno Henricus Leo Dux super basem erexit Leonis effigiem in Brunsvik.
- A. D. 1101. Obiit Adeloldus Præpositus antiquæ Eccles. nostræ.
- A. D. 1170. passus est S. Thomas Cantuariensis Episcopus.
- A. D. 1173. fundata est Ecclesia S. Blasii Episcopi, quæ nunc est.
- A. D. 1188. Obiit Domina nostra Mechtildis fundatrix.
- A. D. 1195. Obiit Dux Henricus Leo fundator noster secundus.
- A. D. 1099. Surrexit Ordo Grisenfis.
- A. D. 1135. Muratus est conventus Canonicarum in Luttere, in ordinem S. Benedicti à Ludero Imp. & uxore ejus Rikza, mortuo Bernardo Comite de Haldensleben, qui primus fuit fundator Canonicarum.
- A. D. 1188. Dedicatum est altare S. Mariæ in choro.
- A. D. 1208. Surrexit ordo Prædicatorum sub Papa Honorio.

Anno

Anno D. 1213. Obiit Dux Wilhelmus de Lunenburg.

A. D. 1213. Obiit Otto IV. Romanus Imperator.

A. D. 1222. Dotatum est altare S. Bartholomaei à Duce Henrico Palatino.

A. D. 1227. Dedicata est Ecclesia S. Johannis Baptistæ, S. Blasii, & S. Thomæ, à venerabili Episcopo Hildesienfi, Domino Conrado in die S. Thomæ Episcopi.

Eodem anno in die S. Vitalis obiit Dux Hinricus Palatinus. Item eodem anno Dux Otto de Lunenburg patruelis suus cepit Brunsvich.

A. D. 1228. S. Franciscus de tumba levatur.

A. D. 1241. facta est Eclipsis Solis in octava S. Michaelis.

A. D. 1246. Translata est dedicatio Ecclesiæ S. Blasii à Domino Conrado Episcopo Hildesienfi in translationem D. Thomæ Episcopi.

A. D. 1251. Rex Wilhelmus Hollandiæ duxit Brunsvich filiam Ducis Ottonis.

A. D. 1252. Obiit idem Dux Otto de Lunenburg.

A. D. 1256. Suspensus est Comes Conradus de Everstein à Duce Alberto.

A. D. 1258. Datum est castrum Assiborg Duci Alberto Seniori.

A. D. 1264. Captus fuit Albertus Dux Senior, Apostolorum Simonis & Judæ.

A. D. 1277. Obiit Dux Johannes de Luneborg.

A. D. 1279. Obiit Dux Albertus.

A. D. 1279. Obiit frater suus Otto Hildesienfis Episcopus.

A. D. 1294. In die S. Remigii sunt suspensi X. magistri Gildonum, undecimus decollatus, duodecimus evasit per absentiam.

A. D. 1299. In die S. Pancratii immisus fuit Dux Albertus junior cum magno exercitu Brunsvich, à Conrado Molca-

Molendinario, extra valvam S. Andreae, sine aliqua
cade & aliquo bello.

A. D. 1292. obiit Dux Wilhelmus, filius Ducis Alberti Senioris.

A. D. 1300. Fuit annus jubilæus, cum omnes irent ad curiam
Romanam pro indulgentia, quæ tunc fuit à novo
confirmata à Domino Apostolico Bonifacio VIII.

Anno 1308. Fuit magnus cursus de viris & mulieribus, vo-
lentibus ire trans mare, temporibus Clementis Pa-
pæ V. Isti appellabantur *Crüschbrödere*.

Anno 1311. Circa festum S. Johannis Baptistæ fuit factus mi-
les Otto, filius Ducis Alberti junioris à March. Wol-
dek, patre & matre viventibus, & fuit tunc 19 an-
norum.

A. D. 1312. Dominus Clemens Papa V. destruxit omnino
Ordinem Templariorum, in concilio generali Vi-
ennæ celebrato.

A. D. 1313. Obiit Dux Henricus gloriosus Cæsar VI. & Imp.
Romanorum. Occisus per venenum in ablutione,
postquam communicaverat, dicitur à quodam fra-
tre de ordine Prædicatorum, suo Confessore.

A. D. 1314. Circa festum S. Ambrosii obiit Papa Clemens V.

I. S. D. *Scriptor iste videtur è viris decessisse Anno 1314. sin-
gulis enim annis eum nonnulla præcedentibus addidisse,
argumento erat calami & atramenti
mutatio.*

XI.

C O P I A

Einer alten auff Pergamen ge-
schriebenen Taffel / so in dem Dubm zu
Braunschweig gegen Hertzog Hein-
rich des Lewen Begräbniß öffent-
lich hanget.

In düsser nafolgenden Schrifft vint man
vertekent de Stiffunge der Kerken S. Blasii, unde wat
vor Heren unde Vorstimmen alhier begraven /
mit der Jaherthal up dat Förteste
verfatet.

Wese man schreff na Goddes Gebordt 861 / hefft Her-
zog Danckwarth tho Sassen erslik düsse Vorch be-
mühret unde Danckwarderode gehenen unde nomen
laten.

Anno 1030 Is de Kerke Danckwarderode in de Ehre
der hilligen Apostel Petri unde Pauli gewihet worden van Ga-
deharde dem Bertehnden Bischoppe tho Hildesheim.

Anno 1117. Is gestorven Gertrudis Marckgraven Eg-
gebrechts Dochter / tho Bronswieck in de Kerke begraven
worden / Se hefft S. Autoris Lichnam van Trire tho Brons-
wieck bracht.

Anno 1172. Hefft Hertoge Hinrick de Lawe de olden
Kerken up Danckwarderoda / in de Ehre S. Peters und Pauls
gewihet / laten affbreken / un einen eignen Dohm in de Ehre
S. Blasii un S. Johannis Baptisten laten uprichten / un oek de 2.
Capellen S. Jurgen un S. Gertruden / sambt andern drepeliken
Gebüweten / düsser Stadt angerichtet / den Hagen bemüren
laten. In düssen sü'ven Jahre is oek de Lawenstein tho ei-
ner ewigen Bedechnisse van Hertogen Hinriken upgerichtet
worden.

Anno 1195. Is gestorven de waldige unde strübare För-
ste Hertog Hinrick de Lawe / am Abende Jacobi Apostoli, un-
de in den Dohm begraven worden.

ANNO

Anno 1208. Is gestorven de Durchlächte Fürstinne
 Fruw Beatrix, Dochter des Romischen Koniges Philippi,
 unde ein Gemahl Keiser Ottens des Beerden / eines Heren
 tho Brunswick / unde alhier in de Kerken begraven worden.

Anno 1218. Is tho der Harkborg de Gromächte
 Keiser Otto des Nahmens de Beerde / ein Herz tho Brunswick /
 Hertogen Hinricks des Lawen Sohne / gestorven / un in de
 Kerken S. Blasii binnen Brunswick begraven worden.

Anno 1227. Hefft Valkgrave Hinrick / ein Herz tho Brunswick /
 unde Keiser Otten Broder / sinen lesten Dag in Gott bes-
 chloten / unde alhier by sinen Boreldern begraven worden.

Anno 1252. Is affgescheiden van düsse Erdrike Otto
 de Erste Hertoge tho Brunswick unde Lüneborg / unde in de
 Kerken S. Blasii begraven. By düsse Fürsten Tyden / hefft de
 Herschop den Namen toh Sassen verloren / unde des Kores,
 un dat Korforstendom Sassen wart Graven Albrechten van
 Anhalt van dem Keiser gegeben / unde wahr belehnet mit dem
 roden Schwerde / welks alles thovoren den Heren tho Brunswick
 gehörde / sinder by düsse Hertogen Tyden darvan ver-
 lohren worden.

Anno 1278. Starff Hertoge Albrecht / de Grote genö-
 met / de Tydt sienes Lebens mit manniglichen Kriegen beladen /
 unde is tho S. Blasien begraven.

Anno 1292. hefft geendiget sinen lesten Dag Hertog
 Wilhelm / Hertogen Albrechts Sohne / un in dem Dohme
 tho Brunswick begraven. By düsse Heren Tyden is dat
 Fürstendom Brunswick in drey Deele gedelet / unde gescheden
 worden.

Anno 1373. Nah manniger Nedderlage unde verlor-
 nen Schlachungen / blef Hertog Magnus tho Brunswick wi-
 schen

ſchen Deifter und Leine / van Graven Otten van Schomburg
beſtreden in der Schlachtung Doit / unde wort begraven tho
S. Blasius binnen Bronſwylf.

Anno 1400. Was eine Verſammlung der Corfürſten/
umb de Erwehlung eines Keyſers tho Franckfort / under den
meiſten Stimmen derſelben gefallen up Hertogen Friederis
ten / Hertogen tho Brunſwylf in Lünenborg / durch Inſperunge
des Biſchoppes van Meins aver viendlic vanander gahn / is
Hertoge Friederik in gudem ſekerem Geleyde by Friſler erſtecken/
in in den Doem tho Brunſwylf begraven.

Anno 1427. Is Cecilia eine geborne Marckgraſinne
unde Hertogs Wilhelms / genömet de Gades Ko / Gemahl/
geſtorven / unde in de Borg begraven worden.

Anno 1462. Is geſtorven Mechtild geborn van Schom-
borg / Hertog Wilhelms ander Gemahl / unde toh S. Blasi be-
ſtediget worden.

Anno 1471. Is alhier in de Kerken begraven Fürſtin
Helena eine geborne van Cleve / unde Hertog Hinrikes / 2 ap-
penkrieg / genömet / Gemahl.

Anno 1482. Hefft ſinen leſten Dag beſchlotten Hertog
Wilhelm Gades Ko / ein ernſtlicher beroemter Kriegesfürſte /
de by ſinen Dagen ſeven weldighke Höverſtriede erövert unde
gewunnen / unde umb S. Jacobs Dag in den Doem tch Brunſ-
wylf begraven worden.

Anno 1514. Am Abend Joh. Baptiſta hefft Hertog
Hinrik de ölder / van einem beroempten Kriegesfürſten ſinen
leſten Dag in Freesland geendiget / unde alhier tho
S. Blasien begraven worden.

GENEALOGIA
 CELSISSIMORUM DUCUM BRUNSVVICENSIVM, ILLORVM, QVI
 Eimbek, Osterrot, Hamelen & Duderstad,
 cum attinentijs possederunt; rursum
 THEODORICO ENGELHUSIO
 auctore.

Duces *Henricus, Iohannes & Wilhelmus* fratres. *HENRICVS* vendidit *Duderstad & Geveldehusen* Archiepiscopo *Maguntinensi*, pecunia non soluta. Reliquit tres filios, *Ottonem, Balthasar, & Thomam*. *Otto* iuit ad *Italiam*, factus ibi magnus, duxit uxorem *reginam Neapolitanam*; fecitq; fratrem *Balthasar* *Dominum & Comitem Fundorum*: qui ambo sepulti sunt in *Italia*. *Thomas* autem frater eorum, factus religiosus ordinis *Eremitarum S. Augustini* in *Northusen*, visitat studium, factus *Doctus S. Theologia*, multas reliquias portavit de *Italia* ad partes suas; de quibus sunt: *Quinq; spina de corona Domini, & dua pretiosa*

Z

tiosa

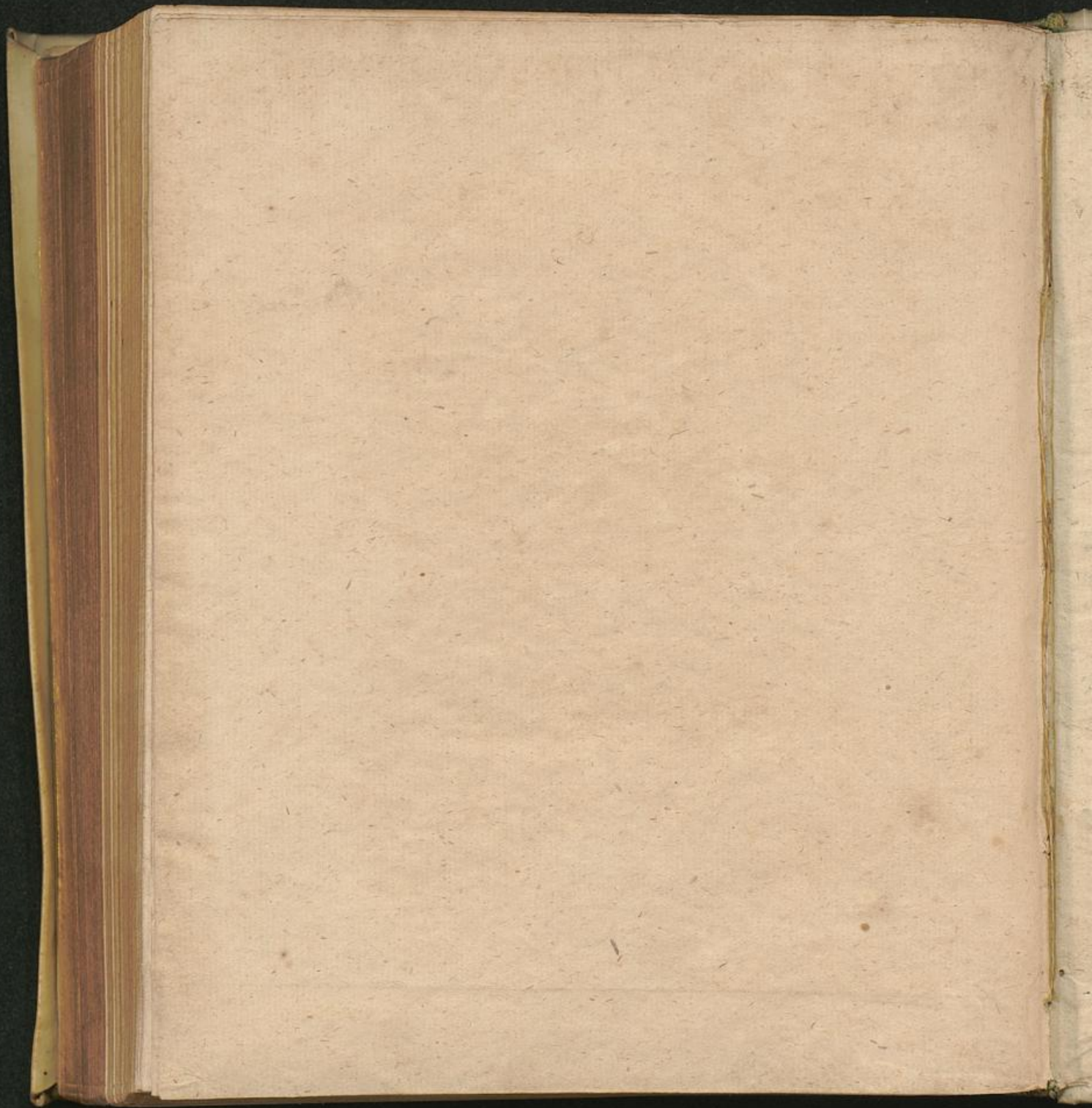
tiosa cruce in Walkenrede. Idem Thomas duxit duas sorores suas ad Italiam, quas ibi nobilibus maritavit. ERNESTVS possedit *Eimbek* cum attinentiis: IOHANNES frater eius factus est Præpositus *Eimbecensis*; & WILHELM obiit sine prole. *Ernestus* Dux, dum quodam tempore equitaret per *Norteyn*, nihil aduersi suspicatus, captus est à *Henrico de Hardenberch*, & incippatus. Propter quod frater eius *Iohannes* Præpositus, collecto exercitu inuasit *Norten*, villam comburens, & pecora cum aliis abducens. Cumque *Hardenberge* hoc vindicare vellent, captus est idem *Henricus de Hardenberg*, sedens in equo Ducis capti, & in *Castrum salis* incippatus. Quem cum *Iohannes* Præpositus vellet occidere, prohibitus est à suis, ne similiter pateretur Dux captus. Facta igitur reconciliatione, liber abiit uterque cum suis ad propria. *Ernestus* iste duxit uxorem filiam Comitis de *Eversteyn*, quæ peperit ei tres filios & filias. Filij sunt, *Albertus*, *Ernestus* & *Fridericus*. Filiam unam duxit *Vlricus* Comes de *Honsteyn*. ALBERTVS volens
vindi-

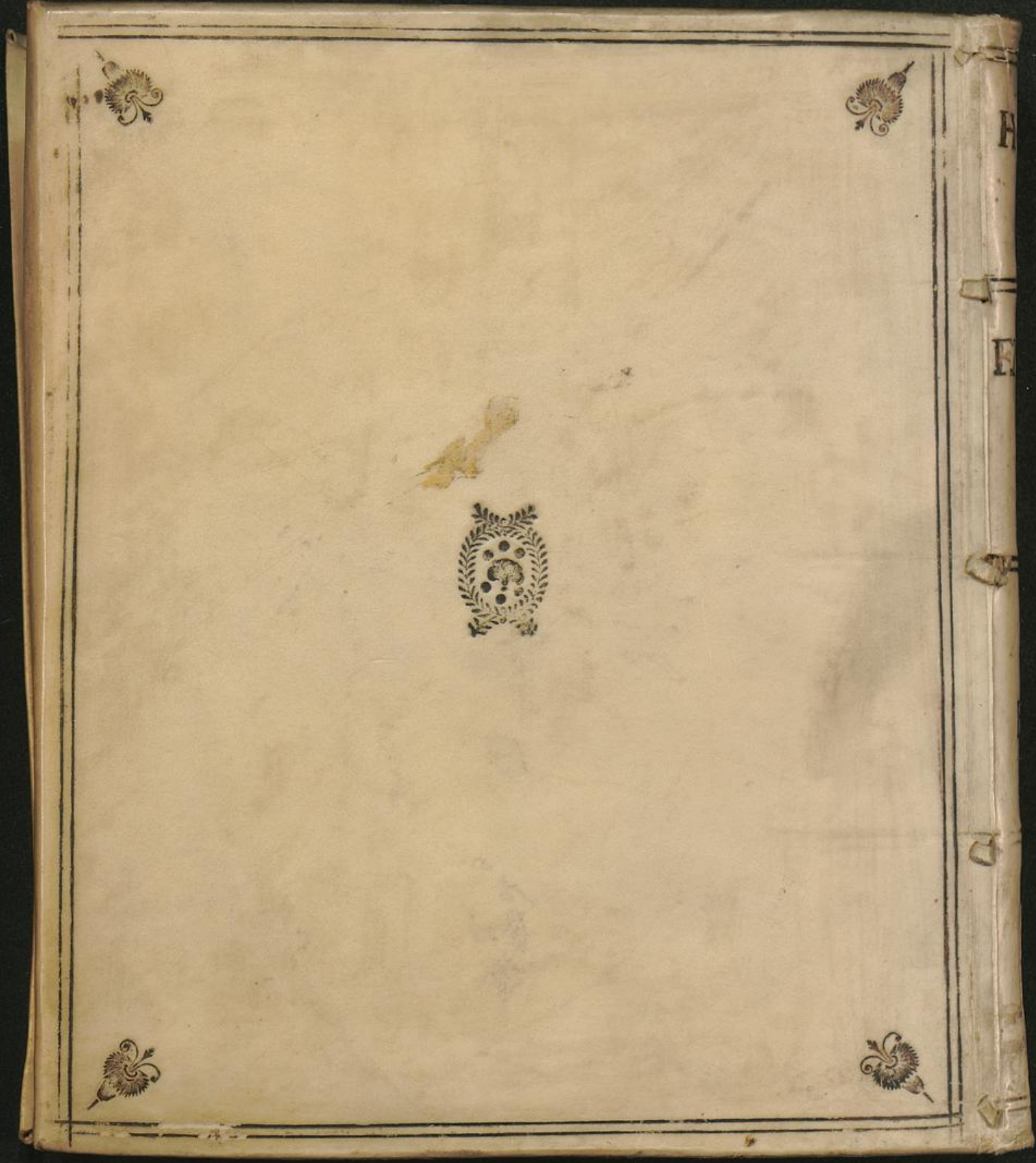
vindicare patris injuriam, duxit exercitum
 grandem contra *Hardenberch*, *Northen* refor-
 matam penitus destruendo. Erat hoc tem-
 pore Archiepiscopus Maguntinus in *Hilgen-
 stad*, qui dicebatur venturus; quem ibidem
 Dux exspectabat per triduum, sperans se cum
 illis conflicturum. Postea vero aliquot an-
 nis elapsis veniens Archiepiscopus cum *Bal-
 thasar* Marchione Misnensi, quid egerit, di-
 ctum est alibi. Alia filia *Ernesti* Ducis facta
 est Abbatissa in *Osterrode*; frater ejus ERNE-
 STVS Præpositus Eimbecensis. FRIDERI-
 CVS similiter frater, reliquit hæredem *Otto-
 nem*, nunc Dominum *Eimbek*. ALBERTVS
 reliquit filium ERICUM: qui mortuus,
 reliquit tres filios, *Henricum*, *Ernestum*
 & *Albertum*; & filias.

E I N I S.

EME NDANDA.

PAg. 25. lin. 6. lege, imperatore. p. 27. l. 13. pro tan-
 tum l. tutum. p. 30. l. 1. l. insidianter. p. 35. 23. l. que-
 ritur. p. 36. 11. Nos, l. non. 38. 19. l. dari. p. 43. 31. l.
 regum, p. 46. 4. l. Damasus, Poppo. p. 46. 2. l. VVelfoni.
 p. 52. 6. l. duxit. 56. 15. hic. l. hoc. p. 66. 16. l. intrantes.
 p. 67. 2. l. timeat. p. 87. 4. l. hoc tibi signum sit. p. 97. 3. l.
 exercitum. 98. 5. diem, l. idem. p. 100. 6. l. sponte posuit.
 p. 102. 1. l. Diploma, ut & pag. 104. lin. 1. p. 112. 4. l. annuli.
 p. 124. 11. l. approbavi & laudavi. p. 125. 14. l. iudabit.
 126. 7. l. infeudati. ib. l. 18. Sladebach. p. 137. 3. l. perfos-
 sus. ib. 20. l. Episcopis. 138. 10. l. tantam, & lin. seq. quan-
 tam. 143. 25. pacata. & lin. seq. collegi. p. 144. ult. l. cau-
 tus. p. 148. 10. l. 1107. p. 153. 15. l. parere. 158. 12. suæ, l.
 sub. 162. 29. l. dominium. 165. l. 3. pro S. Basily l. S.
 BLASII.

HAIMON.

HIST

ENGELHVS.

CHRON.

ANTIQVIT

BRVNSVIC

Th

4888